

statistische studiën

nummer 56

1979

NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

KONINKRIJK BELGIË

D/1979/0496/4

KONINKRIJK BELGIË
MINISTERIE VAN
ECONOMISCHE ZAKEN

NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK

STATISTISCHE STUDIËN

NUMMER 56

1979

VERKRIJGBAAR BIJ HET
**NATIONAAL INSTITUUT
VOOR DE STATISTIEK**
*LEUVENSEWEG 44, BRUSSEL,
TEGEN DE STORTING VAN 100 F PER NUMMER
OP REKENING NR. 000-2005886-23*

INHOUDSOPGAVE

De Belgische Stadsgewesten (1)	
1. Inleiding	3
2. Groei van onze grotere steden tot stadsgewesten	3
3. Het stadsgewest, de stad in nieuwe vormen	6
4. Methoden en criteria die gebruikt werden om de Belgische stadsgewesten af te bakenen	7
5. De Belgische stadsgewesten	11
6. Besluit	14
Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1968-1977 (2)	
I. Oorsprong van het nationaal produkt	19
II. Verdeling van het nationaal produkt	23
III. Besteding van het nationaal produkt	28
IV. Lopende overdrachten	35
De Europese Sociale Rekeningen (3)	
Inhoud	37
Voorbericht	37
I. Inleiding	37
II. De Europese rekening van de sociale bescherming	39
III. Indeling en classificatie van de prestaties	42
IV. Gebruik van de gegevens van de rekening sociale bescherming met het oog op het opmaken van het Europees sociaal budget	44
V. Conclusies	45

Het reproduceren van de inhoud van deze publikatie is niet toegestaan, noch geheel, noch gedeeltelijk, noch in de oorspronkelijke, noch in bewerkte vorm, tenzij met schriftelijke machtiging vanwege het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het gebruiken van de inhoud van deze publikatie als toelichting of bewijsvoering in een artikel, een boekbespreking of een boek is toegestaan, mits de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

(1) Uittreksel uit het „Statistisch Tijdschrift” nr. 3/1979.
(2) Uittreksel uit het „Statistisch Tijdschrift” nr. 1/1979.
(3) Uittreksel uit het „Statistisch Tijdschrift” nr. 11/1978.

De Belgische Stadsgewesten

door H. VAN DER HAEGEN en M. PATTYN (*)

1. Inleiding

In onze westerse maatschappij hebben de middelgrote en grote steden een vorm aangenomen die niet alleen veel ruimer is dan de traditionele stad, maar ook ruimer dan het aaneengesloten stedelijk gebied: de morfologische agglomeratie. Beide begrippen schieten te kort om de huidige stad te vatten. Meer en meer gebruikt men hiervoor internationaal het begrip stadsgewest. Er is zoals Lambooy (1970, p. 270) zegt i.p.v. „de klassieke lokale stad een regionale stedelijkheid“ gekomen.

In vele westerse landen wordt het begrip stadsgewest reeds enige tijd bij de statistische, planologische en regionaal economische analyses gehanteerd onder de naam van *région urbaine*, *Stadtregion*, *S.M.S.A.-Standard Metropolitan Statistical Area* (zie fig. 1), *City Region*, *Census Metropolitan Area* of *Metropolitan Labour Area*. Deze stedelijke eenheden vormen zelden administratieve eenheden maar ze zijn wel het kader van allerlei samenwerkingsverbanden die het hele stadsgewest bestrijken.

Alhoewel het stadsgewest in ons land voorkomt en in een aantal wetenschappelijke studies (vooral geografische en planologische) reeds behandeld werd, is het duidelijk dat het nog niet algemeen onderkend is o.m. omdat van de betreffende studies weinig is gepubliceerd. Van de gepubliceerde studies dienen vooral deze van B. Jouret (1972) en R. Mols (1961) over Brussel, van J. Sporck (1966) over Luik en H. Van der Haegen (1976) over Leuven vermeld te worden.

Recent heeft de Nationale Commissie voor Ruimtelijke Ordening ook aandacht aan het probleem besteed. Afgezien van alle andere beschouwingen, is het feit dat meer dan de helft van de Belgische bevolking in stadsgewesten woont een voldoende reden, opdat onze maatschappij in het algemeen en de openbare besturen in het bijzonder meer aandacht aan het verschijnsel zouden besteden.

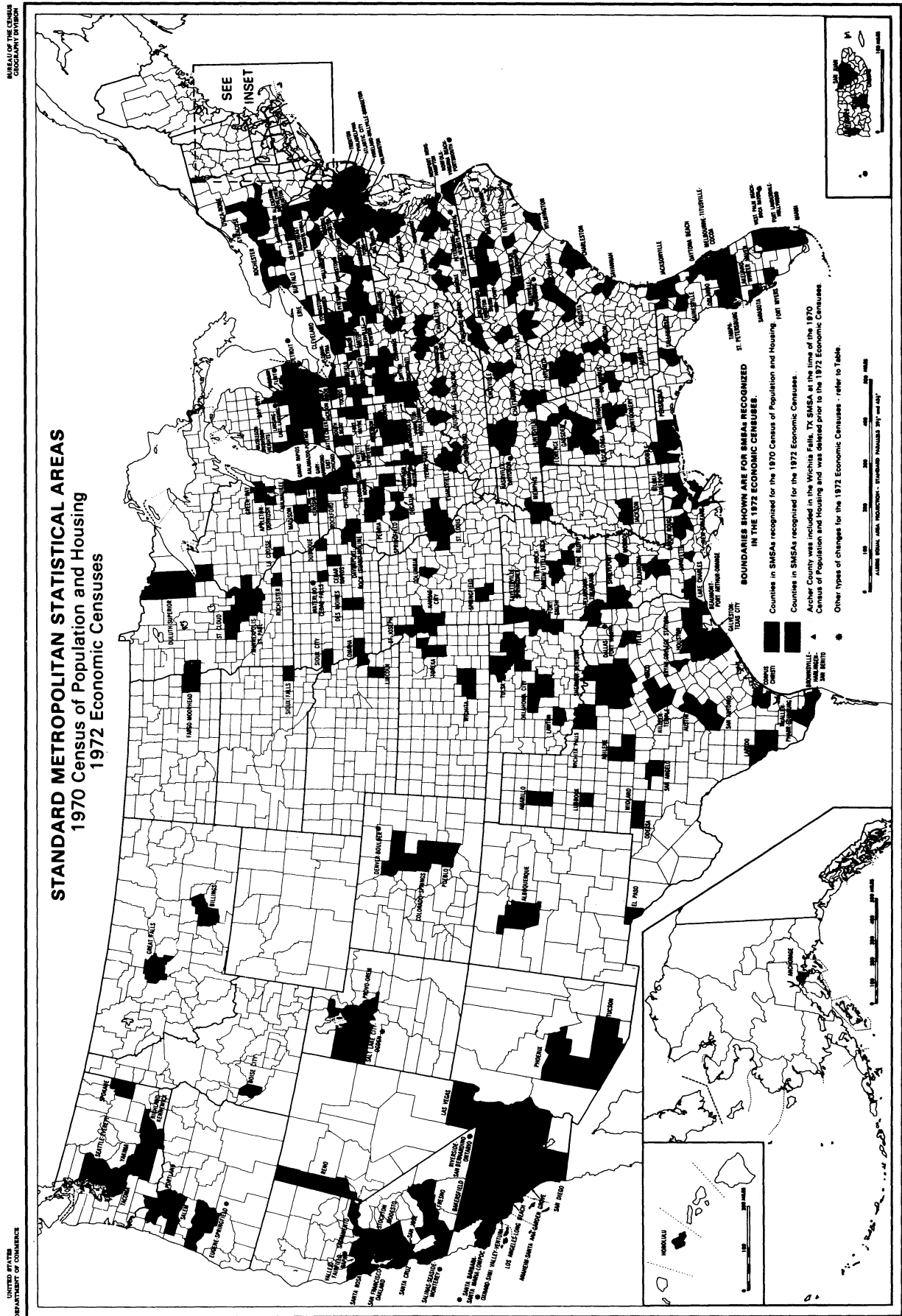
2. Groei van onze grotere steden tot stadsgewesten

In het begin van de 19de eeuw kenmerkte de overgrote meerderheid van onze huidige grotere steden zich t.o.v. het omliggende ommeland door een vrij scherpe begrenzing, dikwijls gematerialiseerd door middeleeuwse wallen. Deze scheiding werd functioneel versterkt door de aanwezigheid van stedelijke tollens (overblijfsels zijn o.m. de Brusselse Poort te Leuven, de Anderlechtse Poort te Brussel) die pas in 1860 afgeschaft werden. De stedelijke groei, gevolg van de ontwikkeling van de secundaire en tertiaire activiteiten leidde dan ook tot een geweldig verdichtingsproces. Deze verdichting greep vooral in de binnenstad, de stad binnen de laat-middeleeuwse wallen, plaats. Nieuwe straten werden getrokken, binnentuinen werden volgebouwd met gangen (lokaal ook stegen, beluiken of fortjes genoemd) van kleine — meestal minder dan 30 m² grondoppervlakte — rijwoningen voor het stedelijk proletariaat, terwijl elders het meergezinshuis norm werd. De Brusselse binnenstad zag zo zijn bevolking aangroeien van ca. 66 000 in 1800 tot ruim 110 000 in 1846 en bereikte een maximum van 159 000 in 1890.

Vanaf het tweede deel van de 19de eeuw, voornamelijk na het afschaffen van de stedelijke tol en mede onder invloed van de steeds sterkere bevolkingsaangroei ging de stedelijke bebouwing zich veel meer dan vroeger buiten de binnenstad ontwikkelen, maar met dezelfde bewoningsdichtheid. Er ontwikkelde zich een dicht net van

(*) De auteurs zijn verbonden aan het Instituut voor Sociale en Economische Geografie van de K.U. Leuven. Ze belichten in dit artikel een aantal resultaten van een lopend onderzoek over de Belgische stadsgewesten. Dit onderzoek wordt gefinancierd door het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek van de Universitaire Stichting.

Figur 1. — SPREIDING VAN DE STANDARD METROPOLITAN STATISTICAL AREAS IN DE VERENIGDE STATEN.

hoofdzakelijk meergezinshuizen (b.v. in Sint-Gillis en Sint-Joost-ten-Node) die met de stad een aaneengesloten geheel vormden. Dit patroon zette zich voort tot de eerste wereldoorlog en werd mede bepaald door de afwezigheid en later de hoge prijs van het gemeenschappelijk vervoer. Voor de meeste bewoners betekende dit dat de afstand tussen werkplaats en woning niet te groot mocht worden.

Het invoeren van de goedkope spoorwegabonnementen vanaf 1870, de aanleg van de buurtspoorwegen vanaf 1885, maar vooral de groei van de stedelijke tramlijnen zou geleidelijk deze eis minder dringend maken. Naarmate de tramlijnen nieuwe gebieden ontsloten, en hun prijzen betaalbaar werden, zette de ruimtelijke stedelijke expansie zich verder door. Deze zou tot na de tweede wereldoorlog voortduren vooral via de aanleg van aaneengesloten rijwoningen en in mindere mate door de eerste luxe-villaverkavelingen of tuinwijken. Vanaf de eerste wereldoorlog nam echter de bebouwingdichtheid af, de eengezinswoning overheerste, groene ruimten (o.a. tuinen van vroegere buitens) werden als park binnen de groeiende stad bewaard. De stadsrand vertoonde duidelijk een meer open karakter. Deze stadsrand groeide niet alleen meer door inwijking van niet-stedelingen, maar ook van stadsbewoners. Vooral de meer welstellenden verlieten de geconcentreerde kernstad, o.m. wegens gezondheidsredenen. De stadsrand nam ook toe door inplanting van grootschalige secundaire en tertiaire activiteiten. Aanvankelijk vonden deze samen met de bewoning een plaats in de dicht bebouwde stadswijken, later ontwikkelden ze zich tot industrie- en havengebieden los van de bewoning. Tot de tweede wereldoorlog kon men nochtans een aaneengesloten bebouwingscomplex, de morfologische agglomeratie, onderscheiden, waarbinnen de essentiële elementen van het stedelijk leven geconcentreerd waren. In ons land echter woonde al zeer vroeg een niet onbelangrijk deel der stedelijke arbeidskrachten als autochtone forensen buiten de agglomeratie. Omvang, groei en oorzaken van de pendel — die het N.I.S. in ons land zo zorgvuldig inventariseert (o.a. boekdelen 9 van de tellingen van 1961 en 1970) — werden vroeger reeds geanalyseerd (zie o.m. H. Van der Haegen 1952, 1965, 1966, H. Van der Haegen en W. Van Waelvelde 1974).

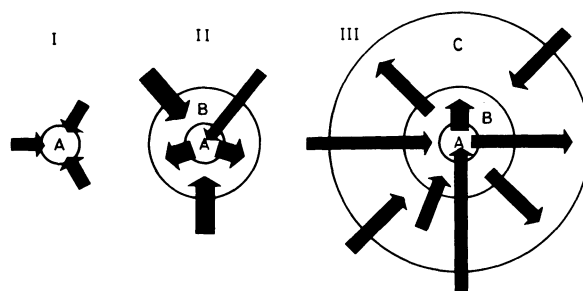
Voornameijk na de tweede wereldoorlog begint het stedelijk geheel zich ruimtelijk „uit elkaar te leggen“. Weliswaar groeit de plaats, het aaneengesloten stedelijk gebied, nog verder aan en

blijft het de voornaamste stedelijke activiteiten omvatten, maar daarnaast gaan belangrijke stedelijke elementen zich buiten de agglomeratie ontwikkelen als gevolg van het suburbanisatieproces.

Een reeks factoren, waaronder de veranderde verkeersomstandigheden, leidde tot de ontwikkeling van de banlieue, de buitenste zone van het stadsgewest. Vele bedrijven in de agglomeratie verloren het voordeel van een betere verkeersontsluiting o.m. als gevolg van de aanleg van autowegen die vanuit de banlieue beter bereikbaar zijn. De steeds grotere verkeersmoeilijkheden in het aaneengesloten bebouwingsgebied leidden voor vele bedrijven tot verhuis naar de nieuwe suburbane industrieparken. Dit gold ook voor grotere verkoopsoppervlakten en andere diensten, waarbij het groeiend veralgemeend autobezit een belangrijke rol speelde. Voor de groei van het banlieue-verschijnsel waren, naast de groeiende mobiliteit, de algemene welstandsverhoging, de veranderde woonappreciatie (wonen in het groen), de kortere werkduur en de verbeterde woonomstandigheden buiten de stad (butaangas, aansluiting waterleiding, T.V.) van grote betekenis. Deze laatste factoren waren immers vooral verantwoordelijk voor het suburbaan wonen: verspreid, in afzonderlijke woonwijken, of in in-omvorming-zijnde dorpen of gehuchten.

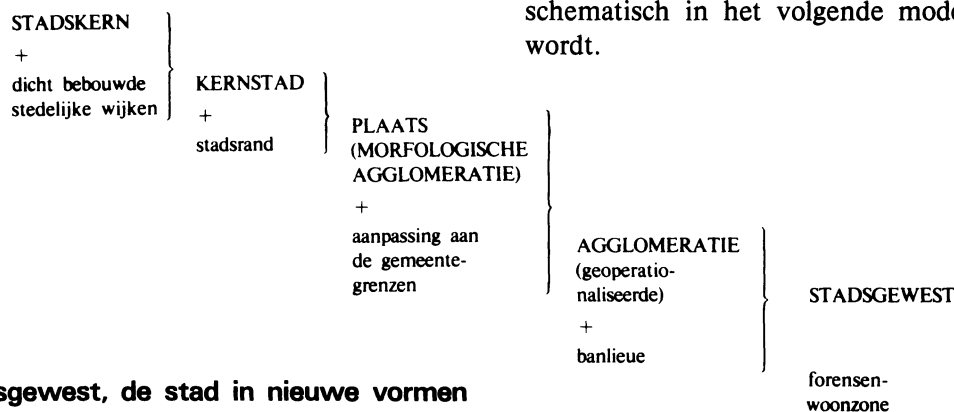
Duizenden stedelingen (voor Brussel alleen de laatste jaren ca. 20 000 jaarlijks) verlieten hierdoor de agglomeratie om zich in de banlieue te vestigen, terwijl ze hun werk in de agglomeratie behielden. Op deze wijze ontstond een grote groep van allochtone pendelaars. Dit verschijnsel is buiten de onmiddellijke omgeving van de steden o.m. belangrijk in Waals-Brabant, de Kempen ten noorden van Antwerpen en de Leievallei ten zuiden van Gent om slechts enkele voorbeelden te noemen.

Figuur 2. — VERPLAATSINGSPROCESSSEN IN DE STADSGEWESTEN.

A. Kernstad; B. Stadsrand; C. Banlieue; I tot 1860-1890; II ± 1860 tot 1950; III vanaf ± 1930.

Schematisch werden de verplaatsingsprocessen i.v.m. de stadsgroei op fig. 2 weergegeven, waarbij het duidelijk is dat de kernstad een aantrekkings uitoefent op steeds verder wonende potentiële inwijkelingen (o.m. vreemdelingen); een inwijking die het migratieverlies niet kan compenseren. De Brusselse binnenstad telt zelfs geen derde meer van haar bevolking op het einde der 19de eeuw.

3. Het stadsgewest, de stad in nieuwe vormen

3.1. Begripsverduidelijking

Het stadsgewest is dus de vorm die de huidige, grotere, uitdijende stad aanneemt. Ze overschrijdt in belangrijke mate het aaneengesloten stedelijk gebied, de morfologische agglomeratie of plaats, waardoor de traditionele geslotenheid en concentratie der activiteiten doorbroken worden en niet meer gelden. De bewoners hebben het eng aanvoelend keurslijf van de traditionele stad voor één of meerdere van de basisleef functies afgeworpen, en bewegen zich in een veel ruimer geografisch milieu. De relaties tussen mensen en instellingen blijven bestaan, maar hebben een schaalvergroting ondergaan. Dit geeft dan aanleiding tot een nieuwe meerkernige structurele eenheid: het stadsgewest. Dit stadsgewest is vooral door de kernstad gepolariseerd, maar er bestaan tevens sterke interrelaties tussen de verschillende samenstellende gemeenten die zich o.m. uiten op het gebied van het wonen en werken, van de migraties, het schoollopen (H. Van der Haegen 1976 p. 22-43). Dit concretiseert zich in een ander stadsbeeld: „de stad in nieuwe vormen“ zoals de Nederlandse hoogleraar Wissink (1963), die het begrip inhoudelijk zeer klaar stelde, het noemde.

Samenvattend kunnen we het dus zo stellen dat het stadsgewest de hele ruimtelijk vergrote structuur is, waarbinnen de „uiteengelegde“ basisactiviteiten van de stedelijke gemeenschap nl. wonen, werken, opvoeden, winkelen, cultuurbeleving en ontspanning in overwegende mate gelocaliseerd zijn.

Tussen deze activiteiten bestaan intense relaties, zodat een functioneel geheel gevormd wordt dat echter in belangrijke mate naar de traditionele kernstad georiënteerd blijft.

3.2. Structuur van het stadsgewest

Binnen het stadsgewest treedt door groei en functieverdeling een bepaalde geleding op die schematisch in het volgende model weergegeven wordt.

Deze indeling is het resultaat van een functionele en morfologische benaderingswijze. De eerste en kleinste zone is de *stadskern*, het hart van de stad, het is de beslissings- en activiteitskern met de grootste concentratie aan regiogebonden kleinhandel en diensten. Morfologisch wordt het als een eenheid waargenomen, die gekenmerkt wordt door winkelstraten, kantoren en meestal ook door de historische stadskern met markt, stadhuis en hoofdkerk.

Deze stadskern is ingebed in een patroon van *dicht bebouwde stedelijke wijken*, die meestal overeenstemmen met het geheel van de historische binnenstad en de 19de eeuwse uitbreidingen. Het is een gebied met hoofdzakelijk woongebouwen, waarin andere — soms zelfs grootschalige — activiteiten (zoals handel, ambachten, scholen, ziekenhuizen en nijverheid) gemengd voorkomen. De reden om deze wijken als dusdanig te beschouwen ligt niet alleen op het morfologisch vlak, maar ook omdat het een zone is met een typisch multifunctioneel karakter. De verschillende functies zijn hier sterk ruimtelijk met elkaar verweven, er treden zelden belangrijke monofunctionele delen in op. Aan de rand van de stadskern treedt de transitiezone op, de zone waar handel en diensten de woonfunctie verdringen, waar de degradatie van het wonen het sterkst is en waar de klemtoon op de stadsvernieuwing ligt.

In zijn geheel kan de *kernstad*, die de stads-kern en deze dicht bebouwde aaneengesloten stedelijke wijken omvat, gekenschetst worden als het oude dicht aaneengesloten centrale deel van het stadsgewest. Dit deel wordt gekenmerkt door een mozaïek van functies, een sociaal en bouwkundig gevarieerd woonpatroon, een kleinschalig, fijnmazig en gedifferentieerd geheel.

De kernstad wordt langs alle zijden omringd door de *stadsrand* die in hoofdzaak bestaat uit een minder dichte maar nog aaneengesloten twintig-eeuwse bebouwing. De hoofdfunctie is hier duidelijk het wonen: de eengezinswoning is hier praktisch algemeen, terwijl talrijke groene ruimten bewaard bleven. In de stadsrand van de grotere steden kunnen ook reeds secundaire handels- en dienstenkernen voorkomen. Daarnaast treden in de stadsrand, gegroepeerd in uniforme zones, ook belangrijke industrie- en verkeersgebieden op. In de stadsrand wordt de continuïteit van de bebouwing dus niet verbroken.

In zijn geheel wordt de *plaats of morfologische agglomeratie*, die kernstad en stadsrand omvat, gekenmerkt als het ruimtelijk aaneengesloten geheel dat algemeen als stedelijke gemeenschap ervaren wordt, maar ook de meerderheid van de bevolking en zijn stuwende activiteit nog steeds bevat. Het bleek wenselijk zowel voor het praktisch planologisch en administratief gebruik, als voor bepaalde statistische analyses (enkel aanwezig op gemeentelijk niveau) de agglomeratie te laten samenvallen met gemeentelijke grenzen. Deze aanpassing leidde tot de (*geoperationaliseerde*) *agglomeratie*.

De *banlieue* sluit aan bij de agglomeratie: het is de recente — vooral demografische — groeizone van de stad. De groei kwam er in belangrijke mate door suburbanisatie tot stand: inwijking van hoofdzakelijk jonge gezinnen uit de agglomeratie, en ook van bedrijven en instellingen. De banlieue kent anderzijds ook een sterke inwendige dynamiek die het resultaat is van de relaties met het ganse stadsgewest. Dit alles uit zich in een duidelijke welvaartsstijging. De banlieue ondergaat enerzijds de *expulsielkracht* van de kernstad die haar randgebieden koloniseert en herstructureert, terwijl ze anderzijds geniet van de geweldige sociaal-economische *aantrekkingskracht* die van een stadsgewest uitgaat.

Morfologisch worden zowel het wonen als de bedrijven en instellingen gekenmerkt door een in vergelijking met de agglomeratie extensieve vorm van bodemgebruik. Men kan de banlieue dan ook

kenschetsen door de morfologisch-structurele tegenstelling die er heerst. Morfologisch doet ze nog landelijk aan, structureel is er een absoluut overwicht van niet agrarische activiteiten die elders in het stadsgewest (vnl. in de agglomeratie) uitgeoefend worden, of ter plaatse, maar dan ten behoeve van de stad.

Buiten *het stadsgewest* bestaat er nog een zone, die door een sterke ontwikkeling van de autochtone pendel, vooral wat het wonen betreft, aansluit bij de stad. Dit gebied — ook *forensenwoonzone*, zone d'attraction de l'agglomération of commuters area genoemd — vormt dan samen met het stadsgewest het „stedelijke leefcomplex“, „complexe résidentiel urbain“ of het „Urban Field“. Andere auteurs beschouwen het als een onderdeel van het stadsgewest, nl. de buitenrandzone van de banlieue (Stadtregionen 1950, 1960, 1970). Vroeger hebben we ook dit standpunt ingenomen (H. Van der Haegen 1962). We menen nu dat de integratie van dit gebied in „de stad in nieuwe vormen“ toch niet sterk genoeg is om het als onderdeel van het stadsgewest te beschouwen. Anderzijds is het duidelijk dat in steeds grotere gebieden de arbeidskrachten niet meer uitwijken naar de stadsgewesten en men een steeds intensere autochtone pendel naar de stadsgewesten kent. De forensenwoonzone werd daarom wel bij onze analyse van de Belgische stadsgewesten betrokken en cartografisch weergegeven.

4. Methoden en criteria die gebruikt werden om de Belgische stadsgewesten af te bakenen

4.1. Waarom een afbakening?

Het „herkennen“ van de Belgische stadsgewesten en de analyse van hun inwendige structuur is van belang om de werking van heel ons nederzettingspatroon te begrijpen. De stadsgewesten zijn immers de groepipolen voor hun hele omgeving en onze ruimtelijke organisatie is zonder hen niet te begrijpen.

Het *herkennen* van stadsgewesten is *noodzakelijk* op lokaal niveau, om een goede organisatie en bestuur van het gebied mogelijk te maken. Daar de *gemeenten* onderling *complementaire functies* vervullen en deel uitmaken van één stedelijk gebied, is het wenselijk dat *één enkel orgaan* de wer-

king van het systeem coördineert (*). De oprichting van een *samenwerkingsorgaan*, met de vertegenwoordiging van alle deelnemende gemeenten, zou bevoegdheden moeten krijgen op het gebied van de ruimtelijke ordening. Hierbij behoudt elke gemeente zijn *autonomie* en staat in voor de uitvoering van de beslissingen van het samenwerkingsorgaan.

Het moet duidelijk gesteld worden dat we niet beogen grenzen te trekken die statisch zijn, maar willen overgaan tot begrenzingen, die flexibel en soepel zijn, kunnen aangepast worden en een dynamisch element vormen. Daar een stadsgewest een ruimtelijk fenomeen is, heeft het een zekere omvang en een begrenzing, een eindpunt of een uitdeining van de intensiteit van haar kenmerken. Dus kan men op een bepaald punt in de ruimte, dat uiteraard subjectief gekozen is, aannemen dat het stadsgewest eindigt, of dat een andere nederzettingsvorm de overhand krijgt.

Het vastleggen van een grens wordt principieel verworpen daar de stadsgewesten uiterst dynamisch zijn. Het veranderen van een „grens“ vraagt in het politiek bestel een zodanige inspanning dat het stadsgewest op het ogenblik van de grenscorrectie reeds verder geëvolueerd is.

Een „begrenzing“ daarentegen is een technische momentopname en is ten zeerste wenselijk, daar men het stadsgewest ook een planologische betekenis toekent. Op nationaal niveau is het nl. het gebied waarbinnen verstedelijking een normaal verschijnsel is. Men kan stellen dat de gebieden daarbuiten bij voorkeur hiervan moeten gevrijwaard blijven. Op lokaal niveau moet het stadsgewest dermate uitgerust worden dat het behoorlijk kan functioneren, m.n. dat verschillende deelgemeenten complementair kunnen optreden tegenover elkaar in functie van één geheel. Bijgevolg is het voor elk deelgebied nodig te weten of het al dan niet deel uitmaakt van het stadsgewest en zo ja welke plaats het er in bekleedt.

4.2. Gebruikte begrenzingsmethode

De volgende methode werd aangewend: selecteren van een aantal sleutelcriteria en nagaan van de waarde die ze aannemen per gemeente en/of per statistische sector in een ruime zone rond de steden. De sleutelvariabelen zijn kenmerkend voor

de processen die tot stadsgewestvorming geleid hebben. Door onderlinge vergelijking konden de drempelwaarden vastgesteld worden, zodat voor het stadsgewest en de verschillende onderverdelingen kon bepaald worden, welke sectoren en/of gemeenten ertoe behoren. Het is duidelijk dat deze begrenzing flexibel is: naarmate de waarde van het criterium verandert, schuift de begrenzing mee op. Verder bleek het nodig ook onderscheid te maken naar het niveau en de grootte van de stad, want vanaf een bepaalde grootte, wordt de differentiatie van een bepaald fenomeen meetbaar en kunnen dus bij de begrenzing andere variabelen in aanmerking komen.

We stellen dus voorop dat het stadsgewest (en zijn onderdelen) die ruimtelijke eenheid is, waarvoor het grootste aandeel van de vooropgezette sleutelvariabelen, kenmerkend voor de er voorkomende processen, de vereiste waarden aannemen. Het is juist het samen voorkomen van al deze kenmerken en de interverwevenheden die het eigene van het stadsgewest uitmaken.

Voor de vier onderscheiden zones werd als volgt te werk gegaan.

4.2.1. Stadskern

Voor de stadskern werden twee afbakeningsmethoden samen toegepast: enerzijds een statistische benadering door het berekenen van twee criteria, die als richtinggevende elementen voor de stadskern kunnen gelden, en anderzijds een terreinopname als vervollediging. Op basis van de vaststelling dat de stadskern hoofdzakelijk commerciële en dienstenfuncties bevat en dat wonen, uitsluitend als woonfunctie, minder voorkomt, werden de volgende variabelen geselecteerd als relevante indicatoren.

- Aantal actieven tewerkgesteld op woonadres procentueel t.o.v. het totaal aantal actieven wonend in de sector — Tabel 30.03 en 30.04 V(olks) T(elling) 1970.
- Aantal particuliere woningen in niet-woongebouwen procentueel t.o.v. het totaal aantal particuliere woningen in de sector — Tabel 31.01 V.T.

Enerzijds worden aldus de zelfstandigen gemeenten die hoofdzakelijk commerciële en ambachtelijke functies uitoefenen in de stadskern. Anderzijds wordt aangetoond dat de functie van de gebouwen opgesplitst wordt in een woonfunctie en een andere, niet-woonfunctie, die primair gesteld wordt. Uit het verloop van de waarden die deze criteria

(*) Zie voor planologische implicaties L. Buelens: Afbakening en interne differentiatie van de stadsgewesten, p. 34 en vgl., Interimrapport I.S.E.G.

aannemen, werd de grenswaarde vastgesteld op 30% voor de actieven thuis tewerkgesteld en op 15% voor de woningen in niet-woongebouwen.

In principe moet een statistische sector dus respectievelijk meer dan 30% en meer dan 15% halen op beide criteria om tot de stadskern te behoren. De betrokken sectoren moeten bovendien ruimtelijk aaneensluiten. Voor de afbakening van de stadskern werden deze variabelen aangevuld met terreinstudie.

4.2.2. Kernstad

Ook de kernstad wordt benaderd op basis van statistische sectoren. Vermits de kernstad in essentie gedefinieerd wordt als het oudere, zeer dicht bebouwde stadsdeel, is het normaal dat bij het selecteren van de afbakeningscriteria in hoofdzaak de morfologische kenmerken van de kernstad in rekening gebracht werden. Op basis van deze twee kenmerken werden criteria gehanteerd die zowel de ouderdom als de dichtheid van de bebouwing meten.

De waarde van deze criteria voor een bepaalde sector werden aan volgende grenswaarden getoetst:

- bevolkingsdichtheid in inwoners per ha (deel 13 V.T.) moet meer dan 50 zijn;
- aandeel eengezinswoningen t.o.v. totaal aantal particuliere woningen per sector (tabel 31.02 V.T.) moet minder dan 85% bedragen voor de regionale steden en minder dan 50% voor de grote steden: Brussel, Antwerpen, Luik en Gent;
- het aantal woningen gebouwd vóór 1945 t.o.v. het totaal aantal particuliere woningen per sector (tabel 31.01 en 31.02 V.T.) moet meer dan 50% zijn;
- het aandeel woningen met een oppervlakte van minder dan 45 m² t.o.v. het totaal aantal particuliere woningen per sector (tabel 31.02 V.T.) moet meer dan 10% bedragen.

Voor de grote steden werd de drempelwaarde van het criterium: aantal eengezinswoningen verlaagd van minder dan 85% naar minder dan 50%, omdat men vooral in deze steden reeds vroeg meergezinswoningen heeft en aldus een uitermate grote verdichting gecreëerd werd. Daar komen de eengezinswoningen maar voor op een grote afstand van het centrum, zodat het gebied met minder dan 85% veel te uitgestrekt is.

Er zijn drie criteria die de dichtheid meten. Deze drie staan t.o.v. één criterium dat de ouderdom van de woningen meet. Om deze verdeling wat evenwichtiger te maken werd aan het ouderdomscriterium een dubbel gewicht toegekend. Wanneer een sector 4 punten haalt op een maximum van 5, wordt hij aan de kernstad toegekend op voorwaarde dat de bevolkingsdichtheid (inw./ha) in deze sector minimaal 25 bedraagt. Deze methode berust dus op statistische gegevens. Ook hier werd het continuïteitsprincipe toegepast. In sommige grote steden, vooral in Antwerpen, en uiteraard ook Brussel en Luik, konden secundaire kernen vastgesteld worden. Deze worden gevormd door groepen sectoren die voldoende groot zijn om als afzonderlijke eenheden op te treden. Vaak worden ze van de centrale kernstad gescheiden door verkeerswegen of andere fysische barrières. Ze komen overeen met de kernen van de vroegere randgemeenten die aan het centrale stadsdeel gegroeid zijn.

4.2.3. Agglomeratie

De agglomeratie is een zuiver morfologische eenheid. Ze werd op basis van statistische sectoren afgebakend door het N.I.S. (Boekdeel 13, Bijlage 5). Het hoofdprincipe hierbij was de ruimtelijke continuïteit van de stedelijke elementen.

Er werd niet alleen een *morfologische agglomeratie*, op basis van sectoren, maar ook een *geoperationaliseerde agglomeratie*, op basis van gemeentegrenzen, onderkend.

Hiervoor werd naast een incorporatie van industrieterreinen, recreatiezones en verkeersaders, in zoverre deze op schaal waren van de agglomeratie, berekend hoeveel het aandeel betrof van de inwoners van een gemeente, wonend in de morfologische agglomeratie, t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente. Indien dit aandeel meer dan 50% bedroeg, werd de gehele gemeente principieel bij de geoperationaliseerde agglomeratie gerekend. Tenslotte werden de orthofotoplannen van de gemeente geconsulteerd.

4.2.4. Stadsgewest

Om de buitenste zone van het stadsgewest, de banlieue, te analyseren werden een ganse reeks indicatoren gehanteerd.

1. De bevolkingsgroei van de gemeenten werd weerhouden als wezenlijk kenmerk van de

banlieuegemeenten. Zowel mensen van het platteland als mensen uit het stadscentrum komen hier wonen, zodat deze gebieden een sterke uitbreiding kennen. Het zijn voornamelijk de groeiende gezinnen die onder druk van woonruimte naar de rand van de stad verhuizen. Concreet werd de groei van 1961 tot 1977 gemeten, waarbij men als drempelwaarde een omvang van meer dan 15% stelde.

2. Tevens is de banlieue, zoals de rest van het stadsgewest, een gebied dat sterk aan bevolkingsverplaatsingen onderhevig is. Zowel immigranten als emigranten doen de mate van autochtoniteit van de bevolking sterk dalen. Concreet werd dit gesteld door het aandeel te meten van de bewoners die altijd in de gemeente gewoond hebben (deel 3 B, V.T.), als drempelwaarde gold een maximum van 50%.
3. Ook de immigratie uit de agglomeratie is er kenmerkend. Een goede maat om de suburbanisatie te meten is het aandeel inwijkelingen uit de agglomeratie t.o.v. het totaal aantal inwijkelingen in de gemeente (tabel 01.03 V.T.), min. 25%.
4. Het suburbanisatieproces impliceert een verdere tewerkstelling in de kernagglomeratie. Dit wordt gemeten door het aandeel van de actieve woonbevolking dat in de agglomeratie werkzaam is (tabel 04.03 V.T., Deel 9, Tabel V V.T.) (grenswaarde min. 25%), evenals het aandeel van de woonforensen (grens min. 50%), dit laatste om de band met de agglomeratie te beklemtonen.
5. De doordringende stad uit zich ook door een sterke teruggang van de agrarische tewerkstelling en de landelijke structuur. Het aandeel arbeidskrachten in de primaire sector (deel 8 B, V.T.) bereikt er dan ook normaal geen 10% meer.
6. Ook op welvaartsgebied is er onderscheid tussen de banlieuegemeenten en de buitengebieden. De banlieuegemeenten als onderdeel van het stadsgewest scoren een hoger inkomenscijfer dan de gemiddelde regiowaarde (mediaaninkomen gemeente t.o.v. mediaaninkomen van het arrondissement 1971 — Financiële Statistieken, 1974/7).

Voor de uiteindelijke afbakening van de banlieue werden enkele regels opgesteld. De „gerich-

te“ criteria hebben we een gewicht $\times 2$ gegeven, terwijl de andere een gewicht $\times 1$ kregen. De gerichte criteria geven immers veel meer dan de andere de verbondenheid van de gemeente met de stad weer. Het betreft de criteria i.v.m. migratie en pendel. De aanwezigheid van twee criteria voor de pendel is te verdedigen, omdat deze hier een dagelijkse verbondenheid weergeven.

In het totaal kan een gemeente maximaal 10 punten scoren. De grens tussen al dan niet bij de banlieue, en dus bij het stadsgewest behoren, werd op 7 punten gesteld.

Tenslotte toonde een gedetailleerde analyse dat er geen sprake kan zijn van een volwaardig stadsgewest, wanneer de 80 000 inwoners niet bereikt worden. Dit stemt overeen met gelijkaardige cijfers in de B.R.D. (80 000) of Canada (100 000).

4.2.5. Forensenwoonzone

Voor de buitenste begrenzing van de forensenwoonzone werd als indicator één element gehanteerd, nl. het aandeel van de actieve woonbevolking werkzaam in de agglomeratie. Als grenswaarde werd na onderzoek van het randgebied van enkele stadsgewesten, minimum 15% gesteld. De grenswaarde sluit aan bij waarden die in het buitenland gebruikt of voorgesteld worden: 15% voor de S.M.S.A. in de U.S.A. (Bourne 1978 p. 31), 15% voor de Metropolitan Ring van S.M.L.A. in Groot-Brittannië (1971 naar R. Drewett e.a. geciteerd in Bourne p. 37) terwijl Wissink in 1966 deze waarde ook vooropstelde als grens van een zeer ruim stadsgewest in Nederland.

4.2.6. Samenvattend

In onderstaande tabel worden de gebruikte criteria duidelijk weergegeven. Principieel werd tenslotte gesteld dat voor agglomeratie en stadsgewest niet alleen met volledige gemeenten gerekend werd, maar bovendien dat geen rekening gehouden werd met en- of exclaven. Dit probleem stelde zich trouwens nergens in belangrijke mate. Enkel bij het stadsgewest van Charleroi bleek het wenselijk enkele cartografische correcties op de kaart van de Belgische stadsgewesten aan te brengen, daar de agrarisch bepaalde gemeenteterritoria (oude dorpsbehorens met hun gemeenschappelijke bossen) anders een paar te sterke anomalieën zouden veroorzaakt hebben.

Tabel 1. — AFBAKENINGSCRITERIA EN DREMPELWAARDEN
GEBRUIKT VOOR DE AFBAKENING VAN DE BELGISCHE STADSGEWESTEN.

Statistische grenswaarden afbakening buitenzone				Gewicht	Afbakenings- eenheid	Afbakeningscriteria
Forensen- woonzone	Stadsgewest (banlieue)	Kernstad	Stadskern			
>15%			>15%	1	SS	Wonen in niet-woongebouw
			>30%		SS	Werken op woonadres
					SS	Bevolkingsdichtheid inw./ha
			>50		SS	Percentage eengezinshuizen
			<85%		SS	Percentage woningen vóór 1945
			<50%		SS	Percentage woningen <45 m ²
			>50%		G	Groei van de bevolking (1961 = 100)
			>10%		G	Autochtoniteit
					G	Migratie uit de agglomeratie
					G	Pendel naar de agglomeratie t.o.v. in de gemeente wonende beroepsbevolking
					G	Pendel naar de agglomeratie t.o.v. woonforensen
					G	Agrariciteit
	G	Mediaaninkomen				

SS: Statistische Sector
G: Gemeente

5. De Belgische stadsgewesten

Bovenstaande criteria werden toegepast op alle steden die minstens het niveau van regionale stad bereiken m.n. Oostende, Brugge, Kortrijk, Gent, Aalst, Sint-Niklaas, Antwerpen, Turnhout, Mechelen, Hasselt, Brussel, Leuven, Luik, Verviers, Namen, Aarlen, Doornik, Bergen, La Louvière en Charleroi alsook op die plaatsen die, alhoewel ze dit functioneel niveau niet bereiken, toch een bevolkingscijfer kennen van meer dan 30 000 inwoners, nl. Genk, Roeselare, en Moeskroen. Uit de analyse van deze ruimtelijke eenheden blijkt overduidelijk dat het stedelijk gebied een minimum van 80 000 inwoners moet hebben om zich tot stadsgewest te ontwikkelen. Steden als Aalst en Sint-Niklaas kon men wel als een stadsgewest in wording betitelen, maar ze misten de kenmerkende structuur van het stadsgewest. Uiteindelijk bleken in België de volgende stedelijke entiteiten als een werkelijk stadsgewest beschouwd te kunnen worden: Oostende, Brugge, Kortrijk, Gent, Antwerpen, Mechelen, Brussel, Leuven, Bergen, La Louvière, Charleroi, Namen, Luik en Verviers. Hasselt noch Genk op zichzelf bereikten een stadsgewestelijk niveau; wanneer we echter beide stedelijke gebieden, die elkaar raken via het stadsgewestelijk recreatiedomein Bokrijk en die a.h.w. complementair zijn, als een tweekernige eenheid beschouwen — wat kan verdedigd worden — dan blijkt de stadsgewestelijke structuur er wel bereikt te zijn.

Daar het hier niet mogelijk is het detail van de stadsgewestelijke structuur voor alle Belgische stadsgewesten weer te geven (*), beperken we ons tot het grootste van de Belgische stadsgewesten: dat van de hoofdstad Brussel.

5.1. Brussels stadsgewest

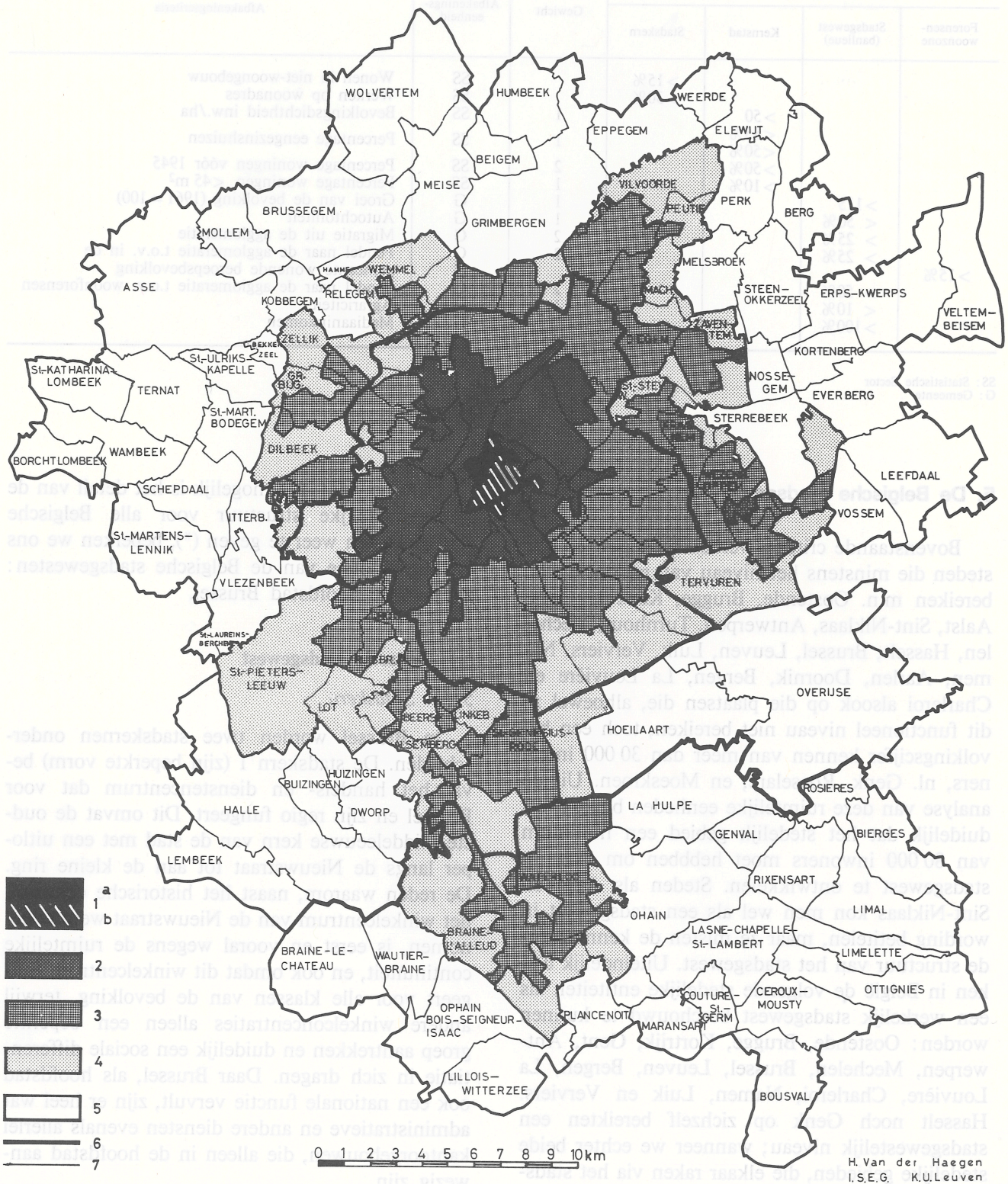
5.1.1. Stadskern

In Brussel worden twee stadskernen onderscheiden. De stadskern 1 (zijn beperkte vorm) bevat het handels- en dienstencentrum dat voor Brussel en zijn regio fungeert. Dit omvat de oudste middeleeuwse kern van de stad met een uitloper langs de Nieuwstraat tot aan de kleine ring. De reden waarom, naast het historische centrum, het winkelcentrum van de Nieuwstraat werd opgenomen, is eerst en vooral wegens de ruimtelijke continuïteit, en ook omdat dit winkelcentrum fungeert voor alle klassen van de bevolking, terwijl andere winkelconcentraties alleen een beperkte groep aantrekken en duidelijk een sociale differentiatie in zich dragen. Daar Brussel, als hoofdstad ook een nationale functie vervult, zijn er heel wat administratieve en andere diensten evenals allerlei kantoorgebouwen, die alleen in de hoofdstad aanwezig zijn.

(*) Dit zal in afzonderlijke publicaties gebeuren.

Tabel 1 — AFBAKINGSKRITERIA EN DREMPELWAARDEN
 GEBUIKT VOOR DE AFBAKING VAN DE BELGISCHE STADSGEWESTEN

Figuur 3. — HET BRUSSELSE STADSGEWEST.

H. Van der Haegen
 I.S.E.G. K.U.Leuven

1a. beperkte stadskern, 1b. uitgebreide stadskern, 2. dicht bebouwde stedelijke wijken (1+2 vormen de kernstad), 3. stadsrand (stadsrand en kernstad vormen de morfologische agglomeratie), 4. aanpassing aan de gemeentegrenzen (morfologische agglomeratie + aanpassing vormt de agglomeratie), 5. banlieue (agglomeratie + banlieue vormen het stadsgewest), 6. grens van de gewesten, 7. gemeentegrens.

Tabel 2. — KENGETALLEN BRUSSELSE STADSGEWEST.

Brussel 1970	Totale bevolking	Oppervlakte	Bevolkingsdichtheid	Actieve woonbevolking	Werkbevolking	Totaal aantal particuliere woningen
	× 1 000	in km ²	1 000 inw./km ²	× 1 000	× 1 000	× 1 000
Stadskern 1 Bep. vorm	8,3	0,9	9,4	4,3	—	4,6
2 Uitg. vorm	31,4	3,8	8,2	15,1	—	15,8
Kernstad	713,7	72,1	9,9	304,5	—	302,1
Morfologische agglomeratie	1 281	233	5,5	526	—	517
Geoperationaliseerde agglomeratie	1 318	427	3,1	540	692	527
Banlieue	264	638	0,4	93	55	81
Stadsgewest	1 582	1 065	1,5	633	747	608

Stadskern 2 is een uitbreiding die ook de voornaamste overheidsgebouwen, kantoren, diensten en winkelconcentraties met zeer groot werkingsbereik mede integreert. Stadskern 2 omvat het oostelijk deel van de binnenstad en overschrijdt ze zelfs langs deze zijde.

5.1.2. Kernstad

De kernstad Brussel strekt zich uit over 15 gemeenten: Anderlecht, Brussel, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Schaarbeek, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Ukkel, Vorst.

De sectoren die aan de criteria voldeden maar niet ruimtelijk bij het centrale gedeelte aansloten werden weggelaten. De secundaire kernen zoals bv. Anderlecht, evenals sectoren die niet voldoen aan de specifieke criteria maar volledig omsloten zijn door kernstadsectoren, worden daarentegen opgenomen bij de kernstad.

5.1.3. Agglomeratie (*)

De agglomeratie Brussel bevat naast de 19 gemeenten van de politieke agglomeratie (arr. Brussel Hoofdstad) nog een kring gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde en één gemeente van het arrondissement Leuven nl. Tervuren. In zuidelijke richting strekt de agglomeratie zich uit langs het Zoniënwoud en omvat de gemeenten Waterloo en Eigenbrakel van het arrondissement Nijvel.

Binnen de Brusselse agglomeratie zijn verschillende secundaire kernen aanwezig die de kenmer-

ken dragen van een kernstad, maar niet morfologisch aansluiten bij de centrale kernstad. In de agglomeratie Brussel zijn tenslotte twee steden geïntegreerd nl. Vilvoorde en Eigenbrakel.

5.1.4. Stadsgewest

Het stadsgewest Brussel is het grootste van België met 1 572 370 inwoners (1970) en een oppervlakte van 1 056 km², waarvan 629 km² in de banlieue. Voor het randgebied van de kernstad haalt B. Jouret in zijn uitstekende studie over het Brusselse stadsgewest (1972 p. 273) terecht de kenschetsing aan die J. B. Racine (p. 330) voor Montréal gebruikte, waar deze auteur de kolonisatie van de banlieue door de stad bespreekt: „Il s'agit réellement d'une colonisation au sens impérialiste du terme. L'organisme urbain colonise l'espace qui l'entoure, l'aménage, le structure et le fait servir à sa propre expansion. C'est littéralement une conquête de l'espace en vue d'y imposer et surimposer des structures qui sont un morceau de sa vie propre. La ville est un organisme vivant. Cette annexion va donc de pair avec une véritable intégration, reposant sur tout un système de flux très variés qui englobent la région pour la digérer et l'assimiler“.

Het stadsgewest vormt een nagenoeg concentrisch gebied rond de kernstad en strekt zich uit over de drie politieke gewesten van België. In het oosten wordt de uitbreiding gestuit door de ontwikkeling van Leuven, in het noorden door deze van Mechelen. Het Brusselse stadsgewest raakt er beide andere stadsgewesten. In zuidwestelijke richting is de ontwikkeling het minst ver doorgedaan wegens de minder goede verkeersontsluiting. In zuidelijke richting dringt het stadsgewest Brussel ver door in het arrondissement Nijvel, wat voornamelijk te wijten is aan het afwezig zijn van een

(*) Een grondige analyse van de morfologische agglomeratie door E. Van Hecke verscheen in Acta Geographica Lovaniensia nr. 10.

Tabel 3. — OVERZICHT BELGISCHE STADSGEWESTEN 1970
(bevolkingscijfer × 1 000, oppervlakte in km²).

	Stadskern		Kernstad		Aggl. (Geoper.)		Banlieue		Stadsgewest			
	Bev.	Opp.	Bev.	Opp.	Bev.	Opp.	Bev.	Opp.	Bev.	Opp.	Actieve woonbevolking	Werkbevolking
1. Brussel	8,3 ⁽¹⁾ 31,4 ⁽²⁾	0,9 3,8	713,7	72,1	1 318	427	254	629	1 572	1 056	629	745
2. Antwerpen	37,7	3,0	367,9	33,5	620	265	237	487	857	752	321	357
3. Liège	10,1	0,7	153,8	17,9	496	249	123	511	619	760	223	236
4. Charleroi	8,4	1,0	82,5	16,4	323	181	98	369	421	551	139	143
5. Gent	5,7	0,8	141,4	16,9	251	134	107	256	358	389	134	146
6. Hasselt-Genk	3,9 ⁽³⁾	0,4 ⁽³⁾	3,9 ⁽³⁾	0,4 ⁽³⁾	114	177	75	268	189	445	64	73
7. Mons	3,0	0,4	11,9	2,0	140	105	36	125	176	230	54	51
8. Kortrijk	7,5	1,2	17,2	2,5	117	95	39	77	156	172	58	68
9. Brugge	5,0	0,7	30,1	4,6	117	131	19	85	137	217	49	54
10. Leuven	4,7	0,5	36,9	4,9	81	47	32	99	113	146	40	45
11. La Louvière	2,7	0,3	17,3	2,9	90	70	13	30	103	99	35	34
12. Mechelen	2,5	0,3	50,0	8,4	70	34	29	60	100	94	37	36
13. Namur	6,0	0,6	41,0	7,9	76	51	21	129	96	181	34	35
14. Oostende	8,6	0,5	39,1	3,0	71	38	21	62	92	100	32	32
15. Verviers	5,6	0,5	53,8	9,0	76	46	11	95	87	141	33	30

(1) Beperkte vorm stadskern.

(2) Uitgebreide vorm stadskern

(3) De kernstad en stadskern van Hasselt beslaan dezelfde statistische sector en fungeren voor gans het stadsgewest

Berekeningen I.S.E.G., K.U. Leuven

andere groeipool in de nabijheid. Het stadsgewest Brussel dankt zijn grote uitgestrektheid aan het feit dat het een belangrijke tewerkstellingspool is en dat de pendel in de afbakeningsmethode voor 4 punten (op een maximum van 10) geëvalueerd wordt. De banlieue is nochtans duidelijk veel beperkter dan het gebied dat met een intense pendel op Brussel betrokken is. De suburbanisatie doet zich duidelijk in een beperkter rayon rond de hoofdstad voelen, dan wel de pendel.

De omvang van de pendel komt goed tot uiting op de kaart der Belgische stadsgewesten. Niet minder dan 271 gemeenten buiten het stadsgewest sturen nog meer dan 15% van hun beroepsbevolking naar de geoperationaliseerde agglomeratie. Deze pendel zou, indien we de gegevens uit de socio-economische enquête van 1977 m.b.t. dit randgebied juist interpoleren, met ca. 16% toegenomen zijn in de laatste zes jaar. Vooral in het arrondissement Nijvel kende de pendel naar Brussel een sterke groei: 28% in dezelfde korte periode. Dit arrondissement, „banlieue verte de la capitale“, blijkt trouwens ook een steeds groter aandeel van het vertrekoverschot van het arrondissement Brussel t.o.v. de andere Brabantse arrondissementen te krijgen. Van 1970 tot 1978 kende het ten nadele van Brussel een vestigingsoverschot van ruim 30 000 inwoners (± 13% van zijn bevolking); zijn aandeel in het Brabantse migratieverlies van Brussel steeg van 1970 tot 1976-77 van 31 tot 40%,

terwijl dit van Halle-Vilvoorde daalde van 63% tot 53% in dezelfde periode.

In het stadsgewest Brussel kwamen in 1970 aldus vier kleinstedelijke centra (bepaling Atlas van België: plaat 28A) voor: Eigenbrakel en Vilvoorde in de agglomeratie, Asse en Halle in de banlieue. De banlieue raakte in 1970 bovendien aan drie andere kleinstedelijke centra in het arrondissement Nijvel, nl. Tubize, Nijvel en Waver. Naar alle waarschijnlijkheid behoren op dit ogenblik twee van deze steden reeds tot het Brusselse stadsgewest, als gevolg van de zoëven geschetste migratie en pendel die wijzen op een bijzonder sterke ontwikkeling van de banlieue in Waals-Brabant.

6. Besluit

De *Belgische stadsgewesten* (zie kleurenkaart) zijn zoals de Belgische steden vrij regelmatig verspreid over noord en centraal België. Alleen in het zuid-oostelijk deel van ons land, dat trouwens ook over geen volwaardige regionale stad beschikt, is de moderne stadsvorm niet aanwezig. Deze stadsgewesten vertonen een aantal gemeenschappelijke en specifieke karakteristieken, die de volgende jaren nader zullen geanalyseerd worden. Enkele kenmerken zijn nu reeds gekend (zie ook tabel 3).

1. De 15 stadsgewesten vormen de voornaamste verdichtingszones van ons land: 5 085 000 personen of 53% van de rijksbevolking wonen er, 2 087 000 personen werken er (63% van de beroepsbevolking) en dit op 5 339 km² (17% van de rijksoppervlakte). Deze enkele getallen illustreren het belang van de „herkenning“ van de stadsgewesten.
2. De stadsgewesten vertonen zeer duidelijk een concentrisch patroon met afnemende intensiteitsgraad naarmate men zich van het centrum verwijderd. Kenmerkend hierbij is de beperktheid in oppervlakte en woonbevolking van hun *stadskern*. Globaal maken deze beslissingscentra en tevens herkenningpunten niet meer dan 3% van de stadsgewesten uit: 143 000 inwoners en 14,7 km² (respectievelijk 2,8% en 0,3% van de stadsgewesten). Hun bevolkingsdichtheid benadert de 10 000 inw./km² (9 720).
3. De *kernsteden* tellen 1.761 000 inwoners op een oppervlakte van 202 km² (respectievelijk 35% en 4% van de stadsgewesten). Hun dichtheid benadert deze van de stadskernen en is plaatselijk veel hoger. Het is binnen deze gebieden dat zich de sterkste problemen i.v.m. stadsvernieuwing stellen.
4. Het wezenlijke element van het stadsgewest blijft het *aaneengesloten bebouwingselement: de agglomeratie*. Ze tellen 3 963 000 inwoners, stellen 1 490 000 personen te werk op een nog vrij beperkt gebied: 2 050 km² (respectievelijk 78%, 79% en 38% van de stadsgewesten). De bevolkingsdichtheid blijft er dan ook vrij groot: 1 933 inwoners/km².
5. Dit steekt sterk af tegen de *banlieue* waar 1 122 000 personen niet minder dan 3 289 km² gebruiken (341 inwoners/km²). Dus 1/5 van de bevolking op 3/5 van de oppervlakte. De open ruimte van de banlieue wordt nu gebruikt voor alle mogelijke vormen van suburbanisatie. Dit leidt tot allerlei vormen van extensief stedelijk bodemgebruik, terwijl grondspeculatie heel wat bouwgrond in de agglomeraties, waar de gemeenschap de infrastructuur aanlegde, braak laat liggen.

De *forensenwoonzones* strekken zich uit in een kring rond de stadsgewesten. De kring is vrij beperkt en heeft meestal een breedte van één à twee gemeenten. Een werkelijke uitzondering hierop vormt de Brusselse forensenwoonzone die gans centraal België omvat.

Verder kan het volgende gesteld worden.

1. Ook voor een goede *regionale uitbouw* van België, bv. bij de eventuele oprichting van sub-gewesten, is de kennis van onze stadsgewesten belangrijk. Ze zijn inderdaad niet alleen de voornaamste verdichtingsgebieden van ons land, maar ze staan aan het hoofd van het hiërarchische stedenet en de meerderheid van de economische activiteiten is in de stadsgewesten geconcentreerd (*)
2. Vooraleer tot de *inrichting*, het institutionaliseren van de stadsgewesten te kunnen overgaan, moet de werking van dit stadsgewest en de invloeden die er van uit gaan, beter gekend zijn. De verdere analyse moet zich vooral richten op de structuur van de activiteiten en functies alsook op de interne en de externe relaties die tussen deze activiteiten en hun morfologische concretisering bestaan. Het verder onderzoek zal ook moeten aantonen in hoever de stadsgewesten wel degelijk open systemen zijn en in hoever naast de interne relaties ook stadsgewest-regio relaties en zelfs veelvuldige interstedelijke relaties bestaan, zodat tot het bestaan van een werkelijk stedelijk systeem kan besloten worden.

BIBLIOGRAFIE

- Atlas van België, platen 28 A en B en commentaar Gent 1972, 86 p.
- Bourne L., Simmons J.: "Systems of cities" New York 1978. 565 p.
- Boustedt O.: Die Stadtregionen. München 1953.
- Boustedt O.: „Die Stadtregionen in der Bundesrepublik Deutschland im Jahre 1961“ in Stadtregionen in der BRD 1961 Forschungs- und Sitzungsberichte nr. 32 Hannover 1967. pp 1-22
- Census Geography — data access descriptions. Dad nr. 33 oktober 1978. US Department of Commerce Bureau of the Census. 34 p.
- Drewett R., Goddard J. and Spence N. 1974 "Urban change in Britain 1966-71". Working paper nr. 1 London: London School of Economics and Political Science, Department of Geography.
- Jouret B.: «L'agglomération Bruxelloise, définition spatiale du phénomène urbain Bruxellois» Brussel 1972. 339 p.

(*) Voor een verdere uitwerking van de regionale uitbouw van België, zie Peter Cabus: II. Ruimtestructurerende processen en de regio's. Het ruimtelijk-interaktiesysteem in stadsgewest en regio. I.I.S.R.O.-I.S.E.G.-Leuven.

- Lambooy: "Stad en stadsgewest in het perspectief van hiërarchie en complementariteit" in „Stad en stadsgewest in de ruimtelijke orde”, Assen 1970 pp 270-291.
- Mols R.: «La périphérie bruxelloise. Jalons statistiques pour aider à sa délimitation. Bulletin de la Société Belge d'Études Géographiques. 1969 nr. 2, pp. 183-252.
- Nellner W.: „Zur Abgrenzung und inneren Gliederung städtischer Siedlungsagglomerationen“ in Veröffentlichungen der Akademie für Raumforschung und Landesplanung, nr. 112, Hannover 1976, p. 1-76.
- Racine J.B.: Exurbanisation et métamorphisme péri-urbain, in: Revue de Géographie de Montréal, 1967, 2 p. 315-341.
- Sociaal-economisch onderzoek. April 1977. Boekdeel 2. N.I.S.
- Sporck J.: «Liège métropole régionale — options fondamentales de développement et d'aménagement. Liège 1966.
- Sporck J.: «L'organisation de l'espace dans la métropole Liégeoise» extrait de Profil de Liège nr. 251 de la Revue de la Société d'Études et d'Expansion août 1972, pp. 355-383.
- „Stadtregionen in der Bundesrepublik Deutschland 1970» Veröffentlichungen der Akademie für Raumforschung und Landesplanung. Forschungs- und Sitzungsberichte Band 103, Hannover 1975. 134 p.
- Stadsgewestvorming in Midden-Limburg. Roermond 1967. 231 p.
- Van der Haegen H.: „De Brusselse werkforensen”. in Tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies, 21, 1952, pp. 319-371.
- Van der Haegen: „De Brusselse banlieue”. in Tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies, 3, 1962, pp. 269-303.
- Van der Haegen H.: De actuele toestand van de binnenlandse pendel in België en meer in het bijzonder deze naar Brussel. in Tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies, 34, 1965, pp. 171-216, 35, 1966, pp. 81-99 en 279-318.
- Van der Haegen H. en W. Van Waelvelde: Arbeidsbalansen en forensenverkeer in Statistisch Tijdschrift 1974, 3, pp. 231-247.
- Van der Haegen H.: Leuven 2000 Survey van het Stadsgewest, 1975 Interleuven en Tijdschrift Wonen nr. 62-63.
- Van Hecke E.: „Afbakening van de morfologische agglomeratie Brussel in dynamisch perspectief” in Acta Geographica Lovaniensia nr. 10, 1972, pp. 327-336.
- Wissink G.: „Inleidende beschouwingen“ in „De stad in nieuwe vormen“. in Tijdschrift van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap 1963, pp. 12-21.
- Wissink G.: „De gemeenten en de regio, preadviezen uitgebracht voor het Congres van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten 1966”. Den Haag 1966.
- „Zum Konzept der Stadtregionen“. Veröffentlichungen der Akademie für Raumforschung und Landesplanung. Forschungs- und Sitzungsberichte Band nr. 59 Hannover 1970. 167 p.

Bijlage

Samenstelling van de Belgische stadsgewesten 1970

Stadsgewest Antwerpen

Agglomeratie: Antwerpen, Berchem, Boechout, Borgerhout, Borsbeek, Deurne, Edegem, Hoboken, Hove, Merksem, Mortsel, Schoten, Wilrijk

Banlieue: Aartselaar, Brasschaat, Brecht, Burcht, Ekeren, Halle, Hemiksem, Hoevenen, Kalmthout, Kapellen, Kontich, Lint, Oelegem, Ranst, Schilde, 's Gravenwezel, St.-Job-in 't Goor, Stabroek, Vremde, Westmalle, Wijnegem, Wommelgem, Zandhoven, Zoersel, Zwijndrecht
arr. Mechelen: Lier

Stadsgewest Brugge

Agglomeratie: Brugge

Banlieue: Damme, Loppem, Oostkamp, Sijsele, Varsenare

Stadsgewest Brussel

Agglomeratie: Anderlecht, Brussel, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Oudergem, Schaarbeek, St.-Agatha-Berchem, St.-Gillis, St.-Jans-Molenbeek, St.-Joost-ten-Node, St.-Lambrechts-Woluwe, St.-Pieters-Woluwe, Ukkel Vorst, Watermaal-Bosvoorde

arr. Halle-Vilvoorde: Alsemberg, Beersel, Diegem, Dilbeek, Drogenbos, Groot-Bijgaarden, Kraainem, Linkebeek, Lot, Machelen, Peutie, Ruisbroek, St.-Genesius-Rode, St.-Pieters-Leeuw, St.-Stevens-Woluwe, Strombeek-Bever, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem, Zaventem, Zellik

arr. Leuven: Tervuren

arr. Nijvel: Braine-l'Alleud, Waterloo

Banlieue: arr. Halle-Vilvoorde: Asse, Beigem, Bekkerzeel, Berg, Borchtombeek, Brussegem, Buizingen, Dworp, Elewijt, Epegem, Grimbergen, Halle, Hamme, Hoelaart, Huizingen, Humbeek, Itterbeek, Kobbegem, Lembeek, Liedekerke, Meise, Melsbroek, Mollem, Nossegem, Overijse, Perk, Relegem, Schepdaal, St.-Katarina-Lombeek, St.-Laureins-Berchem, St.-Martens-Bodegem, St.-Martens-Lennik, St.-Ulriks-Kapelle, Steenokkerzeel, Sterrebeek, Ternat, Vlezenbeek, Wambeek, Weerde, Wolvertem

arr. Leuven: Erps-Kwerps, Everberg, Kortenberg, Leefdaal, Veltem-Beisem, Vossem

arr. Nijvel: Bierges, Bousval, Braine-le-Château, Céroux-Mousty, Couture-Saint-Germain, Genval, La Hulpe, Lasne-Chapelle-St.-Lambert, Lillois-Witterzée, Limal, Limelette, Maransart, Ohain, Ophain-Bois-Seigneur-Isaac, Ottignies, Planenoit, Rixensart, Rosières, Wauthier-Braine

Stadsgewest Gent

Agglomeratie: Gent, Gentbrugge, Ledeborg, Mariakerke, Merelbeke, St.-Amandsberg, St.-Denijs-Westrem, Wondelgem, Zwijnaarde

Banlieue: Afsnee, Bottelare, De Pinte, Destelbergen, Deurle, Drongen, Eke, Evergem, Heusden, Lovendegem, Melle, Melsen, Oostakker, Schelderode, St.-Martens-Latem, Vinderhout, Wachtebeke, Zevergem

arr. Eeklo: Ertvelde, Zelzate

Stadsgewest Hasselt-Genk

Agglomeratie: Genk, Hasselt, Kermt, Kuringen, St.-Lambrechts-Herk

Banlieue: arr. Hasselt: As, Diepenbeek, Oplabbeek, Scholen, Stevoort, Wimmertingen, Zonhoven, Zutendaal

arr. Maaseik: Houthalen

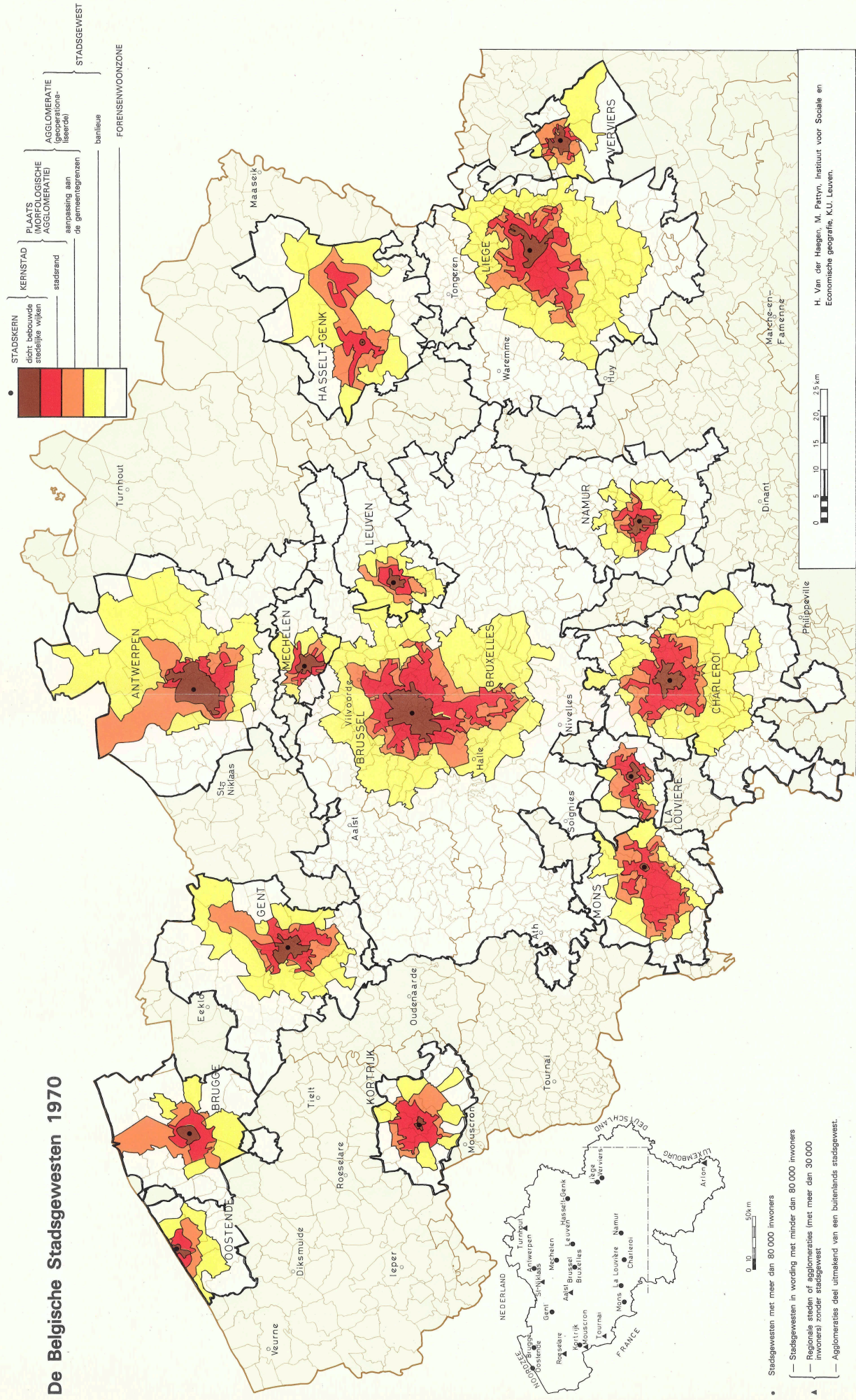
arr. Tongeren: Alken, Munsterbilzen

Stadsgewest Kortrijk

Agglomeratie: Bissegem, Gullegem, Harelbeke, Heule, Kortrijk, Kuurne, Marke, Zwevegem

Banlieue: Aalbeke, Bavikhove, Bellegem, Deerlijk, Hulste, Moen, Wevelgem

De Belgische Stadsgebieden 1970

- Stadsgebieden met meer dan 80 000 inwoners
- Stadsgebieden in wording met minder dan 80 000 inwoners
- Regionale steden of agglomeraties (met meer dan 30 000 inwoners) zonder stadsgebied
- Agglomeraties die uitmakend van een buitelandse stadsgebied.

H. Van der Haegen, M. Pattyn, Instituut voor Sociale en Economische geografie, K.U. Leuven.

Stadsgewest Leuven

Agglomeration : Heverlee, Kessel-Lo, Leuven, Wilsele

Banlieue : Bertem, Blanden, Haasrode, Herent, Holsbeek, Korbeek-Lo, Linden, Pellenberg, Oud-Heverlee, Vaalbeek, Winksele

Stadsgewest Mechelen

Agglomeration : Mechelen

arr. Halle-Vilvoorde: Muizen

Banlieue : arr. Mechelen: Bonheiden, Heffen, St.-Katelijne-Waver

arr. Leuven: Hever

arr. Halle-Vilvoorde: Hofstade

Stadsgewest Oostende

Agglomeration : Oostende

Banlieue : Bredene, Leffinge, Middelkerke, Oudenburg, Snaaskerke

Stadsgewest Charleroi

Agglomeration : Bouffloulx, Charleroi, Châtelet, Châtelineau, Couillet, Courcelles, Dampremy, Farcienne, Gilly, Gosselies, Jumet, Lodelinsart, Loverval, Marchienne-au-Pont, Marcinelle, Monceau-sur-Sambre, Montignies-le-Tilleul, Montignies-sur-Sambre, Mont-sur-Marchienne, Pironchamps, Pont-de-Loup, Ransart, Roux, Souvret, Thiméon

Banlieue : Acoz, Aiseau, Fleurus, Fontaine-l'Évêque, Forchies-la-Marche, Frasnes-les-Gosselies, Gerpinnes, Gougny, Goutroux, Heppignies, Joncret, Landelies, Leernes, Mellet, Presles, Roselies, Trazegnies, Viesville, Villers-Poterie, Wangenies, Wayaux

arr. Thuin: Biesme-sous-Thuin, Cour-sur-Heure, Gozée, Ham-sur-Heure, Jamioulx, Lobbes, Marbais, Nalines, Thuillies, Thuin

arr. Namen: Biesme, Le Roux, Mettet, Sart-Eustache

arr. Philippeville: Berzée, Laneffe, Morialmé, Somzée, Tarcienne

Stadsgewest La Louvière

Agglomeration : arr. Soignies: Boussoit, Haine-St.-Paul, Houdeng-Aimeries, Houdeng-Gougny, La Louvière, Maurage, Strépy-Bracquegnies

arr. Charleroi: Bois-d'Haine, Fayt-les-Manage, La Hestre Manage

arr. Thuin: Haine-St.-Pierre

Banlieue : arr. Soignies: Roelux, St.-Vaast, Trivières

arr. Charleroi: Familleureux

Stadsgewest Luik

Agglomeration : Alleur, Angleur, Ans, Awirs, Bellaire, Beyne-Heusay, Bonnelles, Bressoux, Chênée, Cheratte, Embourg, Engis, Flémalle-Grande, Flémalle-Haute, Fléron, Glain, Grâce-Hollogne, Grivegnée, Herstal, Ivoz-Ramet, Jemeppe, Jupille-sur-Meuse, Lantin, Liège-Liers, Loncin, Magnée, Mons-lez-Liège, Montegnée, Ougrée, Oupeye, Queue-du-Bois, Rocourt, Romsée, St.-Nicolas, Seraing, Tilleur, Vaux-sous-Chèvremont, Vivegnis, Voroux-lez-Liers, Vottem, Wandre

Banlieue : Anthisnes, Argenteau, Awans, Ayeneux, Barchon, Beaufays, Bierset, Boirs, Cerexhe-Heuseux, Chaudfontaine, Comblain-au-Pont, Dalhem, Dolembreux, Esneux, Evegnée-Tignée, Fexhe-Slins, Fozz, Forêt, Gomzé-Andoumont, Grâce-Hollogne, Haccourt, Hermalle-sous-Argenteau, Hermée, Heule-Romain, Hognoul, Horion-Hozémont, Housse, Houtain-Saint-Siméon, Juprelle, Lixhe, Micheroux, Milmort, Paifve, Plainevaux, Retinne, Richelle, Rotheux-Rimièrre, Saive, Slins,

Sprimont, Tilff, Trembleur, Velroux, Villers-l'Évêque, Villers-Saint-Siméon, Visé, Wihogne

arr. Huy: Abée, Amay, Ampsin, Clermont-sous-Huy, Comblain-Fairon, Eheine, Hermalle-sous-Huy, Hody, Nandrin, Neuville-en-Condroz, Poulseur, St.-Séverin, Tavier, Villers-aux-Tours, Yernée-Fraigneux

arr. Verviers: Olne

arr. Waremme: Fexhe-le-haut-Clocher, St.-Georges-sur-Meuse

Stadsgewest Bergen

Agglomeration : Boussu, Cibly, Eugies, Frameries, Hornu, Jemappes, La Bouverie, Maisières, Mesvin, Mons, Pâturages, Quaregnon, St.-Ghislain, St.-Symphorien, Warquignies, Wasmes, Wasmuel

Banlieue : Asquillies, Baudour, Dour, Erbisoeul, Genly, Hainin, Havré, Masnuy-St.-Jean, Noirchain, Nouvelles, Sars-la-Bruyère, Spiennes, Tertre

arr. Soignies: Casteau

Stadsgewest Namen

Agglomeration : Beez, Belgrade, Bouge, Flawinne, Jambes, Namur, St.-Marc, St.-Servais, Vedrin

Banlieue : Boninne, Champion, Daussoulx, Dave, Emines, Erpent, Gelbressée, Lives-sur-Meuse, Loyers, Malonne, Marcholette, Naninne, Rhisnes, Suarlée, Warisoulx, Wépion, Wierde

Stadsgewest Verviers

Agglomeration : Andrimont, Dison, Ensival, Heusy, Lambermont, Petit-Rechain, Stembert, Verviers, Wegnez

Banlieue : Chaîneux, Grand-Rechain, Jalhay, Pepinster, Polleur

Gedetailleerde samenstelling van het Brusselse stadsgewest

STADSKERN: Gemeente Brussel sectoren nrs. 00 - 01 - 20 - 34 - 35 - 36

UITGEBREIDE STADSKERN:

Gemeente Brussel sectoren nrs. 00 - 01 - 04 - 05 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 16 - 19 - 20 - 30 - 31 - 32 - 34 - 35 - 36 - 40 - 41 - 46 - 47

Gemeente Elsenne sectoren nrs. 04-05

Gemeente Sint-Joost-ten-Node sectoren nrs. 03 - 13 - 30

KERNSTAD: stadskern +

Gemeente Brussel sectoren nrs. 02 - 03 - 06 - 07 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 26 - 27 - 33 - 42 - 43 - 44 - 45 - 48 - 49 - 50 - 51 - 52 - 53 - 54 - 60 - 61 - 62 - 63 - 64 - 70 - 71 - 72 - 73 - 74 - 75 - 76 - 77 - 79

Gemeente Anderlecht sectoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 - 06 - 07 - 09 - 10 - 11 - 12 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 26 - 27 - 28 - 30 - 31 - 32 - 33 - 34 - 45 - 90 - 91 - 92 - 93 - 96 - 97

Gemeente Elsenne sectoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 16 - 20 - 21 - 23 - 24 - 25 - 40 - 41 - 42 - 43 - 44 - 45 - 46 - 47

Gemeente Etterbeek sectoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 - 07 - 09 - 10 - 12 - 13 - 14

Gemeente Evere sectoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 10 - 11 - 12 - 13 - 29

Gemeente Ganshoren sektor nr. 10

Gemeente Jette sectoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 - 06 - 12

Gemeente Koekelberg sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 20 - 30 -
Gemeente Schaarbeek sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 -
05 - 06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 -
25 - 26 - 27 - 29 - 30 - 31 - 32 - 33 - 34 - 35 - 36 - 39 -
40 - 41 - 42 - 43 - 44 - 45 - 50 - 52 - 53 - 54 - 55 - 56 -
57 - 59

Gemeente Sint-Gillis sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24

Gemeente Sint-Jans-Molenbeek sektoren nrs. 00 - 01 - 02 -
03 - 04 - 05 - 06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 20 - 25 -
28 - 54 - 60 - 61 - 62 - 63

Gemeente Sint-Joost-ten-Node sektoren nrs. 00 - 02 - 04 - 05 -
06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 14 - 20

Gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe sektoren nrs. 05 - 20 -
23 - 24

Gemeente Ukkel sektoren nrs. 00 - 02 - 87

Gemeente Vorst sektoren nrs. 00 - 01 - 03 - 05 - 06 - 10 -
12 - 30 - 40 - 41 - 50 - 51 - 52 - 53 - 60 - 61 - 70 - 71 -
72 - 73 - 75 - 76

MORFOLOGISCHE AGGLOMERATIE: Kernstad +

Gemeente Brussel sektoren nrs. 55 - 56 - 57 - 58 - 59 - 65 -
66 - 67 - 69 - 78 - 80 - 81 - 82 - 83 - 84 - 85 - 88 - 89 -
90 - 91 - 92 - 93 - 94 - 95 - 96

Gemeente Anderlecht sektoren nrs. 08 - 35 - 36 - 37 - 40 -
41 - 42 - 43 - 44 - 46 - 47 - 48 - 58 - 70 - 71 - 80 - 81 -
82 - 83 - 84 - 85 - 94 - 95

Gemeente Elsene sektoren nrs. 22 - 28 - 29 - 30 - 31 - 32 -
33 - 34 - 35

Gemeente Etterbeek sektoren nrs. 06 - 11 - 15 - 16 - 17

Gemeente Evere sektoren nrs. 20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 -
26 - 27

Gemeente Ganshoren sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 -
05 - 06 - 07 - 08 - 09 - 19 - 30 - 31 - 32 - 33 - 34 - 35

Gemeente Jette sektoren nrs. 10 - 11 - 13 - 14

Gemeente Koekelberg sektoren nrs. 10 - 11 - 12 - 29

Gemeente Oudergem sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 07 - 08 - 09 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 20 - 21 -
22 - 23 - 24 - 25 - 26 - 27 - 28 - 30 - 31 - 39

Gemeente Schaarbeek sektor nr. 51

Gemeente Sint-Agatha-Berchem sektoren nrs. 00 - 01 - 02 -
03 - 04 - 05 - 06 - 07 - 09 - 10 - 11 - 29

Gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe sektoren nrs. 00 - 01 -
02 - 03 - 04 - 06 - 07 - 08 - 09 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 -
15 - 16 - 17 - 18 - 19 - 21 - 22 - 25 - 26 - 27 - 28 - 30 -
31 - 32 - 33 - 34 - 35 - 38 - 39

Gemeente Sint-Pieters-Woluwe sektoren nrs. 00 - 01 - 02 -
03 - 04 - 05 - 09 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 16 - 17 -
18 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 26 - 28 - 30 - 31 - 32 -
33 - 34 - 35 - 36

Gemeente Ukkel sektoren nrs. 01 - 03 - 04 - 06 - 11 - 12 -
13 - 31 - 40 - 41 - 42 - 43 - 44 - 49 - 51 - 60 - 61 - 62 -
63 - 64 - 65 - 66 - 70 - 71 - 72 - 80 - 81 - 82 - 83 - 84 -
85

Gemeente Vorst sektoren nrs. 02 - 04 - 11 - 20 - 21 - 23 -
29 - 74 - 79

Gemeente Watermaal-Bosvoorde sektoren nrs. 00 - 01 - 03 -
04 - 05 - 06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 16 - 17

Gemeente Alsemberg sektoren nrs. 00 - 01 - 02

Gemeente Beersel sektoren nrs. 00 - 11 - 31

Gemeente Braine-l'Alleud sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 -
05 - 06 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 40 - 41 - 42 - 50 -
60 - 70 - 71

Gemeente Diegem sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 08 - 11 - 29 -

Gemeente Dilbeek sektoren nrs. 00 - 01 - 11 - 20 - 50

Gemeente Drogenbos sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04

Gemeente Grimbergen sektor nr. 40

Gemeente Groot-Bijgaarden sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 -
08 - 10 - 11

Gemeente Itterbeek sektoren nrs. 00 - 09

Gemeente Kraainem sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 11 - 12 -
13 - 19 - 21 - 31

Gemeente Linkebeek sektoren nrs. 00 - 09 - 21

Gemeente Machelen sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 07

Gemeente Peutie sektor nr. 00

Gemeente Ruisbroek sektoren nrs. 00 - 01 - 02

Gemeente Sint-Genesius-Rode sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 -
04 - 10 - 11 - 31 - 39 - 40 - 41

Gemeente Sint-Pieters-Leeuw sektoren nrs. 20 - 21 - 22 - 30 -
31

Gemeente Sint-Stevens-Woluwe sektoren nrs. 00 - 01 - 02 -
03 - 04 - 05 - 09

Gemeente Strombeek-Bever sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 -
09

Gemeente Tervuren sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 19 - 20 -
29

Gemeente Vilvoorde sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 20 - 21 - 22 - 23 - 28 - 30 -
40 - 41

Gemeente Waterloo sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 07 - 10 - 11 - 12 - 13 - 14 - 15 - 20 - 21

Gemeente Wemmel sektoren nrs. 00 - 01 - 10 - 11 - 21

Gemeente Wezembeek-Oppem sektoren nrs. 00 - 02 - 03 - 04 -
19 - 20 - 30 - 31 - 32

Gemeente Zaventem sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 03 - 04 - 05 -
06 - 07 - 11 - 12 - 13

Gemeente Zellik sektoren nrs. 00 - 01 - 02 - 10 - 11 - 12

GEOPERATIONALISEERDE AGGLOMERATIE: De geoperationaliseerde agglomeratie strekt zich buiten de 19 Brusselse gemeenten nog uit over volgende gemeenten: Arrondissement Halle-Vilvoorde: Alsemberg, Beersel, Diegem, Dilbeek, Drogenbos, Groot-Bijgaarden, Kraainem, Linkebeek, Lot, Machelen, Peutie, Ruisbroek, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Stevens-Woluwe, Strombeek-Bever, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem, Zaventem, Zellik
Arrondissement Leuven: Tervuren
Arrondissement Nijvel: Braine-l'Alleud, Waterloo

STADSGEWEST: Geoperationaliseerde agglomeratie +
Arrondissement Halle-Vilvoorde: Asse, Beigem, Bekkerzeel, Berg, Borchtlombeek, Brussegem, Buizingen, Dworp, Elewijt, Epegem, Grimbergen, Halle, Hamme, Hoeilaart, Huizingen, Humbeek, Itterbeek, Kobbegem, Lembeek, Meise, Melsbroek, Mollem, Nossegem, Overijse, Perk, Relegem, Schepdaal, Sint-Katharina-Lombeek, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Martens-Bodegem, Sint-Martens-Lennik, Sint-Ulriks-Kapelle, Steenokkerzeel, Sterrebeek, Ternat, Vlezenbeek, Wambeek, Weerde, Wolvertem

Arrondissement Leuven: Erps-Kwerps, Everberg, Kortenberg, Leefdaal, Veltem-Beisem, Vossem

Arrondissement Nijvel: Bierges, Bousval, Braine-le-Château, Céroux-Mousty, Couture-Saint-Germain, Genval, La Hulpe, Lasne-Chapelle-Saint-Lambert, Lillois-Witterzée, Limal, Limelette, Maransart, Ohain, Ophain-Bois-Seigneur-Isaac, Ottignies, Plancenoit, Rixensart, Rosières, Wauthier-Braine

Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1968-1977

De nationale rekeningen 1968-1977 werden gepubliceerd in het Statistisch Tijdschrift nr. 10/1978 en zij zullen eveneens verschijnen in Statistische Studiën nr. 54.

In de hierna volgende tabellen worden voor dezelfde periode een aantal bijkomende inlichtingen verstrekt, die van aard zijn om sommige aspecten van de economische ontwikkeling nader te belichten.

I. Oorsprong van het nationaal produkt

Tabel 1A. — BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE, TEWERKSTELLING EN PRODUKTIVITEIT IN DE PRIMAIRE, SECUNDAIRE EN TERTIAIRE SECTOR.

Oude reeks: 1968-1970

JAREN	Primaire sector	Secundaire sector					Tertiaire sector				Algemeen totaal
		Totaal	Extract. nijverheid	Be- en verwerkende nijverheid	Bouwnijverheid	Electriciteit, gas en water	Totaal	Handel, banken en verzekeringswezen	Vervoer en verkeer	Diensten	
Bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs in prijzen van 1970 (in 1 000 000 F) (1)											
1968	47 749	430 916	12 311	316 745	77 574	24 286	599 830	237 028	106 073	256 729	1 078 495
1969	46 814	472 640	12 238	353 970	78 755	27 677	635 122	251 471	113 092	270 559	1 154 576
1970	45 997	520 132	12 023	390 083	88 629	29 397	665 915	263 991	116 954	284 970	1 232 044
Tewerkstelling (×1 000) (2)											
1968	200,9	1 572,5	66,7	1 171,3	303,7	30,8	1 828,8	619,1	268,3	941,4	3 602,2
1969	190,9	1 603,2	59,6	1 205,0	307,4	31,2	1 874,4	638,3	271,9	964,2	3 668,5
1970	180,6	1 627,1	51,9	1 232,1	311,4	31,7	1 926,2	662,8	282,0	981,4	3 733,9
Bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs, in constante prijzen, per tewerkgestelde (F)											
1968	237 675	274 032	184 573	270 422	255 430	788 506	327 991	382 859	395 352	272 710	299 399
1969	245 228	294 810	205 336	293 751	256 197	887 083	338 840	393 970	415 932	280 605	314 727
1970	254 690	319 668	231 657	316 600	284 615	927 350	345 714	398 297	414 730	290 371	329 962
Groepercentages t.o.v. het vorig jaar, van de b.t.w. tegen marktprijs, in constante prijzen, per tewerkgestelde											
1968	10,0	5,7	1,6	8,6	— 5,2	6,6	3,9	4,9	8,1	1,5	5,1
1969	3,2	7,6	11,2	8,6	0,3	12,5	3,3	2,9	5,2	2,9	5,1
1970	3,9	8,4	12,8	7,8	11,1	4,5	2,0	1,1	—0,3	3,5	4,8

(1) De correctie voor investeringen met eigen arbeidskrachten werd bij de toegevoegde waarde van de be- en verwerkende nijverheid gevoegd en de toegevoegde waarde van de garages is opgenomen in de sector vervoer en verkeer. De toegevoegde waarde van de sector « Woongebouwen » en het saldo van de factorinkomens ontvangen van en betaald aan het buitenland werden niet opgenomen. Bovendien werd geen rekening gehouden met de statistische aanpassing en het intermediaire verbruik van toegerekende interesten i.v.m. kosteloze diensten van financiële tussenpersonen.

(2) Bron: Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. De in België tewerkgestelde beroepsbevolking inclusief de Belgische openbare diensten in het buitenland, de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen en de stagiairs in beroepsopleiding, exclusief het personeel in België tewerkgesteld in openbare diensten met internationaal karakter en exclusief miliciens.

Tabel 1B. — BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE, TEWERKSTELLING EN PRODUCTIVITEIT
IN DE PRIMAIRE, SECUNDAIRE EN TERTIAIRE SECTOR
Nieuwe reeks : 1970-1977

JAREN	Primaire sector	Secundaire sector					Tertiaire sector				Algemeen totaal
		Totaal	Extract. nijverheid	Be- en verwerkende nijverheid	Bouwnijverheid	Electriciteit, gas en water	Totaal	Handel, recuperatie, herstellingen en Horeca	Vervoer en verkeer	Andere diensten	
Bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs in prijzen van 1970 (in 1 000 000 F) (1)											
1970	45 997	517 710	12 023	387 661	88 629	29 397	668 337	287 557	92 632	288 148	1 232 044
1971	48 701	538 409	11 806	403 849	89 724	33 030	699 745	302 582	95 343	301 820	1 286 855
1972	49 702	578 598	11 489	437 347	91 531	38 231	739 835	319 004	97 089	323 742	1 368 135
1973	51 246	628 502	10 616	479 287	96 490	42 109	792 020	340 905	102 869	348 246	1 471 768
1974	53 853	660 602	11 148	503 139	100 943	45 372	820 632	347 778	110 019	362 835	1 535 087
1975	46 008	621 521	10 323	462 850	100 656	47 692	820 182	349 074	99 483	371 625	1 487 711
1976	44 348	668 102	9 882	498 805	107 110	52 305	866 909	370 115	104 835	391 959	1 579 359
1977	47 271	670 849	9 760	498 820	109 883	52 386	881 153	372 747	105 065	403 341	1 599 273
Tewerkstelling (x1 000) (2)											
1970	173,6	1 536,8	52,0	1 153,8	298,1	32,9	1 940,6	676,3	236,8	1 027,5	3 651,0
1971	161,4	1 536,1	49,7	1 153,6	298,8	34,0	1 991,5	681,6	245,3	1 064,6	3 689,0
1972	150,8	1 506,0	47,8	1 137,3	286,9	34,0	2 027,0	683,1	251,6	1 092,3	3 683,8
1973	143,7	1 511,8	43,3	1 149,8	284,9	33,8	2 076,7	691,3	260,1	1 125,3	3 732,2
1974	139,4	1 525,2	39,6	1 160,5	291,8	33,3	2 122,9	695,7	265,7	1 161,5	3 787,5
1975	135,7	1 457,8	39,0	1 093,3	292,5	33,0	2 149,8	694,4	268,2	1 187,2	3 743,3
1976	127,6	1 415,8	36,6	1 050,1	296,4	32,7	2 177,4	695,4	264,5	1 217,5	3 720,8
1977	122,4	1 376,3	35,1	1 010,4	298,3	32,5	2 219,9	702,0	265,1	1 252,8	3 718,6
Bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs, in constante prijzen, per tewerkgestelde (F)											
1970	264 960	336 875	231 212	335 986	297 313	893 526	344 397	425 191	391 182	280 436	337 454
1971	301 741	350 504	237 545	350 077	300 281	971 471	351 366	443 929	388 679	283 506	348 836
1972	329 589	384 195	240 356	384 548	319 035	1 124 441	364 990	466 995	385 886	296 386	371 392
1973	356 618	415 731	245 173	416 844	338 680	1 245 828	381 384	493 136	395 498	309 469	394 343
1974	386 320	433 125	281 515	433 554	345 932	1 362 523	386 562	499 897	414 072	312 385	405 303
1975	339 042	426 342	264 692	423 351	344 123	1 445 212	381 515	502 699	370 928	313 026	397 433
1976	347 555	471 890	270 000	475 007	361 370	1 599 541	398 140	532 233	396 352	321 938	424 468
1977	386 201	487 429	278 063	493 686	368 364	1 611 877	396 934	530 979	396 322	321 952	430 074
Groeipercentages t.o.v. het vorig jaar, van de b.t.w. tegen marktprijs, in constante prijzen, per tewerkgestelde											
1971	13,9	4,0	2,7	4,2	1,0	8,7	2,0	4,4	- 0,6	1,1	3,4
1972	9,2	9,6	1,2	9,8	6,2	15,7	3,9	5,2	- 0,7	4,5	6,5
1973	8,2	8,2	2,0	8,4	6,2	10,8	4,5	5,6	2,5	4,4	6,2
1974	8,3	4,2	14,8	4,0	2,1	9,4	1,4	1,4	4,7	0,9	2,8
1975	-12,2	- 1,6	- 6,0	- 2,4	- 0,5	6,1	- 1,3	0,6	-10,4	0,2	- 1,9
1976	2,5	10,7	2,0	12,2	5,0	10,7	4,4	5,9	6,9	2,8	6,8
1977	11,1	3,3	3,0	3,9	1,9	0,8	- 0,3	- 0,2	—	—	1,3

(1) De correctie voor investeringen met eigen arbeidskrachten werd bij de toegevoegde waarde van de be- en verwerkende nijverheid gevoegd, de toegevoegde waarde van de recuperatie en die van de garages is opgenomen in de sector „Handel, recuperatie, herstellingen...”. De toegevoegde waarde van de sector „Woongebouwen” en het saldo van de factorinkomens ontvangen van en betaald aan het buitenland werden niet opgenomen. Bovendien werd geen rekening gehouden met de statistische aanpassing en het intermediair verbruik van toegerekende intresten i.v.m. kosteloze diensten van financiële tussenpersonen.

(2) Bron: Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. De in België tewerkgestelde beroepsbevolking inclusief de Belgische openbare diensten in het buitenland, de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen en de stagiairs in beroepsopleiding, exclusief het personeel in België tewerkgesteld in openbare diensten met internationaal karakter en exclusief miliciens.

Tabel 4. — ONTWIKKELING VAN HET BRUTO BINNENLANDS PRODUKT TEGEN MARKTPRIJS IN
CONSTANTE PRIJZEN EN PRIJSONTWIKKELING VAN HET BRUTO BINNENLANDS PRODUKT
TEGEN MARKTPRIJS VOOR ENKELE LANDEN.

JAREN	België		Nederland		Frankrijk		Bondsrepubliek Duitsland		Italië		Luxemburg	
	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage
Ontwikkeling van het bruto binnenlands produkt tegen marktprijs in constante prijzen												
1968	88,2	4,2	87,6	6,7	88,4	4,3	87,5	6,3	90,1	6,3	90,0	4,4
1969	94,0	6,6	93,6	6,8	94,6	7,0	94,4	7,8	95,2	5,7	98,5	9,4
1970	100,0	6,4	100,0	6,9	100,0	5,7	100,0	6,0	100,0	5,0	100,0	1,5
1971	104,1	4,1	104,4	4,4	105,4	5,4	103,2	3,2	101,6	1,6	104,4	4,4
1972	110,0	5,7	108,5	3,9	111,6	5,9	107,0	3,7	104,7	3,1	110,1	5,4
1973	117,1	6,4	114,9	5,9	117,6	5,4	112,2	4,9	112,0	6,9	121,6	10,5
1974	122,6	4,7	119,7	4,2	121,4	3,2	112,8	0,5	116,8	4,2	126,7	4,2
1975	119,8	-2,2	118,4	-1,1	121,7	0,3	110,5	-2,1	112,7	-3,5	114,7	-9,5
1976	126,5	5,6	123,9	4,7	127,4	4,6	116,6	5,6	119,2	5,7	117,2	2,2
1977	128,0	1,2	126,6	2,2	131,1	2,9	119,9	2,8	121,2	1,7	118,8	1,4
Prijsontwikkeling van het bruto binnenlands produkt tegen marktprijs												
1968	91,9	2,7	89,5	3,9	88,8	4,2	90,1	1,8	89,9	1,5	85,2	5,1
1969	95,6	4,0	94,9	6,1	94,7	6,6	93,2	3,5	93,7	4,2	89,6	5,1
1970	100,0	4,6	100,0	5,4	100,0	5,6	100,0	7,3	100,0	6,8	100,0	11,6
1971	105,3	5,3	108,4	8,4	105,8	5,8	107,7	7,7	107,2	7,2	99,3	-0,7
1972	111,2	5,6	118,1	8,9	112,3	6,2	113,7	5,6	113,8	6,2	104,2	5,0
1973	118,6	6,7	127,7	8,2	121,1	7,8	120,6	6,0	127,1	11,7	116,1	11,3
1974	133,0	12,1	138,8	8,6	134,6	11,2	128,9	6,9	150,3	18,3	134,9	16,2
1975	149,7	12,5	154,6	11,4	152,3	13,2	137,6	6,7	176,2	17,2	137,7	2,1
1976	160,8	7,5	167,7	8,4	167,5	10,0	142,2	3,4	208,3	18,2	147,8	7,3
1977	171,9	6,9	180,0	7,3	182,3	8,9	147,3	3,6	246,3	18,3	156,7	6,0

JAREN	Verenigd Koninkrijk		Ierland		Denemarken		Europa van de 9		Verenigde Staten		Japan	
	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage	Index 1970 = 100	Groei-percentage
Ontwikkeling van het bruto produkt tegen marktprijs in constante prijzen												
1968	96,2	3,5	91,9	8,2	91,2	4,2	90,0	5,1	97,6	4,5	79,7	14,1
1969	97,7	1,5	97,3	5,9	97,5	6,9	95,2	5,9	100,1	2,6	89,4	12,2
1970	100,0	2,4	100,0	2,8	100,0	2,6	100,0	5,0	100,0	-0,1	100,0	11,8
1971	102,6	2,6	104,1	4,1	102,4	2,4	103,4	3,4	102,9	2,9	105,0	5,0
1972	104,9	2,3	110,1	5,7	108,0	5,4	107,5	4,0	108,8	5,8	114,8	9,3
1973	113,2	7,9	115,1	4,6	113,6	5,2	114,0	6,0	114,7	5,4	126,2	10,0
1974	111,0	-1,9	117,5	2,1	114,3	0,6	115,9	1,6	113,2	-1,3	125,8	-0,3
1975	109,2	-1,6	118,9	1,2	112,9	-1,2	114,0	-1,6	112,0	-1,1	127,5	1,4
1976	113,2	3,6	122,3	2,9	120,0	6,3	119,7	4,9	118,3	5,6	135,7	6,4
1977	114,4	1,1	129,1	5,5	122,2	1,8	122,4	2,2	123,9	4,7	142,6	5,1
Prijsontwikkeling van het bruto binnenlands produkt tegen marktprijs												
1968	88,4	4,2	83,6	4,2	86,7	6,7	89,3	3,1	90,5	4,4	89,8	4,6
1969	93,2	5,5	91,3	9,1	92,6	6,8	93,7	5,0	95,1	5,0	93,8	4,4
1970	100,0	7,3	100,0	9,6	100,0	8,0	100,0	6,7	100,0	5,2	100,0	6,6
1971	109,3	9,3	110,0	10,0	107,9	7,9	107,4	7,4	105,1	5,1	104,7	4,7
1972	118,0	8,0	124,5	13,2	117,8	9,2	114,5	6,6	109,4	4,1	109,7	4,7
1973	126,0	6,8	143,8	15,5	129,1	9,5	123,4	7,7	115,7	5,7	121,6	10,9
1974	145,4	15,4	153,9	7,0	142,5	10,4	137,8	11,7	126,6	9,4	146,0	20,1
1975	185,1	27,3	190,2	23,6	160,4	12,5	158,2	14,8	138,9	9,7	158,6	8,6
1976	212,7	14,9	226,6	19,2	174,2	8,6	174,8	10,5	146,0	5,1	167,4	5,5
1977	241,0	13,3	257,3	13,5	189,8	9,0	192,4	10,1	154,5	5,8	177,7	6,2

II. Verdeling van het nationaal produkt

Tabel 5. — NATIONAAL INKOMEN, BESCHIKBAAR INKOMEN VAN DE NATIE, PERSOONLIJK INKOMEN EN BESCHIKBAAR INKOMEN DER GEZINNEN.

	Nominaal										
	1968	1969	1970	1970 Nieuwe reeks (3)	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Totaal (× 10⁹ F)											
Nationaal inkomen	824,1	916,5	1 019,0	1 019,0	1 117,2	1 268,7	1 454,5	1 705,8	1 888,5	2 155,9	2 328,7
Beschikbaar inkomen van de natie	822,7	912,6	1 014,1	1 014,1	1 109,2	1 262,4	1 443,8	1 693,5	1 868,1	2 138,3	2 309,4
Persoonlijk inkomen	853,3	939,9	1 038,4	1 038,4	1 145,2	1 302,5	1 485,6	1 757,2	2 019,5	2 318,0	2 540,3
Beschikbaar inkomen der gezinnen	770,5	844,2	927,8	927,8	1 017,7	1 149,7	1 302,7	1 521,5	1 715,2	1 974,6	2 134,2
Per hoofd van de bevolking (1)											
Nationaal inkomen:											
10 ³ F	85,9	95,3	105,7	105,7	115,5	130,6	149,3	174,6	192,7	219,6	236,9
1970 = 100	81,3	90,2	100,0	100,0	109,3	123,6	141,2	165,2	182,3	207,8	224,1
Groeipercentage	7,0	10,9	10,9	10,9	9,3	13,1	14,3	16,9	10,4	14,0	7,9
Beschikbaar inkomen van de natie:											
10 ³ F	85,8	94,9	105,2	105,2	114,7	130,0	148,2	173,3	190,6	217,8	234,9
1970 = 100	81,6	90,2	100,0	100,0	109,0	123,6	140,9	164,7	181,2	207,0	223,3
Groeipercentage	7,1	10,6	10,9	10,9	9,0	13,3	14,0	16,9	10,0	14,3	7,9
Persoonlijk inkomen:											
10 ³ F	89,0	97,8	107,7	107,7	118,4	134,1	152,5	179,8	206,1	236,1	258,4
1970 = 100	82,6	90,8	100,0	100,0	109,9	124,5	141,6	166,9	191,4	219,2	239,9
Groeipercentage	7,9	9,9	10,1	10,1	9,9	13,3	13,7	17,9	14,6	14,6	9,4
Beschikbaar inkomen der gezin- nen:											
10 ³ F	80,3	87,8	96,3	96,3	105,2	118,4	133,7	155,7	175,0	201,1	217,1
1970 = 100	83,4	91,2	100,0	100,0	109,2	122,9	138,8	161,7	181,7	208,8	225,4
Groeipercentage	7,1	9,3	9,7	9,7	9,2	12,5	12,9	16,5	12,4	14,9	8,0
Per tewerkgestelde (2)											
Nationaal inkomen:											
10 ³ F	225,0	245,7	268,4	274,3	297,8	338,8	383,6	443,8	497,9	572,3	618,9
1970 = 100	83,8	91,5	100,0	100,0	108,6	123,5	139,8	161,8	181,5	208,6	225,6
Groeipercentage	7,6	9,2	9,2	—	8,6	13,8	13,2	15,7	12,2	14,9	8,1
Beschikbaar inkomen van de natie:											
10 ³ F	224,6	244,7	267,1	273,0	295,6	337,1	380,8	440,6	492,5	567,7	613,7
1970 = 100	84,1	91,6	100,0	100,0	108,3	123,5	139,5	161,4	180,4	207,9	224,8
Groeipercentage	7,6	8,9	9,2	—	8,3	14,0	13,0	15,7	11,8	15,3	8,1
Persoonlijk inkomen:											
10 ³ F	232,9	252,0	273,5	279,5	305,2	347,8	391,8	457,2	532,4	615,4	675,1
1970 = 100	85,2	92,1	100,0	100,0	109,2	124,4	140,2	163,6	190,5	220,2	241,5
Groeipercentage	8,4	8,2	8,5	—	9,2	14,0	12,7	16,7	16,4	15,6	9,7
Beschikbaar inkomen der gezin- nen:											
10 ³ F	210,3	226,4	244,4	249,7	271,2	307,0	343,6	395,8	452,2	524,2	567,2
1970 = 100	86,0	92,6	100,0	100,0	108,6	122,9	137,6	158,5	181,1	209,9	227,2
Groeipercentage	7,6	7,7	8,0	—	8,6	13,2	11,9	15,2	14,2	15,9	8,2

(1) Gemiddelde bevolking.

(2) Tewerkstelling exclusief volledig werklozen en miliciens maar inclusief grensarbeiders.

(3) Nieuwe reeks, gesteund op herziene cijfers van het aantal tewerkgestelden opgesteld door het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Tabel 5. — NATIONAAL INKOMEN, BESCHIKBAAR INKOMEN VAN DE NATIE, PERSOONLIJK INKOMEN EN BESCHIKBAAR INKOMEN DER GEZINNEN (vervolg).

	Reëel (1)										
	1968	1969	1970	1970 Nieuwe reeks (4)	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Totaal (× 10⁹ F)											
Nationaal inkomen	897,7	958,7	1 019,0	1 019,0	1 062,0	1 143,0	1 227,4	1 282,6	1 261,5	1 338,2	1 352,3
Beschikbaar inkomen van de natie	896,2	954,6	1 014,1	1 014,1	1 054,4	1 137,3	1 218,4	1 273,3	1 247,9	1 327,3	1 341,1
Persoonlijk inkomen	929,5	983,2	1 038,4	1 038,4	1 088,6	1 173,4	1 253,7	1 321,2	1 349,0	1 438,9	1 475,2
Beschikbaar inkomen der gezinnen	839,3	883,1	927,8	927,8	967,4	1 035,8	1 099,3	1 144,0	1 145,8	1 225,7	1 239,4
Per hoofd van de bevolking (2)											
Nationaal inkomen:											
10 ³ F	93,6	99,7	105,7	105,7	109,8	117,7	126,0	131,2	128,7	136,3	137,6
1970 = 100	88,6	94,3	100,0	100,0	103,9	111,4	119,2	124,1	121,8	128,9	130,2
Groeipercentage	4,3	6,5	6,0	6,0	3,9	7,2	7,1	4,1	-1,9	5,9	1,0
Beschikbaar inkomen van de natie:											
10 ³ F	93,5	99,3	105,2	105,2	109,0	117,1	125,1	130,3	127,3	135,2	136,4
1970 = 100	88,9	94,4	100,0	100,0	103,6	111,3	118,9	123,9	127,0	128,5	129,7
Groeipercentage	4,5	6,2	5,9	5,9	3,6	7,4	6,8	4,2	-2,3	6,2	0,9
Persoonlijk inkomen:											
10 ³ F	96,9	102,3	107,7	107,7	112,5	120,8	128,7	135,2	137,6	146,6	150,1
1970 = 100	90,0	95,0	100,0	100,0	104,5	112,2	119,5	125,5	127,8	136,1	139,4
Groeipercentage	5,2	5,6	5,3	5,3	4,5	7,4	6,5	5,1	1,8	6,5	2,4
Beschikbaar inkomen der gezin- nen:											
10 ³ F	87,5	91,9	96,3	96,3	100,0	106,7	112,8	117,1	116,9	124,8	126,1
1970 = 100	90,9	95,4	100,0	100,0	103,8	110,8	117,1	121,6	121,4	129,6	130,9
Groeipercentage	4,4	5,0	4,8	4,8	3,8	6,7	5,7	3,8	-0,2	6,8	1,0
Per tewerkgestelde (3)											
Nationaal inkomen:											
10 ³ F	245,1	257,1	268,4	274,3	283,1	305,2	323,7	333,7	332,6	355,3	359,4
1970 = 100	91,3	95,8	100,0	100,0	103,2	111,3	118,0	121,7	121,3	129,5	131,0
Groeipercentage	4,9	4,9	4,4	—	3,2	7,8	6,1	3,1	-0,3	6,8	1,2
Beschikbaar inkomen van de natie:											
10 ³ F	244,7	256,0	267,1	273,0	281,0	303,7	321,4	331,3	329,0	352,4	356,4
1970 = 100	91,6	95,8	100,0	100,0	102,9	111,2	117,7	121,4	120,5	129,1	130,5
Groeipercentage	4,9	4,6	4,3	—	2,9	8,1	5,8	3,1	-0,7	7,1	1,1
Persoonlijk inkomen:											
10 ³ F	253,7	263,6	273,5	279,5	290,1	313,4	330,7	343,7	355,7	382,0	392,0
1970 = 100	92,8	96,4	100,0	100,0	103,8	112,1	118,3	123,0	127,3	136,7	140,3
Groeipercentage	5,7	3,9	3,8	—	3,8	8,0	5,5	3,9	3,5	7,4	2,6
Beschikbaar inkomen der gezin- nen:											
10 ³ F	229,1	236,8	244,4	249,7	257,8	276,6	290,0	297,6	302,1	325,4	329,4
1970 = 100	93,7	96,9	100,0	100,0	103,2	110,8	116,1	119,2	121,0	130,3	131,9
Groeipercentage	4,9	3,4	3,2	—	3,2	7,3	4,8	2,6	1,5	7,7	1,2

(1) Het reëel inkomen werd verkregen door het nominaal inkomen te deflateren met de prijsindex van het bruto nationaal produkt.

(2) Gemiddelde bevolking.

(3) Tewerkstelling exclusief volledig werklozen en miliciens maar inclusief grensarbeiders.

(4) Zie voetnoot (3) op de vorige bladzijde.

Tabel 5bis. — VERGELIJKING VAN DE AANGROEI VAN HET NOMINAAL FACTORINKOMEN EN VAN DE KOOPKRACHT VAN DE GEZINNEN.

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
1. Aandeel van de gezinnen in het nominaal nationaal inkomen, per inwoner:										
a) Bedrag van het jaar ($\times 1\ 000\ F$)	83,9	92,8	102,5	113,1	127,7	144,8	170,2	191,8	218,5	237,7
b) Aangroei t.o.v. het vorig jaar ($\times 1\ 000\ F$)	5,2	8,9	9,7	10,6	14,6	17,1	25,4	21,6	26,7	19,2
2. Nominaal beschikbaar inkomen van de gezinnen, per inwoner:										
a) Bedrag van het jaar ($\times 1\ 000\ F$)	80,3	87,8	96,3	105,2	118,4	133,7	155,7	175,0	201,1	217,1
b) Aangroei t.o.v. het vorig jaar ($\times 1\ 000\ F$)	5,3	7,5	8,5	8,9	13,2	15,3	22,0	19,3	26,1	16,0
3. 1b—2b (1)	-0,1	1,4	1,2	1,7	1,4	1,8	3,4	2,3	0,6	3,2
4. Aangroei, t.o.v. het vorig jaar van het reële beschikbare inkomen van de gezinnen, per inwoner:										
a) in %	4,4	5,0	4,8	3,8	6,7	5,7	3,8	-0,2	6,8	1,0
b) absoluut bedrag, in prijzen van het vorig jaar ($\times 1\ 000\ F$) (2)	3,3	4,0	4,2	3,7	7,0	6,7	5,1	-0,3	11,9	2,0
5. Splitsing, in %, van de stijging t.o.v. het vorig jaar van het nominale factorinkomen van de gezinnen, per inwoner:										
a) Gedeelte dat wordt opgeslorpt door het saldo van de transfers (3)	-1,9	15,7	12,4	16,0	9,6	10,5	13,4	10,6	2,2	16,7
b) Gedeelte dat wordt opgeslorpt door de prijsstijging	38,4	39,4	44,3	49,1	42,5	50,3	66,5	90,8	53,2	72,9
c) Gedeelte dat overeenstemt met een reële stijging van de koopkracht (4)	63,5	44,9	43,3	34,9	47,9	39,2	20,1	-1,4	44,6	10,4

(1) Gedeelte van de stijging van het nominale factorinkomen van de gezinnen dat wordt opgeslorpt door het saldo van de transfers betaald door resp. aan de gezinnen.

(2) Percentage van jaar t op regel 4a vermenigvuldigd met het bedrag van jaar t-1 op regel 2a.

(3) Bedrag op regel 3 in % van het bedrag op regel 1b.

(4) Bedrag op regel 4b in % van het bedrag op regel 1b.

Tabel 6. — LOONSOM VAN DE WERKNEMERS ONDERWORPEN AAN DE SOCIALE ZEKERHEID.

	Absolute cijfers									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Loonsom (nominaal) exclusief werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid (10 ⁹ F):										
Werklieden	172,1	189,4	213,0	238,7	261,1	298,9	362,8	401,0	439,9	470,9
Bedienden	123,1	138,8	164,8	191,3	220,3	259,3	316,2	384,1	438,2	493,2
<i>Totaal:</i>	295,2	328,2	377,8	430,0	481,4	558,2	679,0	785,1	878,1	964,1
Werkgeversbijdragen (nominaal) voor de sociale zekerheid exclusief arbeidsongevallen (10 ⁹ F):										
Werklieden	37,8	42,2	50,0	57,4	65,8	73,9	86,8	99,6	110,4	113,1
Bedienden	18,8	21,8	26,3	31,4	37,3	45,1	54,8	71,6	85,8	98,5
<i>Totaal:</i>	56,6	64,0	76,3	88,8	103,1	119,0	141,6	171,2	196,2	211,6
Totale nominale loonsom inclusief werkgeversbijdragen (10 ⁹ F):										
Werklieden	209,9	231,6	263,0	296,1	326,9	372,8	449,6	500,6	550,3	584,0
Bedienden	141,9	160,6	191,1	222,7	257,6	304,4	371,0	455,7	524,0	591,7
<i>Totaal:</i>	351,8	392,2	454,1	518,8	584,5	677,2	820,6	956,3	1 074,3	1 175,7
Totale reële loonsom inclusief werkgeversbijdragen (10 ⁹ F)(1):										
Werklieden	228,6	242,3	263,0	281,5	294,5	314,6	338,0	334,4	341,6	339,1
Bedienden	154,6	168,0	191,1	211,7	232,1	256,9	278,9	304,4	325,3	343,6
<i>Totaal:</i>	383,2	410,3	454,1	493,2	526,6	571,5	616,9	638,8	666,9	682,7
Aantal werknemers (10 ³ F):										
Werklieden	1 500,3	1 537,5	1 586,5	1 600,9	1 582,5	1 591,6	1 605,6	1 536,7	1 493,6	1 452,7
Bedienden	662,8	706,5	792,1	847,2	872,6	910,3	934,8	949,2	951,0	972,5
<i>Totaal:</i>	2 163,1	2 244,0	2 378,6	2 448,1	2 455,1	2 501,9	2 540,4	2 485,9	2 444,6	2 425,2
Gemiddelde nominale loonsom (inclusief werkgeversbijdrage) per werknemer (10 ³ F):										
Werklieden	139,9	150,6	165,8	185,0	206,6	234,2	280,0	325,8	368,4	402,0
Bedienden	214,1	227,3	241,3	262,9	295,2	334,4	396,9	480,1	551,0	608,4
<i>Totaal:</i>	162,6	174,8	190,9	211,9	238,1	270,7	323,0	384,7	439,5	484,8
Gemiddelde reële loonsom (inclusief werkgeversbijdrage) per werknemer (10 ³ F):										
Werklieden	152,4	157,6	165,8	175,8	186,1	197,7	210,5	217,6	228,7	233,4
Bedienden	233,3	237,8	241,3	249,9	266,0	282,2	298,4	320,7	342,0	353,3
<i>Totaal:</i>	177,2	182,8	190,9	201,5	214,5	228,4	242,8	257,0	272,8	281,5
Groeipercentage van de gemiddelde reële loonsom (inclusief werkgeversbijdrage) per werknemer:										
Werklieden	3,7	3,4	5,2	6,0	5,9	6,2	6,5	3,4	5,1	2,1
Bedienden	4,8	1,9	1,5	3,6	6,4	6,1	5,7	7,5	6,6	3,3
<i>Totaal:</i>	4,5	3,2	4,4	5,6	6,5	6,5	6,3	5,8	6,1	3,2

(1) De reële loonsom werd verkregen door de nominale loonsom te deflateren met de prijsindex van het bruto nationaal product (1970 = 100).

Tabel 6. — LOONSOM VAN DE WERKNEMERS ONDERWORPEN AAN DE SOCIALE ZEKERHEID (vervolg).

	Indexcijfers (1970 = 100)									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Loonsom (nominaal) exclusief werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid :										
Werklieden	80,8	88,9	100,0	112,1	122,6	140,3	170,3	188,3	206,5	221,1
Bedienden	74,7	84,2	100,0	116,1	133,7	157,3	191,9	233,1	265,9	299,3
Totaal:	78,1	86,9	100,0	113,8	127,4	147,8	179,7	207,8	232,4	255,2
Werkgeversbijdragen (nominaal) voor de sociale zekerheid exclusief arbeidsongevallen										
Werklieden	75,6	84,4	100,0	114,8	131,6	147,8	173,6	199,2	220,8	226,2
Bedienden	71,5	82,9	100,0	119,4	141,8	171,5	208,4	272,2	326,2	374,5
Totaal:	74,2	83,9	100,0	116,4	135,1	156,0	185,6	224,4	257,1	277,3
Totale nominale loonsom inclusief werkgeversbijdragen										
Werklieden	79,8	88,1	100,0	112,6	124,3	141,7	171,0	190,3	209,2	222,1
Bedienden	74,3	84,0	100,0	116,5	134,8	159,3	194,1	238,5	274,2	309,6
Totaal:	77,5	86,4	100,0	114,2	128,7	149,1	180,7	210,6	236,6	258,9
Totale reële loonsom inclusief werkgeversbijdragen (1) :										
Werklieden	86,9	92,1	100,0	107,0	112,0	119,6	128,5	127,1	129,9	128,9
Bedienden	80,9	87,9	100,0	110,8	121,5	134,4	145,9	159,3	170,2	179,8
Totaal:	84,4	90,4	100,0	108,6	116,0	125,9	135,9	140,7	146,9	150,3
Aantal werknemers :										
Werklieden	94,6	96,9	100,0	100,9	99,7	100,3	101,2	96,9	94,1	91,6
Bedienden	83,7	89,2	100,0	107,0	110,2	114,9	118,0	119,8	120,1	122,8
Totaal:	90,9	94,3	100,0	102,9	103,2	105,2	106,8	104,5	102,8	102,0
Gemiddelde nominale loonsom (inclusief werkgeversbijdrage) per werknemer :										
Werklieden	84,4	90,8	100,0	111,6	124,6	141,3	168,9	196,5	222,2	242,5
Bedienden	88,7	94,2	100,0	109,0	122,3	138,6	164,5	199,0	228,3	252,1
Totaal:	85,2	91,6	100,0	111,0	124,7	141,8	169,2	201,5	230,2	254,0
Gemiddelde reële loonsom (inclusief werkgeversbijdrage) per werknemer :										
Werklieden	91,9	95,1	100,0	106,0	112,2	119,2	127,0	131,2	137,9	140,8
Bedienden	96,7	98,5	100,0	103,6	110,2	117,0	123,7	132,9	141,7	146,4
Totaal:	92,8	95,8	100,0	105,6	112,4	119,6	127,2	134,6	142,9	147,5

(1) De reële loonsom werd verkregen door de nominale loonsom te deflateren met de prijsindex van het bruto nationaal produkt (1970 = 100).

Tabel 7. — ONTWIKKELING VAN DE NOMINALE LOONSOM PER WERKNEMER IN ACTIEVE DIENST EN VAN HET GEMIDDELD NOMINAAL INKOMEN VAN ZELFSTANDIGEN (1970 = 100).

JAREN	Loonsom per werknemer				Gemiddeld nominaal inkomen				
	Alle loon- en wedde-trekkenden (inclusief werkgevers-bijdragen)	Onder-worpen aan de R.S.Z. (inclusief werkgevers-bijdrage)	N.M.B.S. (inclusief pensioenen)	R.T.T. Post. R.L.W. B.R.T. (inclusief pensioenen)	Zelf-standigen in land-, tuin- en bosbouw	Genees-heren, tandartsen, apothekers	Advokaten	Notarissen	Belastbare handelaars en ambachts-lieden
1968	84,8	85,2	89,9	90,2	91,9	81,1	81,9	100,8	87,2
1969	91,7	91,6	96,9	94,8	110,6	88,2	91,8	111,0	93,5
1970	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1971	111,4	111,0	106,5	110,2	117,9	108,1	105,2	124,9	105,5
1972	127,7	124,7	124,3	133,3	179,8	120,8	114,1	161,1	115,0
1973	144,2	141,8	133,1	138,9	204,1	135,5	123,9	199,7	128,7
1974	170,1	169,2	154,0	154,0	175,8	149,5	143,9	204,0	144,7
1975	198,6	201,5	184,1	180,1	204,6	167,5	165,6	188,8	158,9
1976	228,5	230,2	209,7	206,6	257,7	177,8	193,9	263,7	179,0
1977	249,4	254,0	221,5	223,8	220,5	188,5	207,5	305,5	199,6

III. Besteding van het nationaal produkt

Tabel 8. — RELATIEVE BELANGRIJKHEID EN PRIJSINDEXCIJFERS VAN DE VOORNAAMSTE RUBRIEKEN VAN DE PRIVATE CONSUMPTIE.

	Relatieve belangrijkheid (in prijzen van 1970)									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
1. Voedingsmiddelen	24,2	23,6	23,6	23,1	22,0	21,0	20,9	20,4	19,8	19,1
2. Dranken	4,9	5,0	5,2	5,3	5,3	5,4	5,1	5,3	5,2	5,1
3. Kleding en ander persoonlijk goed ..	8,8	8,6	8,4	8,6	8,7	8,4	8,6	8,2	8,4	8,2
4. Huur, taxes en water	10,3	10,1	9,9	9,7	9,4	9,0	8,9	9,0	8,7	8,8
5. Verwarming, verlichting	5,0	4,9	5,0	4,8	5,2	5,4	5,1	5,5	5,5	5,6
6. Duurzame huishoudartikelen	8,6	9,0	9,2	9,9	10,1	11,0	11,7	11,0	11,7	11,9
7. Persoonsverzorging en hygiëne	7,5	7,5	7,7	7,9	8,1	8,5	8,6	9,2	9,2	9,5
8. Vervoer en verkeer	10,0	10,4	10,1	9,8	10,3	10,0	10,0	10,5	10,6	10,9
9. Vrijtijdsbesteding	8,1	8,2	8,4	8,4	8,4	8,3	8,3	8,4	8,5	8,4
10. Andere producten en diensten, incl. persoonlijke uitgaven in het buitenland	12,6	12,7	12,5	12,5	12,5	13,0	12,8	12,5	12,4	12,5
Totaal (vóór statistische aanpassing en vóór aftrek van de uitgaven van niet ingezeten-en in België)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 8 (vervolg)

	Prijsindexcijfers (1970 = 100)									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
1. Voedingsmiddelen	93,1	97,4	100,0	102,3	109,8	117,7	129,8	144,7	161,7	170,2
2. Dranken	97,6	97,7	100,0	104,2	110,0	117,3	124,4	133,2	139,6	146,6
3. Kleding en ander persoonlijk goed ..	93,5	96,7	100,0	104,5	109,6	117,0	130,0	141,1	150,1	159,6
4. Huur, taxes en water	92,3	95,7	100,0	104,5	109,4	116,5	133,5	153,5	163,2	180,6
5. Verwarming, verlichting	95,1	95,8	100,0	104,3	102,1	104,8	130,2	149,1	155,7	160,6
6. Duurzame huishoudartikelen	95,3	97,2	100,0	107,6	111,7	116,7	127,0	135,9	141,8	147,2
7. Persoonsverzorging en hygiëne	92,2	94,5	100,0	104,8	112,4	120,3	134,7	152,8	167,2	178,6
8. Vervoer en verkeer	95,7	97,3	100,0	107,9	114,8	124,1	138,3	156,4	171,4	181,1
9. Vrijtijdsbesteding	94,1	96,3	100,0	108,5	116,4	123,0	133,4	145,3	156,3	173,4
10. Andere producten en diensten, incl. persoonlijke uitgaven in het buitenland	92,7	96,3	100,0	106,3	111,5	120,9	134,0	150,6	167,4	183,4
Totale private consumptie exclusief statistische aanpassing	93,7	96,6	100,0	105,1	110,9	118,3	131,7	146,9	159,1	169,6
Algemeen indexcijfer van de consumptie-prijzen (kleinhandelsprijzen)	92,8	96,2	100,0	104,3	110,0	117,7	132,6	149,5	163,2	174,8

Tabel 10. — SPLITSING DER INVESTERINGEN VAN DE INDUSTRIËLE INRICHTINGEN ONDERWORPEN AAN DE JAARSTATISTIEK DER INVESTERINGEN VOLGENS DE WIJZE VAN FINANCIERING. (proportionele cijfers uitgedrukt in %).

	1968		1969		1970		1971		1972	
	Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door	
	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere
Steenkoolmijnen en hun elektrische centrales	31,4	68,6	22,6	77,4	14,0	86,0	13,6	86,4	13,2	86,8
Extractieve nijverheid (andere dan steenkoolmijnen)	81,5	18,5	74,6	25,4	80,7	19,3	80,6	19,4	76,4	23,6
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	81,2	18,8	75,0	25,0	82,4	17,6	75,3	24,7	74,4	25,6
Textiel	78,4	21,6	67,1	32,9	73,3	26,7	77,2	22,8	70,6	29,4
Kleding en schoeisel	67,4	32,6	78,3	21,7	67,4	32,6	74,7	25,3	69,0	31,0
Hout en meubelen	72,2	27,8	60,5	39,5	61,8	38,2	69,9	30,1	64,9	35,1
Papier, drukkerij, uitgeverij	72,4	27,6	73,4	26,6	67,7	32,3	63,3	36,7	61,8	38,2
Chemie, rubber, petroleum, steenkoolagglomeraten, cokes	51,9	48,1	73,2	26,8	62,9	37,1	70,5	29,5	73,8	26,2
Klei, ceramiek, glas en cement	72,4	27,6	47,3	52,7	75,1	24,9	70,6	29,4	77,8	22,2
IJzer, staal, non-ferrometalen	71,3	28,7	54,6	45,4	48,7	51,3	32,4	67,6	68,3	31,7
Metaalverwerkende nijverheid en scheepsbouw	74,0	26,0	60,1	39,9	67,2	32,8	65,2	34,8	71,4	28,6
Bouwnijverheid	76,6	23,4	82,9	17,1	69,3	30,7	76,2	23,8	74,7	25,3
Elektriciteit, gas en water	40,8	59,2	44,5	55,5	42,3	57,7	36,9	63,1	34,3	65,7
<i>Totaal der industriële inrichtingen onderworpen aan de statistiek der investeringen :</i>	63,1	36,9	62,3	37,7	61,2	38,8	58,2	41,8	62,1	37,9

Tabel 10 (vervolg)

	1973		1974		1975		1976		1977	
	Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door		Investerings gefinancierd door	
	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere	eigen middelen	andere
Steenkoolmijnen en hun elektrische centrales	25,5	74,5	26,7	73,3	1,3	98,7	1,4	98,6	0,7	99,3
Extractieve nijverheid (andere dan steenkoolmijnen)	77,7	22,3	75,5	24,5	72,1	27,9	75,8	24,2	81,9	18,1
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	69,8	30,2	67,1	32,9	68,7	31,3	72,8	27,2	77,4	22,6
Textiel	65,9	34,1	67,3	32,7	63,8	36,2	64,2	35,8	57,7	42,3
Kleding en schoeisel	69,9	30,1	69,2	30,8	74,7	25,3	74,8	25,2	83,2	16,8
Hout en meubelen	57,8	42,2	59,0	41,0	72,0	28,0	58,5	41,5	62,5	37,5
Papier, drukkerij, uitgeverij	60,4	39,6	53,3	46,7	64,4	35,6	51,6	48,4	71,3	28,7
Chemie, rubber, petroleum, steenkoolagglomeraten, cokes	60,8	39,2	60,7	39,3	52,9	47,1	54,6	45,4	60,4	39,6
Klei, ceramiek, glas en cement	82,7	17,3	51,0	49,0	66,8	33,2	78,6	21,4	76,0	24,0
IJzer, staal, non-ferrometalen	74,7	25,3	82,6	17,4	48,5	51,5	43,5	56,5	58,1	41,9
Metaalverwerkende nijverheid en scheepsbouw	70,8	29,2	69,1	30,9	71,8	28,2	69,8	30,2	76,5	23,5
Bouwnijverheid	67,7	32,3	69,8	30,2	71,9	28,1	71,4	28,6	74,7	25,3
Elektriciteit, gas en water	42,8	57,2	40,2	59,8	39,0	61,0	44,7	55,3	45,5	54,5
<i>Totaal der industriële inrichtingen onderworpen aan de statistiek der investeringen :</i>	63,3	36,7	62,4	37,6	54,6	45,4	56,2	43,8	61,8	38,2

Tabel 11. — SPLITSING VAN DE BRUTO-KAPITAALVORMING IN VASTE ACTIVA VOLGENS DE AARD DER GEINVESTERDE GOEDEREN.

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Ramingen in werkelijke prijzen :										
<i>Absolute cijfers - 10⁶ F.</i>										
Woningen	51 118	54 480	64 586	54 946	60 081	82 860	117 162	131 825	167 452	182 002
Andere gebouwen en burgerlijke bouw- werken (1)	77 019	84 342	100 686	128 182	135 677	142 357	165 129	184 760	198 815	215 647
Vervoermiddelen	16 435	18 228	21 806	23 909	23 445	29 509	34 372	37 036	39 823	41 266
Andere materiaal	65 389	74 067	90 892	90 014	98 510	105 554	135 909	143 790	142 748	141 121
Registratierechten en notariskosten	8 888	10 025	9 104	8 775	11 079	14 560	16 217	15 794	20 676	22 745
<i>Totaal :</i>	218 849	241 142	287 074	305 826	328 792	374 840	468 789	513 205	569 514	602 781
<i>In % van het totaal :</i>										
Woningen	23,4	22,6	22,5	18,0	18,3	22,1	25,0	25,7	29,4	30,2
Andere gebouwen en burgerlijke bouw- werken	35,2	35,0	35,0	41,9	41,2	38,0	35,2	36,0	34,9	35,8
Vervoermiddelen	7,5	7,6	7,6	7,8	7,1	7,8	7,3	7,2	7,0	6,8
Andere materiaal	29,9	30,7	31,7	29,4	30,0	28,2	29,0	28,0	25,1	23,4
Registratierechten en notariskosten	4,0	4,1	3,2	2,9	3,4	3,9	3,5	3,1	3,6	3,8
<i>Totaal :</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ramingen in prijzen van 1970 :										
<i>Absolute cijfers - 10⁶ F.</i>										
Woningen	56 611	58 321	64 586	49 737	51 700	65 342	77 514	75 299	87 113	87 598
Andere gebouwen en burgerlijke bouw- werken (1)	89 745	92 850	100 686	115 161	116 572	111 927	109 682	109 801	106 889	108 536
Vervoermiddelen	18 176	19 926	21 806	23 695	22 485	27 991	29 114	28 469	28 818	28 459
Andere materiaal	75 783	82 555	90 892	84 991	90 229	94 454	109 179	108 738	105 209	100 743
Registratierechten en notariskosten	9 506	10 125	9 104	8 464	9 839	10 992	10 278	8 631	10 325	10 507
<i>Totaal :</i>	249 821	263 777	287 074	282 048	290 825	310 706	335 767	330 938	338 354	335 843
<i>In % van het totaal :</i>										
Woningen	22,7	22,1	22,5	17,6	17,8	21,0	23,1	22,8	25,7	26,1
Andere gebouwen en burgerlijke bouw- werken	35,9	35,2	35,0	40,9	40,1	36,0	32,6	33,2	31,6	32,3
Vervoermiddelen	7,3	7,6	7,6	8,4	7,7	9,0	8,7	8,6	8,5	8,5
Andere materiaal	30,3	31,3	31,7	30,1	31,0	30,4	32,5	32,9	31,1	30,0
Registratierechten en notariskosten	3,8	3,8	3,2	3,0	3,4	3,6	3,1	2,5	3,1	3,1
<i>Totaal :</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Prijsindexcijfers (1970 = 100)										
Woningen	90,3	93,4	100,0	110,5	116,2	126,8	151,1	175,1	192,2	207,8
Andere gebouwen en burgerlijke bouw- werken	85,8	90,8	100,0	111,3	116,4	127,2	150,6	168,3	186,0	198,7
Vervoermiddelen	90,4	91,5	100,0	100,9	104,4	105,4	118,1	130,1	138,2	145,0
Ander materieel	86,3	89,7	100,0	105,9	109,2	111,8	124,5	132,2	135,7	140,1

(1) Inclusief nieuwe bebouwing sinds 1966.

Tabel 12. — BALANS VAN DE LOPENDE VERRICHTINGEN VAN BELGIE MET HET BUITENLAND, PER SOORT (in miljarden frank).

JAREN	Goederen (f.o.b.)	Vervoer	Toerisme	Andere diensten	Netto- uitvoer van goederen en diensten	Inkomen uit arbeid	Inkomen uit kapitaal	Ontvangen netto-ver- goedingen v.d. productie- factoren	Netto- uitvoer
1968	- 3,3	- 0,2	- 5,7	+ 10,4	+ 1,2	+ 6,4	+ 2,0	+ 8,4	+ 9,6
1969	+ 10,0	- 1,9	- 6,3	+ 7,3	+ 9,1	+ 6,9	+ 1,5	+ 8,4	+ 17,5
1970	+ 27,9	- 0,6	- 6,6	+ 8,4	+ 29,1	+ 6,6	+ 4,3	+ 10,9	+ 40,0
1971	+ 20,6	+ 1,3	- 9,5	+ 15,6	+ 28,0	+ 7,3	+ 5,0	+ 12,3	+ 40,3
1972	+ 43,1	+ 1,3	- 11,8	+ 17,7	+ 50,3	+ 8,9	+ 8,5	+ 17,4	+ 67,7
1973	+ 31,2	- 1,1	- 16,0	+ 21,1	+ 35,2	+ 9,6	+ 8,7	+ 18,3	+ 53,5
1974	+ 4,8	- 3,3	- 17,2	+ 22,9	+ 7,2	+ 11,0	+ 13,5	+ 24,5	+ 31,7
1975	- 1,5	- 0,9	- 19,4	+ 25,9	+ 4,1	+ 12,8	+ 17,8	+ 30,6	+ 34,7
1976	- 31,6	- 0,5	- 21,8	+ 38,0	- 15,9	+ 14,3	+ 24,7	+ 39,0	+ 23,1
1977	- 59,2	+ 4,4	- 25,1	+ 56,9	- 23,0	+ 16,7	+ 21,5	+ 38,2	+ 15,2

Tabel 14. — BRUTO NATIONAAL PRODUKT IN PRIJZEN VAN 1970 EN RUILVOETWINST.

JAREN	B.N.P. in prijzen van 1970 (tegen marktprijs) × 10 ⁹ F	Winst (+) of verlies (–) door ruilvoet- schommelingen (1) × 10 ⁹ F	B.N.P. in prijzen van 1970 inclusief winst of verlies op ruilvoet (tegen marktprijs) × 10 ⁹ F	Groeipercentage t.o.v. vorig jaar	
				B.N.P.	B.N.P. inclusief winst of verlies op ruilvoet
1968	1 139,3	– 10,2	1 129,1	4,3	4,1
1969	1 213,3	– 3,4	1 209,9	6,5	7,2
1970	1 291,8	—	1 291,8	6,5	6,8
1971	1 345,6	– 11,1	1 334,5	4,2	3,3
1972	1 426,7	– 2,7	1 424,0	6,0	6,7
1973	1 517,8	+ 3,5	1 521,3	6,4	6,8
1974	1 591,9	– 19,1	1 572,8	4,9	3,4
1975	1 560,3	– 24,3	1 536,0	– 2,0	– 2,3
1976	1 651,5	– 31,3	1 620,2	5,8	5,5
1977	1 671,1	– 30,1	1 641,0	1,2	1,3

(1) Voor uitleg zie «Overzicht van de economische en sociale ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1953-1966» in het «Statistisch Tijdschrift» nr. 9/1967 en in «Statistische Studiën», nr. 16.

Tabel 15. — AFHANKELIJKHEIDSCOEFFICIENTEN IN DE E.E.G.-LANDEN (1).

LANDEN	Invoer in % van de beschikbare middelen									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
België	31,3	33,1	33,8	33,3	32,9	35,8	39,6	36,4	37,4	35,4
Nederland	30,6	31,4	33,5	33,1	31,2	32,1	35,8	33,9	34,4	33,7
Luxemburg	42,9	44,1	48,4	51,3	49,6	52,4	58,7	58,6	57,5	:
Bondsrepubliek Duitsland	15,3	16,1	16,2	16,0	15,7	15,8	18,0	17,8	19,0	19,0
Frankrijk	11,7	13,1	13,9	13,8	14,1	15,2	19,2	16,3	18,1	18,1
Italië	14,0	15,2	16,1	16,0	16,8	19,1	23,7	20,8	22,8	22,2
Verenigd Koninkrijk	18,7	17,5	18,0	18,2	17,1	18,0	20,1	19,5	20,9	24,1
Ierse Republiek	30,3	31,1	30,7	30,1	28,7	32,0	37,1	33,6	36,0	:
Denemarken	21,9	22,4	23,2	22,3	20,6	23,0	26,0	23,8	25,3	24,8

Tabel 15 (vervolg)

LANDEN	Uitvoer in % van de beschikbare middelen									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
België	32,3	34,5	36,2	35,7	36,3	38,2	41,0	37,8	38,4	36,2
Nederland	31,1	32,2	32,9	33,3	33,6	35,0	38,3	36,4	37,3	35,0
Luxemburg	50,3	53,5	55,8	54,2	55,0	62,3	69,2	64,7	64,9	:
Bondsrepubliek Duitsland	18,4	18,7	18,2	18,0	18,0	19,1	22,3	20,9	21,8	21,7
Frankrijk	12,4	13,0	14,6	15,1	15,2	15,9	18,3	17,1	17,3	18,0
Italië	15,3	15,9	15,8	16,3	16,7	16,5	18,9	19,3	20,3	21,4
Verenigd Koninkrijk	18,9	19,8	20,3	20,4	19,3	20,7	22,7	21,5	23,0	24,3
Ierse Republiek	25,5	24,4	25,0	24,7	25,1	26,8	27,9	29,9	31,3	:
Denemarken	20,6	20,4	20,4	20,3	20,1	20,7	22,8	22,2	20,9	21,1

(1) Bron: Eurostat: Nationale Rekeningen ESER, Berekeningen N.I.S.

IV. Lopende overdrachten

Tabel 17. — BIJDRAGEN EN PRESTATIES MET BETREKKING TOT DE VERSCHILLENDE TAKKEN VAN DE SOCIALE ZEKERHEID (in miljard F).

	Loon- en weddetrekkenden									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Pensioenen :										
Bijdragen	28,9	33,4	41,9	48,6	54,7	67,1	83,0	96,7	108,2	118,5
Prestaties	37,4	41,6	47,8	53,2	62,0	73,8	89,7	111,0	128,4	141,1
Saldo	- 8,5	- 8,2	- 5,9	- 4,6	- 7,3	- 6,7	- 6,7	-14,3	-20,2	-22,6
Ziekte en invaliditeit :										
Bijdragen	22,3	24,6	30,3	35,0	41,0	47,0	56,2	71,0	79,5	87,2
Prestaties	35,9	40,8	47,3	53,1	61,7	76,4	87,8	111,0	133,4	147,4
Saldo	-13,6	-16,2	-17,0	-18,1	-20,7	-29,4	-31,6	-40,0	-53,9	-60,2
Werkloosheid :										
Bijdragen	5,7	6,2	7,2	8,7	10,5	11,7	13,5	16,1	18,3	19,5
Prestaties	7,1	6,4	5,7	6,7	10,3	11,8	16,1	35,8	46,7	60,2
Saldo	- 1,4	- 0,2	+ 1,5	+ 2,0	+ 0,2	- 0,1	- 2,6	-19,7	-28,4	-40,7
Kinderbijslag en gezinsvakantiegeld :										
Bijdragen	26,2	28,7	31,9	35,0	38,1	42,3	48,8	56,7	64,8	71,0
Prestaties	27,2	28,8	31,6	33,2	36,4	39,3	47,6	57,5	64,8	70,3
Saldo	- 1,0	- 0,1	+ 0,3	+ 1,8	+ 1,7	+ 3,0	+ 1,2	-0,8	—	+0,7
Arbeidsongevallen, beroepsziekten, be- staanszekerheid en gewaarborgd inkomen :										
Bijdragen	8,9	10,5	11,9	13,5	16,8	20,0	22,8	27,5	31,5	36,6
Prestaties	9,3	10,5	12,6	15,8	18,6	20,1	24,0	29,8	34,6	37,7
Saldo	- 0,4	—	- 0,7	- 2,3	- 1,8	- 0,1	- 1,2	- 2,3	- 3,1	-1,1
Totaal :										
Bijdragen	92,0	103,4	123,2	140,8	161,1	188,1	224,3	268,0	302,3	332,8
Prestaties	116,9	128,1	145,0	162,0	189,0	221,4	265,2	345,1	407,9	456,7
Saldo	-24,9	-24,7	-21,8	-21,2	-27,9	-33,3	-40,9	-77,1	-105,6	-123,9
	Zelfstandigen									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Pensioenen :										
Bijdragen	3,7	3,6	4,3	4,6	5,8	7,0	8,4	12,0	13,6	14,2
Prestaties	5,5	5,3	6,6	8,2	10,0	14,3	18,6	24,0	28,1	30,0
Saldo	- 1,8	- 1,7	- 2,3	- 3,6	- 4,2	- 7,3	-10,2	-12,0	-14,5	-15,8
Ziekte en invaliditeit :										
Bijdragen	0,9	1,0	1,1	1,4	2,0	2,8	3,2	4,9	5,8	6,2
Prestaties	1,4	1,9	2,3	2,6	3,6	0,5	5,5	7,1	8,6	9,5
Saldo	- 0,5	- 0,9	- 1,2	- 1,2	- 1,6	+ 2,3	- 2,3	- 2,2	- 2,8	-3,3
Kinderbijslag :										
Bijdragen	2,5	2,6	3,1	3,3	3,9	4,2	4,6	6,0	6,8	7,2
Prestaties	3,3	3,6	3,8	3,5	4,6	5,2	6,5	8,1	9,1	11,1
Saldo	- 0,8	- 1,0	- 0,7	- 0,2	- 0,7	- 1,0	- 1,9	- 2,1	- 2,3	- 3,9
Totaal :										
Bijdragen	7,1	7,2	8,5	9,3	11,7	14,0	16,2	22,9	26,2	27,6
Prestaties	10,2	10,8	12,7	14,3	18,2	20,0	30,6	39,2	45,8	50,6
Saldo	- 3,1	- 3,6	- 4,2	- 5,0	- 6,5	- 6,0	-14,4	-16,3	-19,6	- 23,0

Tabel 18. — BELASTINGONTVANGSTEN.

	Absolute cijfers (in miljard F)									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Directe belastingen van de gezinnen	82,8	95,7	110,6	127,5	152,8	182,9	235,7	304,3	343,4	406,1
Directe belastingen der vennootschappen	21,0	25,9	30,9	36,3	41,6	54,6	64,4	70,1	72,7	76,4
<i>Totaal der directe belastingen :</i>	103,8	121,6	141,5	163,8	194,4	237,5	300,1	374,4	416,1	482,5
Invoerrechten	8,1	8,3	9,5	7,6	5,6	3,0	6,2	4,7	2,2	2,6
Accijnzen en speciale verbruiksbelastingen	30,4	34,8	36,4	39,9	44,3	50,9	50,8	61,9	68,0	71,6
B.T.W. en met het zegel gelijkgestelde belastingen	80,5	88,4	97,6	108,0	(1)	(1)	(1)	(1)	194,3	211,5
Zegel- en registratierechten	7,6	8,4	8,4	7,8	9,7	12,7	13,7	14,0	17,4	22,1
Verkeersbelasting op autovoertuigen	5,0	4,8	4,3	4,9	4,6	4,0	4,8	7,8	7,5	7,9
Andere indirecte belastingen v.d. centrale overheid	2,8	3,4	3,7	3,2	4,0	4,8	5,8	7,8	8,7	8,4
Indirecte belastingen van de lagere publiekrechtelijke lichamen	4,5	5,0	5,3	5,8	6,2	7,1	8,0	9,0	10,1	10,9
<i>Totaal der indirecte belastingen :</i>	138,9	153,1	165,2	177,2	185,5	206,4	240,5	260,9	308,2	335,0
<i>Totaal der belastingen :</i>	242,7	274,7	306,7	341,0	379,9	443,9	540,6	635,3	724,3	817,5
	In percent van het B.N.P.									
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Directe belastingen van de gezinnen	7,9	8,3	8,6	9,0	9,7	10,2	11,1	13,0	12,9	14,1
Directe belastingen der vennootschappen	2,0	2,2	2,4	2,6	2,6	3,0	3,1	3,0	2,7	2,7
<i>Totaal der directe belastingen :</i>	9,9	10,5	11,0	11,6	12,3	13,2	14,2	16,0	15,6	16,8
Invoerrechten	0,8	0,7	0,7	0,5	0,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1
Accijnzen en speciale verbruiksbelastingen	2,9	3,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,4	2,7	2,6	2,5
B.T.W. en met het zegel gelijkgestelde belastingen	7,7	7,6	7,6	7,6	7,0	6,9	7,1	6,7	7,3	7,3
Zegel- en registratierechten	0,7	0,8	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7
Verkeersbelasting op autovoertuigen	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Andere indirecte belastingen v.d. centrale overheid	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Indirecte belastingen van de lagere publiekrechtelijke lichamen	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>Totaal der indirecte belastingen :</i>	13,3	13,2	12,7	12,5	11,7	11,5	11,4	11,2	11,6	11,6
<i>Totaal der belastingen :</i>	23,2	23,7	23,7	24,1	24,0	24,7	25,6	27,2	27,2	28,4

(1) Op dit bedrag is, als werkelijk gedane teruggave van met het zegel gelijkgestelde belastingen begrepen in de voorraden op 31 december 1970, 8,9 miljard F in mindering gebracht in 1972, 8,6 miljard F in 1973, 1,1 miljard in 1974 en 7,5 miljard F in 1975.

De Europese Sociale Rekeningen

INHOUD

- Voorbericht
 - I. Inleiding
 - II. Europese rekening van de sociale bescherming
 - a) definitie
 - b) beoogde doeleinden
 - c) methodes die worden gebruikt om de beoogde doeleinden te bereiken
 - III. Indeling en classificatie van de prestaties
 - IV. Gebruik van de gegevens van de rekening sociale bescherming met het oog op het opmaken van het Europees Sociaal Budget
 - V. Conclusies
- Bijlage: cijfergegevens 1970-1975

Voorbericht

Deze studie betreffende de Europese sociale rekeningen werd opgesteld op verzoek van de Heer P. Van Landeghem, Directeur-generaal van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Wij zijn hem ten zeerste dankbaar voor deze publicatie in het Statistisch Tijdschrift.

De bedoeling is hoofdzakelijk de stand te beschrijven van de werkzaamheden terzake, die worden verricht door een werkgroep waarvan wij nu vijftien jaar deel uitmaken in onze hoedanigheid van vertegenwoordiger van België.

Van de gelegenheid maken wij gebruik om een bijzondere hulde te brengen aan Eresecretaris-generaal A. Delpérée, die ons destijds deze pioniers-taak opdroeg, alsmede aan Eredirecteur-generaal R. Consaël, die ons bij het opmaken van de algemene rekeningen van de sociale zekerheid met nuttige raad bijstond.

Onze studie steunt op de gezamenlijke documentatie waar wij, in onze voormelde hoedanigheid, kennis van hebben.

De als bijlage opgenomen tabellen en een aantal definities werden gedeeltelijk overgenomen uit een publicatie van het Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen: Sociale Rekeningen. Rekeningen van de sociale bescherming in de E.G., 1970-1975, Luxemburg-Kirchberg, 1977.

I. Inleiding

Sinds 1963 houdt het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen (B.S.E.G.), op aandringen van diverse instanties en op verzoek van het Directoraat-generaal Sociale Zaken van de Commissie, zich bezig met een studie met betrekking tot de sociale uitgaven op communautair niveau. Al jaren werd de discussie over een eventuele oriëntatie en coördinatie van het sociale beleid in de Lid-Staten vooral belemmerd door de ondoorzichtigheid van de sociale uitgaven. Een synoptische weergave van de nationale statistieken inzake sociale zekerheid vormde de eerste poging van het B.S.E.G. om op dit gebied verbetering te brengen. Het was de eerste stap in de richting van een harmonisatie van de statistieken. Om in deze gemeenschappelijke tabel te kunnen worden opgenomen, werden sommige „sociale zekerheden” hier en daar bijgewerkt, ingekort of aangevuld. Deze werkzaamheden waren echter gebaseerd op de gelijkheid van de benaming voor de „functies” (ziekteverzekeringskosten, ouderdomsverzekering enz.) maar, de vergelijkbaarheid was meer schijn dan werkelijkheid. Dit gebrek kwam aan het licht toen men voor het verrichten van studies dezelfde grondslagen wilde gebruiken.

Hieruit ontstond de idee voor alle Lid-Staten gezamenlijk een speciaal analysemodel op te stellen, dat de sociale werkelijkheid als zodanig zou weergeven. Het kwam er op neer, uitgaande van de reeds verrichte werkzaamheden en de daarbij opgedane ervaringen, nieuwe keuzen te doen ten aanzien van een op grond van elders geconstateerde tekortkomingen vastgesteld waarnemingsgebied, een passend boekhoudkundig kader en een of meer bestaande of nog te creëren statistische bronnen.

Wat het waarnemingsgebied betreft was het grootste bezwaar tegen de bestaande getallenreeks het onvolledig karakter ervan:

- de statistici die zich met sociale zekerheid bezighouden, schenken gewoonlijk geen aandacht aan de uitgaven voor sociale bijstand noch aan de rechtstreekse uitkeringen van de ondernemingen en ook niet altijd aan de particuliere organen op het gebied van de sociale verzekering (bij voorbeeld de „mutualiteiten”);
- de overheidsaccountants analyseren sociale voorzieningen uitsluitend in de hoedanigheid van „overheidsuitgaven”; particuliere verzekerings- of bijstandsorganen worden uitsluitend in hun relaties met de overheid beschouwd;
- de nationale rekenplichtigen bestrijken ongetwijfeld wel het hele terrein van de sociale uitgaven, maar de institutionele optiek en de economische indeling die zij aannemen, maken het hun meestal onmogelijk in hun rekeningen afzonderlijk een totaal overzicht van deze uitgaven te geven; bovendien leiden consolidaties tussen sectoren er soms toe dat bepaalde stromen die betrekking hebben op sociale uitgaven, niet in beschouwing worden genomen.

Er werd besloten, door het B.S.E.G., aan het begrip „sociale uitgave” een zo ruim mogelijke inhoud te geven en dit begrip als volgt te omschrijven (1):

Elke uitgave die ten doel heeft de lasten te dekken welke voor de gezinshuishoudingen voortvloeien uit het optreden of bestaan van bepaalde risico's of behoeften, voor zover voor deze uitgave een „derde” tussenbeide is gekomen, d.w.z. een andere eenheid dan een gezinshuishouding zelf en zonder dat de gerechtigde tegelijkertijd een gelijkwaardige tegenprestatie levert.

(1) Verderop wordt uiteengezet welke inhoud aan de in deze formulering gehanteerde termen moet worden gegeven.

Deze definitie biedt het voordeel dat alle soorten uitgaven worden bestreken, overheids- en particuliere uitgaven, lopende uitgaven en kapitaaluitgaven, uitgaven voor gezinshuishoudingen en bijkomende uitgaven. Een bijzonder kenmerk ervan is voorts dat via de keuze van de in aanmerking te nemen risico's en behoeften een nauwkeurige afbakening van het waarnemingsgebied mogelijk wordt. Ook in dit verband werd de voorkeur gegeven aan de ruimste omschrijving: naast de risico's genoemd in conventie nr. 102 van de I.A.O. (2), zullen lichamelijke en geestelijke gebreken, beroepsopleiding voor volwassenen en huisvesting worden opgenomen.

Een ander nieuw aspect van een dergelijke definitie, dat bijzonder nuttig is in een internationale context, is dat nergens wordt verwezen naar juridische modaliteiten of criteria voor een indeling in economische sectoren. Er zijn nochtans enkele nadelen aan verbonden: er werd opgemerkt dat ook andere objectieven in aanmerking kwamen (zoals het onderwijs) voor zover aangenomen werd ze in de lijst van risico's en behoeften op te nemen. Het blijkt echter niet mogelijk alle beoogde risico's en behoeften zonder uitzondering aan hetzelfde analysemodel te onderwerpen: uit aanvullende studies i.v.m. de beroepsopleiding en de huisvesting, zijn vormen van voordelen ten gunste van de gezinshuishoudingen naar voren gekomen die niet van aard zijn om door de uitkeringen toegekend in het kader van de klassieke risico's van de „sociale zekerheid” te worden gedekt.

Op grond van deze vaststelling leek de beste oplossing niet één statistiek maar wel verscheidene statistieken op te stellen, elk met eigen structuur, waarbij de verschillende statistieken zonder bezwaar gemeenschappelijke elementen kunnen bevatten. Deze methode biedt een aantal voordelen. Het methodologische analyse-instrument kan immers zó nodig worden gesplitst naar gelang van het betrokken domein, en aangezien het aantal gebieden in principe niet beperkt is, hoeft niet te worden afgeweken van de oorspronkelijk als noodzakelijk erkende eis, het waarnemingsgebied zo ruim mogelijk te maken.

(2) Voluit: Conventie betreffende de sociale zekerheid (minimum norm) 1952 van 28.6.1952 waarin de volgende functies worden beschouwd: ziektekosten (verpleging), vergoedingen voor inkomsterving bij ziekte, werkloosheid, ouderdom, arbeidsongeval en beroepsziekte, moederschap, invaliditeit, overlijden, gezinslasten.

Aldus opgezet draagt de op te stellen statistiek de algemene benaming „SOCIALE REKENINGEN”; de verschillende onderdelen dragen de naam van een bepaald subgebied:

- rekening van de sociale bescherming
- rekening van de beroepsopleiding voor volwassenden
- rekening van de huisvesting
- rekening van de gezondheidszorg
- enz...

De term „rekening” moet in zeer ruime zin worden opgevat. Evenals bij de nationale rekeningen wordt in de voorgestelde indeling het *financiële aspect* van de in aanmerking te nemen stromen belicht. Daarnaast wordt echter evenveel belang gehecht aan de vermelding van het aantal *personen* dat bij het proces van de sociale overdrachten is betrokken, als aan de verschillende *soorten verrichtingen* die daarvoor nodig zijn. Iedere rekening voldoet aldus aan twee voorwaarden die onontbeerlijk worden geacht voor de volledige beschrijving van een complex universum:

- het waarnemingsgebied kan nauwkeurig worden afgebakend;
- de per definitie homogene inhoud kan in zijn geheel naar werkelijkheid worden beschreven, welke aspecten er ook aan verbonden zijn.

Door deze diversificatie dreigde het van meet af aan nagestreefde homogene karakter van het geheel verloren te gaan. Daarom werd een volledige coherentie nagestreefd. Zij wordt gerealiseerd door voortdurend naar het Europese stelsel van nationale rekeningen (ESER) te verwijzen en dit laatste nauwgezet toe te passen zodra er sprake is van gemeenschappelijke rubrieken; de definities van de voornaamste stromen (b.v. sociale bijdragen) en die van bedrijfssectoren zijn, in de grond, dezelfde.

II. De Europese rekening van de sociale bescherming

a) Definitie

De rekening van de sociale bescherming is een vergelijkbare statistiek van de uitgaven voor sociale bescherming in de Europese Gemeenschap. Er bestaat een rekening voor ieder land, steeds opgesteld in de respectieve valuta. Er kan een rekening op communautair niveau worden opgesteld.

Uit statistisch oogpunt bestaat de rekening uit twee gedeelten: het ene heeft betrekking op de financiële verrichtingen, het andere op de beschermde of gerechtigde personen en de uitkeringen.

Als uitgangspunt voor de studie van de sociale bescherming wordt de beschermde persoon gekozen.

Naast het aspect van „gerechtigde” wordt ook dat van „betaler” van de uitgave naar voren gehaald en worden de door de kosten van de bescherming veroorzaakte lasten in rekening gebracht.

De originaliteit van de Europese rekening van de sociale bescherming is dus, wat de uitgaven betreft, gelegen in het gelijktijdig in aanmerking nemen van drie essentiële criteria:

- 1) het stelsel: een structureel subschema dat de feitelijke organisatie van de bescherming beschrijft;
- 2) de functie: die het doel ervan weergeeft (1) en (2) geven het aspect van de gerechtigde weer
- 3) de sector van de middelen: belicht het lastenaspect van de sociale bescherming.

Behalve door uniformiteit en vergelijkbaarheid worden de rekeningen van de sociale bescherming gekenmerkt door hun coördinatie met het „Europese stelsel van economische rekeningen” (ESER). Zij vormen weliswaar geen „subrekeningen” van het ESER in de technische zin van het woord, maar zij zijn zo opgezet dat een passende herverdeling en herclassificatie van de bedragen en stromen volgens het schema van het ESER mogelijk is. Deze samenhang wordt met name bereikt door het gebruik van identieke definities voor verscheidene hoofdbegrippen en een weloverwogen afbakening van de verschillende groepen eenheden op institutioneel vlak.

b) Beoogde doeleinden

De statistiek van de Europese Rekening van de sociale bescherming heeft een dubbel doel:

- de gezamenlijke ontvangsten en uitgaven met sociale inslag meten;
- de analyse van deze uitgaven mogelijk maken door volgende punten te belichten:
 - de omvang van het totaal bedrag van de sociale uitgaven;
 - de herverdeling van dit bedrag tussen de verschillende sectoren van de sociale tegevoelkomsten;

- de herverdeling van de financiering dezer uitgaven tussen de verschillende sectoren van de economie;
- de omvang en de aard van de diverse instellingen die bij de herverdelingsverrichtingen betrokken zijn.

c) **Methodes die worden gebruikt om de beoogde doeleinden te bereiken**

De sociale rekeningen die door de Statistische Dienst voor de Europese Gemeenschappen worden uitgewerkt, vormen een statistiek over de sociale uitgaven en de ontvangsten tot financiering van deze uitgaven.

De sociale rekeningen worden als volgt uitgesplitst:

- aard van de sociale uitgaven
- functies van de sociale prestaties
- aard van de ontvangsten
- herkomst van de ontvangsten

Volledigheidshalve geven wij hierna nog een overzicht van de uitsplitsing der prestatietypes per functie, alsmede de criteria die werden aangehouden voor de indeling der uitkeringen naar stelsel en aard.

1. *Aard van de sociale uitgaven*

De sociale uitgaven omvatten de *lopende uitgaven* en de *kapitaalsuitgaven*.

De lopende uitgaven bestaan uit:

- a) *de sociale uitkeringen*: vormen het gedeelte van de sociale uitgaven bestemd voor de gezinshuishoudingen ontoegekend hetzij door een sociale instelling, hetzij rechtstreeks door de werkgevers.

Zij kunnen toegekend worden in geld of in natura; zo onderscheidt men:

- betalingen in geld die periodiek (rente, toelagen) of ineens (afkoop van renten, eenmalige forfaitaire uitkeringen enz...) plaatsvinden,
- terugbetaling in geld van door gezinshuishoudingen gekochte goederen en diensten,
- tegenwaarde van in natura aan gezinshuishoudingen verstrekte goederen en diensten,

- b) *de aan de verstrekking der uitkeringen verbonden bijkomende uitgaven*:

- administratiekosten (beloning van werknemers in dienst van de betrokken instellin-

gen of beheerseenheden, aankoop van goederen en diensten);

- andere uitgaven.

Overdrachten aan andere instellingen of beheerseenheden die een der elementen van de boekhouding der instellingen uitmaken, komen bij wijze van aanduiding in de rekeningen voor; zij zijn nochtans tot nu toe niet in de uitgaven herhaald om het risico van het dubbel boeken van posten te voorkomen. De aard ervan vormt het onderwerp van een speciale voorafgaande studie.

De kapitaalsuitgaven zijn voorlopig nog niet in de sociale rekeningen opgenomen.

Zie eveneens hierna de criteria voor de classificatie van de types van prestaties.

2. *Functies van de sociale uitkeringen*

De lijst van functies is dezelfde als die van de in aanmerking komende risico's en behoeften. De functies betreffen soms de feitelijke toestanden (werkloosheid, moederschap) en soms de oorzaken daarvan, wanneer deze toestanden door verscheidene oorzaken kunnen zijn ontstaan (b.v. bij ziekte: onafhankelijkheid van het beroep of beroepsziekte).

Zie verder de waardebepaling van de prestatietypen naar hun functie.

3. *Aard van de ontvangsten*

De ontvangsten die dienen ter financiering van de sociale uitgaven bestaan uit lopende ontvangsten en kapitaalontvangsten, die respectievelijk overeenstemmen met elk van deze twee grote categorieën van uitgaven.

De lopende ontvangsten omvatten de volgende elementen:

- a) *werkelijke sociale premies*: zij omvatten alle betalingen — verplichte of niet verplichte — die de verzekerden of hun werkgevers doen aan instellingen die sociale uitkeringen verstrekken met het doel aanspraak op deze uitkeringen te verwerven en/of te behouden.

Bij de werkelijke sociale premies onderscheidt men twee delen, respectievelijk van:

- aa) de werkgeversbijdragen,
- ab) de bijdragen van de verzekerden. Deze kunnen onderverdeeld worden naar gelang het gaat om:
 - een werknemer,
 - een zelfstandige,

— een gepensioneerde of een andere persoon.

b) *fictieve sociale premies*: zij vormen de tegenwaarde van sociale uitkeringen die rechtstreeks, d.w.z. buiten ieder premiestelsel om, door werkgevers aan hun werknemers of voormalige werknemers en hun rechtverkrijgenden worden betaald.

Zij kunnen overeenstemmen met uitkeringen betaald krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke verplichting, krachtens een collectieve arbeidsovereenkomst op het niveau van een bedrijfstak of krachtens een overeenkomst tussen werkgever en werknemer op het niveau van de onderneming, op basis van de arbeidsovereenkomst zelf, dan wel in bepaalde gevallen op vrijwillige basis.

c) *allerlei bijdragen*: deelneming in de uitgaven voor sociale bescherming anders dan premies en verleend door onverschillig welke economische sector, met uitzondering van de sociale verzekeringsinstellingen.

d) *vermogensopbrengsten*

e) *overige ontvangsten*

Overdrachten afkomstig van andere instellingen of beheerseenheden vormen ook een boekhoudingselement van deze en komen bij wijze van toelichting in de tabellen voor; zij zijn echter tot nu toe niet in de ontvangsten opgenomen om dubbeltellingen te voorkomen. De aard ervan vormt het onderwerp van een speciale voorafgaande studie.

De kapitaalontvangsten, evenals de uitgaven van dezelfde aard, zijn voorlopig nog niet in de sociale rekeningen opgenomen.

4. *Herkomst van de ontvangsten*

De herkomst van de ontvangsten wordt bepaald volgens de sectoren van de volkshuishouding, d.w.z. groeperingen van eenheden die door een analoog economisch gedrag worden gekenmerkt, zowel vanuit het oogpunt van hun hoofdfunctie als ten aanzien van hun voornaamste middelen.

Men onderscheidt:

a) de bedrijven, dat zijn alle eenheden waarvan de hoofdfunctie is het produceren van goederen en verhandelbare diensten en waarvan de voornaamste middelen afkomstig zijn van de

verkoop van hun produktie. In de sociale rekeningen wordt deze sector niet onderverdeeld.

b) de overheid, dat zijn alle eenheden waarvan de hoofdfunctie is het produceren voor de gemeenschap van niet-verhandelbare diensten en/of het herverdelen van het nationale inkomen en het nationale vermogen. Hun voornaamste middelen komen voort uit verplichte stortingen van eenheden die tot andere sectoren behoren. In de sociale rekeningen is de overheid onderverdeeld in drie subsectoren:

ba) de centrale overheid omvat de bestuursinstellingen van het Rijk en de centrale instellingen waarvan de bevoegdheid zich over het gehele grondgebied uitstrekt, met uitzondering van de centrale instellingen der sociale verzekering;

bb) de lagere publiekrechtelijke lichamen omvatten alle overheidsinstellingen waarvan de bevoegdheid zich tot slechts een gedeelte van het grondgebied uitstrekt, met uitzondering van de plaatselijke sociale verzekeringsinstellingen;

bc) de sociale verzekeringsinstellingen omvatten alle centrale en plaatselijke institutionele eenheden waarvan de hoofdactiviteit bestaat uit het verstrekken van sociale uitkeringen en die hun middelen voornamelijk verkrijgen uit verplichte sociale premies van de andere eenheden.

c) de privaatrechtelijke instellingen (zonder winst-oogmerk ten behoeve van gezinshuishoudingen) zijn eenheden met eigen rechtspersoonlijkheid die als hoofdfunctie niet-verhandelbare diensten produceren, bestemd voor bepaalde gezinshuishoudingen en die hun middelen voornamelijk verkrijgen uit vrijwillige bijdragen van de gezinshuishoudingen en uit opbrengst van vermogen.

d) de gezinshuishoudingen omvatten alle afzonderlijke personen of groepen van afzonderlijke personen in hun hoedanigheid van verbruikers, waarbij de voornaamste middelen afkomstig zijn van de beloning van de produktiefactoren en van inkomensoverdrachten van andere sectoren.

e) het buitenland is een sector die niet wordt gekenmerkt door een hoofdfunctie of door voornaamste middelen; hij omvat de niet-ingezetene eenheden voor zover zij transacties verrichten met ingezetene institutionele eenheden. In het belang van de overzichtelijkheid der sociale re-

keningen, wordt soms het begrip van sociale organisaties gebruikt. Deze vertegenwoordigen alle instellingen of beheerseenheden welke sociale uitgaven doen, onverschillig de sector waarvan zij afhankelijk zijn. Uit de aard van de zaak houden zij eerst en vooral het geheel van de subsector der sociale verzekeringsinstellingen in.

III. Indeling en classificatie van de prestaties

Funktionele indeling van de prestatietypen (1)

In de landen die lid zijn van de E.E.G. werden de sociale prestaties, gedefinieerd als „Rekeningen voor de sociale bescherming” en samengesteld door het Statistisch Bureau van de E.G., naar funktionele waarde als volgt weergegeven:

- ziekte
- invaliditeit (lichamelijk of geestelijk gebrek)
- arbeidsongeval en beroepsziekte
- ouderdom
- overleving (2)
- nagelaten betrekkingen
- beroepsopleiding voor de volwassenen
- arbeidsbemiddeling
- werkloosheid
- huisvesting
- diversen.

Dit werk werd verricht uitgaande van de informatie die beschikbaar was in de nationale studies voor elke lid-staat.

Criteria voor het classificeren van de prestatietypen (naar stelsel en aard)

A) Een eerste classificatie werd gemaakt naar het stelsel gedefinieerd als: één geheel van sociale beschermingsmaatregelen welke, bij voorbeeld in verband met de beschermde personen of met de aard en de herkomst van de gedekte risico's en behoeften, gemeenschappelijk karakteristieken vertonen.

(1) Stemt overeen met de gedekte risico's.

(2) Onder de functie „overleving” kan men alle rechten afgeleid uit het geheel van de sociale wetgeving onderbrengen. Aldus moeten de renten voor arbeidsongeval, invaliditeit en de overlevingsrente toegestaan aan weduwen als gevolg van het overlijden van hun echtgenoot, in deze rubriek worden ondergebracht. Ook de verhoging van de gezinsbijslag.

In de sociale rekeningen worden vier hoofdgroepen van stelsels (A, B, C, D) onderscheiden, waaronder de stelsels A op hun beurt voor een meer verfijnde analyse onderverdeeld worden (1).

De lijst van de stelsels is de volgende:

Stelsels van het A-type

De groep stelsels van sociale bescherming welke een of meer sub 1.3. vermelde risico's of behoeften dekken, op grond van wetsvoorschriften of andere verplichte regelingen — met uitzondering van schadegevallen (voor personen) door politieke gebeurtenissen of natuurrampen — en voor zoverre die stelsels niet tot de groep D (overige sociale voorzieningen) behoren. Drie voorwaarden bepalen het begrip „verplichting”:

- a) verplichte deelneming voor alle personen, die tot de betrokken groepen behoren;
- b) verplichte betaling van het deelnemingsrecht (bij voorbeeld bijdrage) ingeval in een zodanig recht wordt voorzien;
- c) het onvervreemdbaar recht op uitkering in geval van risico, indien alle gestelde voorwaarden vervuld zijn.

De groep A omvat als dusdanig alle stelsels van „sociale zekerheid” in de zin van de Overeenkomst nr. 102 van de I.A.O. inclusief de stelsels voor het overheids personeel, voor de zelfstandigen en voor de zeelieden, alsmede de cao-stelsels. In zoverre de vrijwillige stelsels de risicodekking naar sociale principes verzekeren, worden ze bij uitzondering ingebrepen; de norm van verplichte deelneming betreft hierna slechts de types A 1 tot en met A 4.

— Type A 1 (algemene stelsels)

Basisstelsels die de gezamenlijke of grote groepen van de bevolking beschermen, zonder inachtneming van hun bedrijvigheid in bepaalde nijverheidstakken.

— Type A 2 (speciale stelsels)

Basisstelsels die bepaalde beroepsgroepen of personen in sommige nijverheidstakken (mijnen, zeevaart, landbouw, enz.) beschermen en zich van de algemene stelsels onderscheiden door specifieke regels betreffende de toekenning en de financiering van de uitkeringen.

(1) Er werd voorgesteld voortaan slechts drie hoofdgroepen van stelsels te onderscheiden (A, B, C). Een definitieve beslissing werd echter nog niet genomen.

Dientengevolge geeft een speciaal stelsel uitkeringen zoals het algemene stelsel, dat aldus tweemaal wordt „gesubstitueerd”. De uitkering van het speciale stelsel wordt, al naargelang het geval :

- ofwel in de plaats gesteld van de in het kader van het algemene stelsel toegekende uitkering bij hetzelfde risico;
- ofwel compenseert ze de ontbrekende uitkering van het algemene stelsel, in die risicogeveallen waarin laatstgenoemd stelsel geen dekking voorziet.

— Type A 3 (statutaire stelsels):

Basisstelsels voor de personeelsleden van de openbare diensten en het personeel van staatsbedrijven, voor zoverre deze personen een publiekrechtelijk statuut hebben.

— Type A 4 (aanvullende en bijkomstige stelsels):

De aanvullende stelsels veronderstellen, voor de toekenning van de uitkeringen, dat in een bepaald geval basisuitkering reeds door een basisstelsel wordt toegekend. De omvang van de aanvullende uitkering staat daarbij in rechtstreeks verband met de basisprestatie die, als zodanig, wordt aangevuld.

Voor een zelfde risico op een zelfde behoefte staan de bijkomstige stelsels volledig onafhankelijk van de overeenkomstige basisstelsels; hun uitkeringen worden dan ook naast een basisprestatie of zonder deze laatste toegekend; in ieder geval bestaat hier geen onderling juridisch of proportioneel verband. Nochtans moet de dekking van het risico principieel in een basisstelsel zijn voorzien en de niet-toekenning van een basisprestatie in geval van voltrokken risico is dan het feit van niet-gevulde toekenningsvoorwaarden. Daarentegen en ingeval het risico als dusdanig niet tot het beschermingsbereik van het overeenkomstig basisstelsel behoort, is het uitkeringstoekennende stelsel niet een aanvullingsstelsel, wel echter een basisstelsel.

— Type A 5 (vrijwillige stelsels):

Alle stelselvormen van A 1 tot en met A 4, waarvoor toe- en uittreding aan de vrije wil van een ieder worden overgelaten.

Stelsels van het B-type

Het geheel van maatregelen waardoor de werkgevers vrijwillig d.i. zonder wettelijke of contrac-

tuele verplichting, sociale uitkeringen aan hun werknemers (of oud-werknemers) en aan hun familie toekennen.

Stelsels van het C-type

Het geheel van maatregelen waarbij aan de slachtoffers van politieke gebeurtenissen en natuurrampen sociale uitkeringen worden toegekend. Daar de oorlog wel als een bijzonder negatieve gebeurtenis van politieke aard kan gelden, behoren alle stelsels van bijstand aan oorlogsslachtoffers tot deze groep C.

Stelsels van het D-type

(overige sociale voorzieningen)

Alle particuliere of overheidsstelsels van „overige sociale voorzieningen”. In het bijzonder is het de sociale bijstand van openbare aard, eventueel aangevuld door particuliere hulp die gericht is op het opheffen van noden die zich kunnen voordoen in iemands lichamelijke toestand, zijn middelen van bestaan en zijn morele, intellectuele of productieve ontwikkeling, in het bijzonder wanneer er geen of in onvoldoende mate steun wordt verleend door het stelsel van sociale zekerheid of onverschillig welk ander stelsel voor het collectieve dekken van de in aanmerking komende risico's of behoeften.

B) De tweede classificatie van sociale prestatietypes zal in de toekomst geschieden volgens de hierna gedefinieerde criteria (classificatie volgens aard):

1) *sociale prestaties aan ingezetenen*

- a) *in geld* (periodiek of ineens gestort)
- b) *in natura*; het gaat hier om goederen en verhandelbare diensten
 - (1) die rechtstreeks aan de gezinshuishoudingen worden verstrekt.
 - (2) aan de gezinshuishoudingen worden terugbetaald.

2) *andere prestaties aan ingezetenen*

- a) *in natura*
 - (1) verhandelbare diensten
 - (2) niet verhandelbare diensten
- b) *fiscale prestaties*

3) *prestaties van sociale bescherming aan niet-ingesetenen*

Deze classificatie werd aangenomen terwille van haar overeenstemming met ESER. Inderdaad moeten de gegevens die voor de posten 1) a, b en 3) zullen worden verstrekt, met die van ESER overeenstemmen.

IV. Gebruik van de gegevens van de rekening sociale bescherming met het oog op het opmaken van het Europees sociaal budget

Tijdens de zitting van 9 november 1972 heeft de Raad van de Ministers van Sociale Zaken van de Europese Gemeenschappen kennis genomen van het werkprogramma voor het opmaken van het Europees sociaal budget.

Dit rapport is een antwoord op het mandaat dat door de Raad werd toevertrouwd aan de commissie in zitting van 26 november 1970, en dat luidde als volgt :

„Wat het voorstel betreft van de Duitse afvaardiging, een sociaal budget op het vlak van de Gemeenschappen op te maken stelt de RAAD vast, dat het voorgestelde communautair sociaal budget er niet naar streeft politieke doelstellingen te omschrijven waartoe de Lid-Staten zich zouden moeten verbinden; het zou gelden als een document met verzameling van statistische gegevens betreffende de uitgaven en ontvangsten op het stuk van de sociale zekerheid; dit budget zou vooruitzichten op halflange termijn bevatten die gegrond zijn op de wetgeving die voor deze verschillende aangelegenheden geldt, op het ogenblik van het opmaken van het sociaal budget, en waarbij rekening wordt gehouden met een bepaald aantal parameters (demografische ontwikkeling, prijzen- en lonenevolutie, ontwikkeling van het BNP enz.); aan de hand van de aldus samengebrachte aanwijzingen, zouden de bevoegde overheden de terugslag kunnen beoordelen van een eventuele wijziging van de wetgeving waarop de vooruitzichten steunen.

— verzoekt de Raad de Commissie hem een werkprogramma voor te leggen, met vermelding van de verschillende tot stand te brengen gewichtige punten en uit te voeren technische verrichtingen om de Commissie toe te laten, elk jaar, in samenwerking met de regeringsdeskundigen van de Lid-Staten, een Europees sociaal budget op te maken. Daartoe zouden de werkzaamheden moeten aangevat worden op grondslag van de sociale re-

keningen, met dien verstande dat de verzamelde gegevens voortaan niet alleen op het verleden zouden moeten betrekking hebben, maar ook vooruitzichten voor de eerstkomende jaren zouden moeten bevatten.”

Uit deze oriëntatie blijkt dat de verantwoordelijke overheden van de Lid-Staten er naar streven een beter inzicht te krijgen in de omvang van de door hen vastgelegde sociale uitgaven; daartoe moeten de door hen op nationaal vlak gebruikte statistieken verruimd, grondig onderzocht en bijgewerkt worden. Op het vlak der gemeenschappen (door harmonisering van de sociale statistieken) dient terzelfdertijd gezocht te worden naar een meer bruikbare mogelijkheid tot vergelijking van de nationale gegevens. Een eerste inspanning in die zin was namelijk de bijwerking van de „Sociale Rekeningen”, opgemaakt door het Statistisch Bureau van de Gemeenschappen, op grond van de gegevens verstrekt door de Nationale Statistische Bureau's of door de daartoe bevoegde diensten (Ministerie van Sociale Voorzorg, van Financiën, Programmatiebureaus).

Er ontstaan echter nieuwe behoeften (voornamelijk op het stuk van collectieve uitrustingen met sociale bestemming, vorming en bevordering van de arbeidskrachten) naast de traditionele. Het is noodzakelijk de economische vereisten (de gestadige groei als bron van sociale vooruitgang) en de sociale imperatieven (verbetering van de levens- en arbeidsvoorwaarden) te verzoenen en terzelfdertijd zoveel mogelijk geldmiddelen vrij te maken om aan de eisen van de economische en sociale ontwikkeling het hoofd te bieden, en dit alles zonder het fundamenteel evenwicht te verbrekken. Al deze redenen verklaren waarom diezelfde overheden, sedert enkele jaren, niet alleen trachten de sociale ontwikkeling in het verleden te volgen of de jaarlijkse vooruitzichten op te stellen bij de voorbereiding van het budget voor het komende jaar, maar ook hun kennis willen verruimen over de toekomstige ontwikkeling van al deze „sociale transfers” die de sociale uitgaven in wezen zijn.

Alleen op grond van een dergelijke uitgebreide kennis kunnen inderdaad snel en rationeel beslissingen en maatregelen getroffen worden, die hetzij door omstandigheden, hetzij door duidelijke tendenties verantwoord zijn.

Uit deze werkzaamheden, die zowel met de statistiek als met vooruitzichten op nationaal vlak verband houden, blijkt de toenemende belangstel-

ling van de overheid voor dit probleem en wordt verklaard waarom de Duitse regering, bij de aanvang van 1970, de Raad van Ministers van de Gemeenschappen erom verzocht, de Commissie te laten zoeken naar de mogelijkheid, een „sociaal budget” betreffende de ontwikkeling van de gezamenlijke sociale uitgaven (en niet alleen van de sociale zekerheidsuitgaven) op te maken, overeenkomstig het model van de reeds sedert verscheidene jaren in Duitsland gepubliceerde „sociale budgetten”.

De verspreiding van het eerste Europees sociaal budget werd tot de betrokken personen beperkt, want het ging hier maar om een experiment (periode 1970-1975).

De Raad van Ministers van Sociale Zaken van 30 april 1976 heeft zich akkoord verklaard met de doelstellingen van een Europees sociaal budget en met de oriëntaties van het tweede Europees sociaal budget.

Uitgaande van de informatie vervat in de nationale rapporten, maakt hij, op het niveau van de gemeenschap, een vergelijking tussen de evolutie der uitgaven voor sociale bescherming en hun financiering in de Lid-Statens, ten einde aldus punten van overeenstemming en verschil te kunnen in het licht stellen, en tevens de gewijzigde tendensen aan te tonen die zich voordeden of in het verschiet liggen en de daarmee gepaard gaande problemen.

Voorts heeft de Commissie, door het hanteren van communautaire documenten (vergelijkende tabellen van de algemene sociale zekerheidsregelingen, fiskale statistiek, nationale rekeningen, verslag betreffende de economische toestand van de gemeenschap, enz.), het vergelijkingsveld verruimd:

- wetgevende gegevens (beschermingspeil, voorwaarden van toekenning van de prestaties, financieringsmodaliteiten, enz.),
- micro-economische benadering (prestaties per inwoner),
- macro-economische benadering (bruto intern produkt, koopkracht, enz.).

Met betrekking tot de nationale verslagen mogen wij vermelden:

- 1) *Het kader* dat gebruikt wordt ter verzameling van de — previsionele en retrospectieve — gegevens over uitgaven en ontvangsten komt overeen met het kader dat gebruikt wordt door de Statistische Dienst van de Europese Ge-

meenschappen voor de Rekeningen van de sociale bescherming.

- 2) *De inhoud* slaat niet op de gezamenlijke sociale uitgaven, maar uitsluitend op de uitgaven voor sociale bescherming, waarvan de *sociale zekerheid* het voornaamste onderdeel vormt. De hierbij in aanmerking genomen uitgaven beantwoorden aan een bij het van wal steken der sociale rekeningen aanvaarde definitie.

„Alle uitgaven die ten doel hebben de lasten te dekken welke voor de gezinshuishoudingen voortvloeien uit het zich voordoen of het bestaan van *bepaalde risico's of behoeften*, voor zover voor deze uitgaven een „derde” tussenbeide is gekomen, d.w.z. een andere eenheid dan een gezinshuishouding — overheid of bedrijf (openbaar of particulier) — en zonder dat de begunstigde terzelfdertijd een gelijkwaardige tegenprestatie levert”.

Slechts de lopende uitgaven komen daar thans in voor (met uitsluiting dus van de uitgaven in kapitaal voor dewelke werkzaamheden aan de gang zijn).

Komen ook voor de ontvangsten dienend tot financiering van de voornoemde sociale uitgaven.

- 3) *De gedekte periode*: previsioneel gaat het om de periode 1976-1980; retrospectief om de periode 1970-1975. Het referentiejaar is 1975.

V. Conclusies

Wij hebben getracht wording en groei van de Europese sociale rekeningen duidelijk te maken, de doelstellingen daarvan te omschrijven en mede de daartoe gebruikte methodes te verklaren.

Bovendien verstrekken wij de laatst beschikbare gegevens en hun gebruik voor het opmaken van het Europees sociaal budget.

Wij vestigen eveneens de aandacht op de grenzen van het terzake te verrichten onderzoek.

Het blijkt wel degelijk, dat de werkgroep „Rekening van de Sociale bescherming” zijn taak op lange na niet heeft beëindigd.

De thans bestaande statistische informatie moet verder worden ontwikkeld.

Het spreekt vanzelf, dat een statistiek betreffende de gezamenlijke inspanning op het stuk van sociale bescherming, niet volledig is zonder dat zij

ook de voordelen bevat die worden toegekend aan de gezinshuishoudingen onder de vorm van fiscale ontlasting en vrijstelling, kosteloze of goedkope verstrekkingen, t.a.v. een der beschouwde risico's. Dergelijke prestaties komen voorlopig niet voor in de rekeningen van de sociale bescherming.

Met betrekking tot de statistiek der bij de sociale transfers betrokken personen, is de Statistische Dienst van de Europese Gemeenschappen begonnen met de opmaking van een statistiek der beschermde personen, der prestaties en der gerechtigden.

Deze statistiek moet, samen met de bestaande rekeningen, de mogelijkheid bieden van wal te steken met een kwalitatieve ontleding van de sociale beschermingssystemen. Voor drie funkties — ziekte, ouderdom en gezin — is dat werk verricht.

Voor de rekening „Vakopleiding van volwassenen” wacht men op een zodanige vordering van de werkzaamheden op het stuk van statistiek van algemene vorming en vakopleiding zodat met het

opmaken van deze rekening niet al te veel bijkomend werk is gemoeid.

Voor de rekening „huisvesting” is thans een speciale studie in een gespecialiseerd instituut aan de gang; het komt er op aan de vereiste basisvoorwaarden voor het opmaken van een dergelijke rekening na te gaan.

De sociale rekening „gezondheid” werd in het statistisch programma opgenomen, ten einde de meest verscheiden vragen te kunnen beantwoorden.

Er blijft derhalve nog heel wat te doen ter verbetering van waarneming en ontleding van het sociaal gebeuren.

Een globale ontleding van de sociale toestand is onontbeerlijk wil men een zo volledig en zo objectief mogelijk beeld verkrijgen over de structuur van onze maatschappij.

F. van HAUWAERT
Bestuursdirectuur

Tabel 1. — GLOBALE REKENING VAN DE SOCIALE UITGAVEN.

		B.R. Duits- land (Mrd DM)	Frankrijk (Mrd FF)	Italië (Mrd Lit)	Nederland (Mrd Fl)	België (Mrd FB)	Luxem- burg (Mrd Fix)	Verenigd Koninkrijk (Mrd £)	Ierland (Mrd £)	Dene- marken (Mrd Dkr)
I. Uitgaven										
1. Sociale prestaties	1970	139,65	140,16	9 919,5	22,93	217,5	8,51	7,958	0,2062	22,614
	1971	157,86	157,29	11 325,0	27,53	242,7	9,61	9,143	0,2426	26,523
	1972	178,87	178,34	13 605,4	32,78	290,3	10,86	10,553	0,2862	30,506
	1973	203,36	205,69	15 830,6	38,44	333,0	12,37	11,870	0,4007	36,061
	1974	232,77	241,30	20 793,8	46,26	407,7	14,54	14,994	0,4890	45,115
	1975	275,84	310,17	24 757,0	56,30	514,2	18,76	19,857	0,69057	55,031
2. Beheerskosten	1970	4,61	6,39	533,7	0,83	12,6	0,28	0,313	0,0080	0,546
	1971	5,17	7,20	672,7	0,98	13,9	0,32	0,371	0,0098	0,691
	1972	5,98	8,01	739,7	1,16	15,5	0,40	0,390	0,0122	0,721
	1973	6,99	9,68	846,7	1,37	17,6	0,45	0,446	0,0142	0,813
	1974	7,90	11,51	964,5	1,63	21,7	0,59	0,553	0,0170	0,890
	1975	8,84	13,97	1 029,0	1,92	27,3	0,67	0,823	0,02315	1,050
3. Overige uitgaven	1970	1,25	1,72	458,8	0,01	3,8	0,01	0,023	0,0000	0,047
	1971	1,75	1,98	717,1	0,0	4,6	0,02	0,018	0,0000	0,087
	1972	2,03	1,58	624,2	—	6,6	0,01	0,009	0,0001	0,088
	1973	2,08	2,49	591,4	—	7,5	0,03	0,034	0,0020	0,021
	1974	2,52	2,55	686,6	—	11,9	0,05	0,083	0,0025	0,023
	1975	3,13	2,77	856,0	—	7,1	0,11	0,006	0,00292	0,153
4. Totaal zonder overdrachten	1970	145,51	148,27	10 912,0	23,77	233,9	8,80	8,294	0,2142	23,207
	1971	164,78	166,47	12 714,8	28,51	261,2	9,95	9,532	0,2524	27,301
	1972	186,88	187,93	14 969,3	33,94	312,4	11,27	10,952	0,2985	31,315
	1973	212,43	217,86	17 268,7	39,81	358,1	12,85	12,350	0,4169	36,895
	1974	243,19	255,36	22 444,9	47,89	441,3	15,18	15,630	0,5085	46,028
	1975	287,81	326,91	26 642,0	58,22	548,6	19,54	20,686	0,71664	56,234
5. Overdrachten	1970	0	4,32	854,3	0,49	2,0	0,37	0,065	0,0532	—
	1971	0	5,19	1 149,4	0,63	2,4	0,40	0,089	0,0637	—
	1972	0	7,27	1 436,3	0,72	2,0	0,53	0,028	0,0786	—
	1973	0	8,56	1 305,3	0,95	—	0,66	0,042	0,1222	—
	1974	0	19,88	1 942,8	1,36	—	0,74	0,056	0,1564	—
	1975	6,41	25,22	4 392,0	1,80	—	1,70	0,056	0,22940	—
II. Ontvangsten										
1. Werkgeversbijdragen	1970	71,59	92,46	6 219,0	12,96	114,9	3,53	3,246	0,0418	2,470
	1971	82,23	104,92	7 237,3	15,38	127,6	3,85	3,674	0,0485	2,744
	1972	92,18	117,10	8 441,5	17,51	148,6	4,37	4,282	0,0570	3,311
	1973	108,42	135,53	10 217,1	21,81	172,4	5,00	5,151	0,0878	5,022
	1974	117,17	157,04	12 617,0	25,82	205,9	6,61	6,645	0,1145	5,619
	1975	127,01	197,86	15 566,0	29,34	244,8	8,10	9,185	0,16379	5,882
2. Sociale bijdragen van de gezinshuishoudingen	1970	36,82	29,60	1 748,2	10,77	51,9	2,44	1,809	0,0270	1,583
	1971	40,95	33,37	1 712,3	12,79	56,8	2,66	2,031	0,0342	1,806
	1972	47,45	38,92	1 969,9	14,94	65,6	2,98	2,419	0,0428	2,157
	1973	55,95	44,52	2 376,2	17,96	77,4	3,48	2,802	0,0546	0,691
	1974	62,45	52,43	3 040,5	21,48	93,3	4,28	3,363	0,0692	0,777
	1975	69,36	66,27	3 784,0	24,49	112,6	5,11	4,098	0,09485	1,580
3. Overige bijdragen	1970	40,16	29,42	2 658,0	3,79	66,4	3,01	3,716	0,1469	19,707
	1971	45,12	32,63	2 971,0	4,53	78,8	3,60	4,286	0,1699	23,285
	1972	51,38	35,70	3 286,2	5,48	96,3	3,81	5,014	0,1978	26,628
	1973	56,05	40,94	3 500,5	6,74	109,4	4,27	5,512	0,2680	32,591
	1974	63,15	46,35	4 029,4	8,23	136,3	5,15	7,220	0,3185	41,314
	1975	84,89	66,72	5 384,0	12,32	187,1	6,47	9,708	0,44197	50,056
4. Kapitaalopbrengsten	1970	3,12	1,80	376,0	2,34	9,4	0,79	0,883	0,0013	0,686
	1971	3,72	1,94	378,3	2,80	10,2	0,86	0,951	0,0016	0,871
	1972	4,09	2,14	363,8	3,26	9,9	0,93	1,061	0,0018	0,949
	1973	5,54	2,53	377,1	3,88	11,5	1,02	1,239	0,0012	1,127
	1974	6,13	2,92	654,2	4,99	14,1	1,24	1,274	0,0022	1,314
	1975	6,40	1,50	748,0	6,24	15,4	1,33	1,652	0,01035	1,765
5. Overige ontvangsten	1970	0,43	1,11	317,0	0,06	2,9	0,04	0,012	0,0001	—
	1971	0,26	1,27	408,8	0,07	2,8	0,04	0,041	0,0001	—
	1972	0,36	1,45	533,4	0,09	3,4	0,07	0,016	0,0000	0,016
	1973	0,52	1,84	551,6	0,10	4,0	0,05	0,019	0,0057	0,026
	1974	0,57	2,27	590,7	0,11	4,9	0,11	0,020	0,0057	0,008
	1975	0,40	2,80	1 256,0	0,14	4,9	0,19	0,000	0,00379	—
6. Totaal zonder overdrachten	1970	152,12	154,39	11 318,2	29,92	245,5	9,81	9,666	0,2171	24,446
	1971	172,28	174,13	12 707,7	35,57	276,2	11,01	10,983	0,2543	28 706
	1972	195,46	195,31	14 594,8	41,28	323,8	12,16	12,792	0,2994	33,061
	1973	226,48	225,36	17 022,5	50,49	374,7	13,82	14,723	0,4173	39,457
	1974	249,47	261,01	20 931,8	60,63	454,5	17,39	18,522	0,5101	49,024
	1975	288,06	335,15	26 738,0	72,53	564,9	21,20	24,644	0,71475	59,291
7. Overdrachten	1970	0,26	4,32	853,6	0,49	2,0	0,37	0,065	0,0532	—
	1971	0,28	5,19	1 064,4	0,63	2,4	0,42	0,089	0,0637	—
	1972	0,35	7,27	1 310,1	0,72	2,0	0,50	0,029	0,0900	—
	1973	0,39	8,56	1 234,9	0,95	0,0	0,64	0,042	0,1222	—
	1974	0,55	19,88	1 742,2	1,36	—	0,74	0,056	0,1564	—
	1975	6,41	25,22	4 854,0	1,80	—	1,70	0,056	0,22940	—

Tabel 2. — SOCIALE UITKERINGEN VOLGENS FUNCTIE. — ABSOLUTE CIJFERS.

		B.R. Duits- land (Mrd DM)	Frankrijk (Mrd FF)	Italië (Mrd Lit)	Nederland (Mrd Fl)	België (Mrd FB)	Luxem- burg (Mrd Flx)	Verenigd Koninkrijk (Mrd £)	Ierland (Mrd £)	Dene- marken (Mrd Dkr)
1. Ziekte	1970	38,66	34,68	2 612,6	6,85	48,6	1,47	2,102	0,0591	6,478
	1971	45,89	39,61	2 893,0	8,50	55,6	1,74	2,372	0,0688	7,422
	1972	52,99	47,81	3 597,4	10,27	65,2	1,92	2,735	0,0833	8,822
	1973	62,88	55,19	4 201,4	11,94	78,5	2,26	3,033	0,1104	11,181
	1974	72,08	65,43	6 298,5	14,38	94,6	2,84	3,807	0,1314	13,748
	1975	81,54	82,28	6 712,0	17,11	118,6	4,30	5,130	0,2195	16,110
2. Ouderdom, overlijden, nabestaanden	1970	63,64	56,51	3 450,1	9,33	82,2	5,18	3,738	0,0760	8,200
	1971	69,95	63,34	4 166,6	10,94	91,5	5,82	4,289	0,0894	9,341
	1972	78,92	70,67	4 813,9	12,41	109,3	6,88	5,076	0,1049	10,392
	1973	89,08	82,06	5 591,9	14,63	133,6	7,80	5,850	0,1413	12,804
	1974	101,90	97,95	7 006,1	17,26	162,7	9,03	7,350	0,1691	15,182
	1975	114,93	126,42	8 468,0	20,52	197,4	9,80	9,036	0,2224	17,934
3. Invaliditeit	1970	12,13	3,89	1 190,6	1,92	9,5	(:)	0,364	0,0202	2,092
	1971	13,41	4,26	1 411,1	2,48	10,7	(:)	0,404	0,0262	2,539
	1972	15,01	4,82	1 806,2	3,19	13,1	(:)	0,422	0,0299	3,001
	1973	16,45	5,43	2 178,4	3,98	15,6	(:)	0,497	0,0499	3,518
	1974	18,33	6,30	2 808,4	5,11	22,1	(:)	0,647	0,0640	4,128
	1975	20,49	7,01	4 028,0	6,52	27,3	1,46	0,872	0,0636	4,773
4. Lichamelijk of geestelijk gebrek	1970	—	(:)	212,6	0,80	3,6	0,08	0,265	(:)	0,809
	1971	—	(:)	193,9	0,94	4,6	0,08	0,318	(:)	0,939
	1972	—	(:)	351,4	1,16	5,6	0,11	0,473	(:)	1,019
	1973	—	(:)	434,2	1,50	9,9	0,13	0,592	(:)	1,143
	1974	—	(:)	392,1	1,84	10,0	0,20	0,811	(:)	1 424
	1975	—	—	524,0	2,34	12,3	0,27	1,143	—	1,590
5. Arbeidsongevallen, beroepsziekten	1970	5,42	6,17	356,0	—	9,7	0,59	0,107	0,0009	0,333
	1971	5,97	6,86	402,0	—	11,9	0,64	0,112	0,0011	0,369
	1972	6,78	7,81	439,1	—	13,2	0,69	0,136	0,0014	0,429
	1973	7,72	8,80	463,8	—	14,4	0,77	0,151	0,0019	0,376
	1974	8,49	10,26	571,3	—	17,2	0,91	0,193	0,0024	0,353
	1975	9,29	12,16	613,0	—	20,7	1,09	0,239	0,0034	0,453
6. Werkloosheid	1970	0,68	1,46	113,3	0,75	9,4	0,00	0,343	0,0118	0,688
	1971	0,93	1,74	132,2	0,84	10,8	0,00	0,511	0,0132	1,100
	1972	1,51	1,96	227,2	1,37	13,5	0,00	0,495	0,0160	0,768
	1973	1,49	2,35	289,5	1,55	16,7	0,00	0,417	0,0191	0,796
	1974	3,73	3,11	407,4	2,12	28,4	0,00	0,541	0,0248	2,872
	1975	10,07	8,25	686,0	3,37	36,4	0,04	1,154	0,0492	5,194
7. Gezin	1970	13,73	27,37	1 283,9	3,20	41,5	0,98	0,862	0,0353	3,707
	1971	15,24	30,41	1 523,2	3,70	43,1	1,11	0,917	0,0396	4,398
	1972	16,01	33,61	1 389,9	4,22	48,8	1,20	0,943	0,0449	4,987
	1973	16,84	38,92	1 461,2	4,72	53,2	1,34	1,233	0,0713	5,535
	1974	18,50	43,45	2 428,9	5,39	63,0	1,51	1,522	0,0897	6,407
	1975	28,17	60,88	2 932,0	6,21	76,6	1,75	2,112	0,1194	7,557
waaronder: Moederschap	1970	1,41	2,61	49,6	0,12	0,9	0,02	0,171	0,0041	0,271
	1971	1,59	3,30	61,7	0,14	1,0	0,02	0,186	0,0048	0,315
	1972	1,63	3,71	93,3	0,16	2,0	0,06	0,183	0,0064	0,421
	1973	1,68	4,29	127,2	0,17	2,2	0,06	0,215	0,0099	0,434
	1974	1,96	4,63	202,2	0,19	2,5	0,13	0,270	0,0123	0,525
	1975	2,16	5,49	252,0	0,23	3,2	0,18	0,365	0,0157	0,699
8. Politieke gebeurtenissen, natuurrampen	1970	0,59	6,92	444,0	—	6,4	0,16	—	—	0,046
	1971	0,64	7,55	498,2	—	7,1	0,17	—	—	0,059
	1972	0,72	7,58	574,1	—	10,1	—	—	—	0,075
	1973	0,74	8,22	518,7	—	—	—	—	—	—
	1974	0,82	9,13	546,5	—	—	—	—	—	—
	1975	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Diversen	1970	4,80	3,16	256,4	0,08	6,6	0,05	0,177	0,0029	0,261
	1971	5,83	3,51	104,8	0,13	7,4	0,05	0,221	0,0043	0,356
	1972	6,93	4,08	406,2	0,16	11,5	0,06	0,273	0,0058	1,013
	1973	8,16	4,72	691,5	0,12	11,1	0,07	0,097	0,0068	0,708
	1974	8,92	5,67	334,6	0,16	19,7	0,05	0,123	0,0076	1,001
	1975	11,35	13,17	794,0	0,23	24,8	0,05	0,170	0,0131	1,420
10. Totaal van de uitkeringen	1970	139,65	140,16	9 919,5	22,93	217,5	8,51	7,958	0,2062	22,614
	1971	157,86	157,28	11 325,0	27,53	242,7	9,61	9,143	0,2426	26,523
	1972	178,87	178,34	13 605,4	32,78	290,3	10,86	10,553	0,2862	30,506
	1973	203,36	205,69	15 830,6	38,44	333,0	12,37	11,870	0,4007	36,061
	1974	232,77	241,30	20 793,8	46,26	407,7	14,54	14,994	0,4890	45,115
	1975	275,84	310,17	24 757,0	56,30	514,2	18,76	19,857	0,6906	55,031

Tabel 4. — BELGIE. — UITGAVEN NAAR STELSEL EN NAAR AARD.
In miljoenen F. (Kol. 7 en 12: in % van de totale uitgaven).

		Stelsels van het A-type							Vrijwill. uitker. van werkgevers	Uitk. aan slachtoff. van pol. gebeurt.	Sociale bijstand	Alle stelsels	
		Al-gemene	Bij-zondere	Statu-taire	Aan-vullende	Vrij-willige	Totaal	%				Absolute waarden	%
1. Sociale prestaties	1970	149 348	3 750	34 112	4 013	3 542	194 765	94,0	:	6 411	16 359	217 536	93,0
	1971	169 660	3 663	36 471	4 434	3 444	217 672	94,1	:	7 132	17 895	242 699	92,9
	1972	199 665	3 904	45 161	4 718	3 729	257 178	93,8	:	5 996	21 051	284 225	92,8
	1973	234 256	5 200	52 110	3 991	3 998	299 555	93,8	:	7 901	25 548	333 004	93,0
	1974	288 192	5 960	60 599	6 724	4 521	365 996	91,0	:	8 558	33 120	407 675	92,4
	1975	375 244	6 820	73 967	11 923	4 960	472 914	94,9	:	10 162	39 917	522 992	93,9
a) Periodieke uitkeringen	1970	111 295	3 535	32 854	3 912	2 416	154 012	74,3	:	5 547	5 208	164 767	70,4
	1971	124 771	3 461	35 088	4 320	2 294	169 933	73,4	:	6 254	9 457	185 644	71,3
	1972	143 611	3 726	43 260	4 607	2 556	197 761	72,2	:	5 980	11 933	215 571	70,4
	1973	168 046	4 898	49 958	3 991	1 594	228 487	71,5	:	7 880	13 200	249 567	69,7
	1974	207 809	5 633	58 071	6 724	1 726	279 963	71,4	:	8 538	19 092	307 593	69,7
	1975	274 347	6 377	70 702	8 466	1 836	361 727	72,6	:	10 137	21 952	393 816	70,7
b) Eenmalige uitkeringen	1970	1 705	2	53	3	—	1 763	0,9	:	—	—	1 763	0,8
	1971	1 924	1	97	1	—	2 023	0,9	:	—	—	2 023	0,8
	1972	6 584	1	340	—	—	6 925	2,5	:	—	—	6 925	2,2
	1973	7 105	1	419	—	—	7 525	2,4	:	—	—	7 525	2,1
	1974	8 614	1	2 494	—	—	11 111	2,8	:	—	—	11 111	2,5
	1975	10 540	1	528	143	—	11 212	2,2	:	—	—	11 212	2,0
c) Terugbetalingen	1970	34 427	213	1 093	98	1 126	36 957	17,8	:	—	—	36 957	15,8
	1971	40 886	202	1 171	113	1 150	43 522	18,8	:	—	—	43 522	16,7
	1972	47 735	49	1 535	111	1 172	50 603	18,4	:	—	—	50 603	16,2
	1973	58 252	195	1 703	—	2 404	62 554	19,6	:	—	—	62 554	17,5
	1974	70 742	208	—	—	2 795	73 745	16,8	:	—	—	73 745	16,7
	1975	89 084	279	—	—	3 124	92 487	18,6	:	—	—	92 487	16,6
d) Tegenwaarde van goederen en diensten	1970	1 921	—	112	—	—	2 033	1,0	:	864	11 151	14 048	6,0
	1971	2 079	0	115	—	—	2 194	1,0	:	878	8 438	11 510	4,4
	1972	1 735	128	26	—	—	1 889	0,7	:	16	9 118	11 023	3,5
	1973	853	106	30	—	—	989	0,3	:	21	12 348	13 358	3,7
	1974	1 026	118	34	—	—	1 178	0,3	:	20	14 028	15 226	3,4
	1975	1 273	163	2 737	3 314	—	7 488	1,5	:	25	17 965	25 477	4,6
2. Beheerskosten	1970	9 172	84	268	229	327	10 080	4,9	:	164	2 307	12 551	5,3
	1971	10 133	54	253	252	303	10 995	4,7	:	190	2 722	13 906	5,3
	1972	11 908	63	378	282	347	12 977	4,7	:	213	3 239	15 519	5,0
	1973	14 047	184	270	200	315	15 016	4,7	:	235	3 325	17 576	4,9
	1974	16 217	197	316	225	362	17 318	4,4	:	244	4 131	21 693	4,9
	1975	19 706	230	484	265	407	21 091	4,2	:	257	5 307	26 655	4,8
a) Beloning van werknemers	1970	6 887	:	:	:	:	:	:	:	102	:	:	:
	1971	7 077	:	221	252	:	:	:	:	:	:	:	:
	1972	9 147	48	215	103	28	9 540	3,5	:	123	1 798	11 461	3,7
	1973	11 041	162	:	:	:	11 203	3,5	:	169	1 799	13 171	3,7
	1974	12 637	171	:	:	:	:	:	:	171	:	:	:
	1975	14 579	200	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
b) Aankoop van goederen	1970	2 285	:	:	:	:	:	:	:	62	:	:	:
	1971	3 056	:	32	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	1972	2 761	15	163	179	319	3 437	1,2	:	90	531	4 058	1,3
	1973	3 006	22	:	:	:	3 028	0,9	:	66	526	3 620	1,0
	1974	3 580	26	:	:	:	:	:	:	73	:	:	:
	1975	5 126	30	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
3. Overige uitgaven	1970	2 073	123	37	26	165	2 424	1,1	:	417	1 006	3 847	1,7
	1971	2 514	26	30	18	101	2 689	1,2	:	762	1 163	4 614	1,8
	1972	3 804	46	8	3	83	3 944	1,5	:	1 221	1 412	6 577	2,1
	1973	4 632	12	12	—	173	4 829	1,5	:	1 178	1 486	7 493	2,1
	1974	8 799	29	15	—	188	9 031	2,3	:	1 246	1 699	11 976	2,7
	1975	4 032	19	12	4	176	4 243	0,9	:	1 237	1 753	7 232	1,3
4. Totaal zonder overdrachten	1970	160 593	3 957	34 417	4 268	4 034	207 269	100,0	:	6 992	19 672	233 933	100,0
	1971	182 307	3 744	36 754	4 704	3 848	231 356	100,0	:	8 084	21 779	261 219	100,0
	1972	215 377	4 013	45 547	5 003	4 159	274 099	100,0	:	7 427	24 792	306 318	100,0
	1973	252 935	5 396	52 392	4 191	4 486	319 400	100,0	:	9 314	29 359	358 073	100,0
	1974	313 208	6 186	60 930	6 949	5 071	392 344	100,0	:	10 049	38 950	441 343	100,0
	1975	398 982	7 069	74 463	12 192	5 543	498 248	100,0	:	11 655	46 976	556 879	100,0
5. Overdrachten	1970	1 482	468	—	—	—	1 950	0,9	:	—	—	1 950	0,8
	1971	2 372	—	—	—	—	2 372	1,0	:	—	—	2 372	0,9
	1972	1 765	—	144	43	—	1 952	0,7	:	—	—	1 952	0,6
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	1	51	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—

Tabel 5. — BELGIE. — ONTVANGSTEN NAAR STELSEL, AARD EN SECTOR VAN HERKOMST
In miljoen F. (Kol. 7 en 12: in % van het totaal der ontvangsten).

		Stelsels van het A-type						Vrijwill. uitker. van werkgevers	Uitk. aan slachtoff. van pol. gebeurt.	Sociale bijstand	Alle stelsels		
		Al-gemene	Bij-zondere	Statu-taire	Aan-vullende	Vrij-willige	Totaal				%	Absolute waarden	%
		1	2	3	4	5	6				7	8	9
Sociale werkgeversbijdrage	1970	84 881	85	25 684	4 160	—	114 810	52,5	:	—	84	114 894	46,8
	1971	97 596	99	25 011	4 758	—	127 463	51,6	:	—	111	127 574	46,2
	1972	113 196	94	30 315	4 975	—	148 579	51,3	:	—	—	148 579	45,9
	1973	130 917	1 082	35 929	4 472	—	172 400	51,2	:	—	—	172 400	46,0
	1974	155 838	985	41 323	6 724	—	204 870	50,3	:	—	1 069	205 939	45,3
	1975	185 742	1 055	51 326	12 543	—	250 666	47,7	:	—	1 080	251 746	43,1
1.1. Werkelijke sociale verzekeringspremies	1970	84 881	85	6 058	4 160	—	95 184	43,5	:	—	84	95 268	38,8
	1971	97 596	99	4 054	4 758	—	106 506	43,1	:	—	111	106 617	38,6
	1972	113 196	94	5 130	4 975	—	123 394	42,6	:	—	—	123 394	38,1
	1973	130 917	1 082	6 530	4 472	—	143 001	42,5	:	—	—	143 001	38,2
	1974	155 838	985	8 094	6 724	—	171 641	42,2	:	—	1 069	172 710	38,0
	1975	185 742	1 055	9 720	12 543	—	209 060	39,8	:	—	1 080	210 140	36,0
waaronder:	1970	84 881	85	5 549	4 020	—	94 535	43,2	:	—	84	94 619	38,5
a) Bedrijven	1971	97 956	99	3 490	4 557	—	105 742	42,8	:	—	111	105 853	38,3
	1972	113 196	94	4 412	4 787	—	122 489	42,3	:	—	—	122 489	37,8
	1973	130 917	1 082	3 308	4 472	—	139 779	41,5	:	—	—	139 779	37,3
	1974	155 838	985	3 961	6 724	—	167 508	41,1	:	—	1 069	168 577	37,1
	1975	185 742	832	4 976	12 543	—	204 093	38,8	:	—	1 080	205 173	35,2
b) Centrale overheid	1970	—	—	—	140	—	140	0,1	:	—	—	140	0,1
	1971	—	—	—	201	—	201	0,1	:	—	—	201	0,1
	1972	—	—	—	188	—	188	0,1	:	—	—	188	0,1
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	—	223	—	—	—	223	0,1	:	—	—	223	0,0
c) Lagere publiekrechtelijke lichamen	1970	—	—	509	—	—	509	0,2	:	—	—	509	0,2
	1971	—	—	564	—	—	564	0,2	:	—	—	564	0,2
	1972	—	—	717	—	—	717	0,2	:	—	—	717	0,2
	1973	—	—	3 222	—	—	3 222	1,0	:	—	—	3 222	0,9
	1974	—	—	4 133	—	—	4 133	1,0	:	—	—	4 133	0,9
	1975	—	—	4 744	—	—	4 744	0,9	:	—	—	4 744	0,8
d) Sociale zekerheid	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
e) Gezinshuishoudingen	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
1.2. Fictieve sociale verzekeringspremies	1970	—	—	19 626	—	—	19 626	9,0	:	—	—	19 626	8,0
	1971	—	—	20 956	—	—	20 956	8,5	:	—	—	20 956	7,6
	1972	—	—	25 185	—	—	25 185	8,7	:	—	—	25 185	7,8
	1973	—	—	29 399	—	—	29 399	8,7	:	—	—	29 399	7,8
	1974	—	—	33 229	—	—	33 229	8,2	:	—	—	33 229	7,3
	1975	—	—	41 606	—	—	41 606	7,9	:	—	—	41 606	7,1
waaronder:	1970	—	—	1 378	—	—	1 378	0,6	:	—	—	1 378	0,6
a) Bedrijven	1971	—	—	1 473	—	—	1 473	0,6	:	—	—	1 473	0,5
	1972	—	—	3 309	—	—	3 309	1,1	:	—	—	3 309	1,0
	1973	—	—	4 641	—	—	4 641	1,4	:	—	—	4 641	1,2
	1974	—	—	5 428	—	—	5 428	1,3	:	—	—	5 428	1,2
	1975	—	—	6 574	—	—	6 574	1,3	:	—	—	6 574	1,1
b) Centrale overheid	1970	—	—	16 232	—	—	16 232	7,4	:	—	—	16 232	6,6
	1971	—	—	17 247	—	—	17 247	7,0	:	—	—	17 247	6,3
	1972	—	—	19 619	—	—	19 619	6,8	:	—	—	19 619	6,1
	1973	—	—	24 647	—	—	24 647	7,3	:	—	—	24 647	6,6
	1974	—	—	27 672	—	—	27 672	6,8	:	—	—	27 672	6,1
	1975	—	—	34 882	—	—	34 882	6,6	:	—	—	34 882	6,0
c) Lagere publiekrechtelijke lichamen	1970	—	—	2 017	—	—	2 017	0,9	:	—	—	2 017	0,8
	1971	—	—	2 237	—	—	2 237	0,9	:	—	—	2 237	0,8
	1972	—	—	2 257	—	—	2 257	0,8	:	—	—	2 257	0,0
	1973	—	—	111	—	—	111	0,0	:	—	—	111	0,0
	1974	—	—	129	—	—	129	0,0	:	—	—	129	0,0
	1975	—	—	150	—	—	150	0,0	:	—	—	150	0,0
d) Sociale zekerheid	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—

Tabel 5 (vervolg).

		Stelsels van het A-type						Vrijwill. uitker. van werkgemers	Uitk. aan slachtoff. van pol. gebeurt.	Sociale bijstand	Alle stelsels		
		Al-gemene	Bij-zondere	Statu-taire	Aan-vullende	Vrij-willige	Totaal				%	Absolute waarden	%
2. Bijdragen van de gezinshuishoudingen	1970	43 094	97	6 067	—	2 633	51 891	23,7	:	—	—	51 891	21,1
	1971	47 849	123	6 347	—	2 444	56 763	23,0	:	—	—	56 763	20,6
	1972	54 282	137	8 481	—	2 720	65 619	22,6	:	—	—	65 619	20,3
	1973	64 373	138	9 939	—	2 934	77 384	23,0	:	—	—	77 384	20,7
	1974	77 406	154	12 496	—	3 273	93 329	22,9	:	—	—	93 329	20,5
	1975	95 643	187	15 087	—	3 620	114 537	22,7	:	—	—	114 537	19,6
waaronder:	1970	34 749	97	5 990	—	:	(41 119)	:	:	—	—	(41 119)	:
a) Werknemers	1971	38 549	123	6 266	—	:	(45 076)	:	:	—	—	(45 076)	:
	1972	42 580	137	8 225	—	(214)	(51 156)	:	:	—	—	(51 156)	:
	1973	50 356	138	9 638	—	2 934	63 066	18,7	:	—	—	63 066	16,8
	1974	61 109	154	12 151	—	3 273	76 687	18,8	:	—	—	76 687	16,9
	1975	72 589	187	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
b) Niet-werknemers	1970	8 345	—	—	—	:	8 345	:	:	—	—	(8 345)	:
	1971	9 300	—	—	—	:	9 300	:	:	—	—	(9 300)	:
	1972	11 702	—	—	—	:	11 702	:	:	—	—	(11 702)	:
	1973	14 017	—	—	—	—	14 017	4,2	:	—	—	14 017	3,7
	1974	16 297	—	—	—	—	16 297	4,0	:	—	—	16 297	3,6
	1975	23 055	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
c) Gepensioneerden, andere personen	1970	—	—	77	—	:	(77)	:	:	—	—	(77)	:
	1971	—	—	81	—	:	(81)	:	:	—	—	(81)	:
	1972	—	—	256	—	:	(256)	:	:	—	—	(256)	:
	1973	—	—	301	—	—	301	0,1	:	—	—	301	0,1
	1974	—	—	346	—	—	346	0,1	:	—	—	346	0,1
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
3. Overige bijdragen	1970	33 597	3 473	3 369	203	1 176	41 818	19,1	:	6 542	18 059	66 401	27,1
	1971	41 483	3 208	5 950	306	994	51 941	21,1	:	7 715	19 184	78 840	28,5
	1972	52 598	3 433	7 259	201	1 032	64 523	22,3	:	9 783	22 006	96 313	29,7
	1973	60 537	3 466	7 994	—	1 122	73 619	21,9	:	8 101	27 669	109 389	29,2
	1974	78 180	4 434	9 115	—	1 153	92 883	22,8	:	8 738	34 689	136 310	30,0
	1975	119 731	5 052	10 312	—	1 310	136 405	26,0	:	10 422	43 328	190 154	32,6
waaronder:	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	193	193	0,1
a) Bedrijven	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	215	215	0,1
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	743	743	0,2
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	1 613	1 613	0,4
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	1 994	1 994	0,4
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	2 438	2 438	0,4
b) Centrale overheid	1970	33 597	3 473	3 369	203	1 172	41 813	19,1	:	6 524	10 539	58 876	24,0
	1971	41 483	3 208	5 950	306	988	51 935	21,1	:	7 715	10 542	70 192	25,4
	1972	52 598	3 433	7 259	201	1 032	64 523	22,3	:	9 783	12 811	87 118	26,9
	1973	60 537	3 966	7 994	—	1 122	73 619	21,9	:	8 101	16 883	98 403	26,3
	1974	78 180	4 434	9 115	—	1 153	92 883	22,8	:	8 738	19 237	120 858	26,6
	1975	119 731	5 052	10 312	—	1 301	136 405	26,0	:	10 422	25 454	172 280	29,5
c) Lagere publiekrechtelijke lichamen	1970	—	—	—	—	5	5	0,0	:	0	3 583	3 588	1,5
	1971	—	—	—	—	6	6	0,0	:	0	4 204	4 210	1,5
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	0	4 407	4 407	1,3
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	4 720	4 720	1,3
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	6 580	6 580	1,4
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	6 708	6 708	1,2
d) Gezinshuishoudingen	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	3 744	3 744	1,5
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	4 223	4 223	1,5
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	4 045	4 045	1,2
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	4 589	4 589	1,2
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	6 873	6 873	1,5
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	8 686	8 686	1,5
e) Buitenland	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	64	64	0,0
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	49	49	0,0
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	42	42	0,0
4. Kapitaalopbrengsten	1970	7 326	(395)	6	773	350	(8 849)	4,1	:	52	471	(9 372)	3,8
	1971	8 446	(13)	:	:	(332)	(9 425)	3,8	:	3	(65)	(10 200)	3,7
	1972	8 504	6	23	863	411	9 807	3,4	:	60	(25)	(9 892)	3,1
	1973	10 024	761	26	223	448	11 482	3,4	:	53	:	11 535	3,1
	1974	12 345	875	32	252	497	14 000	3,4	:	53	:	14 053	3,1
	1975	13 428	993	32	308	546	15 307	2,9	:	52	:	15 359	2,7
5. Overige ontvangsten	1970	998	151	—	1	205	1 355	0,6	:	430	1 106	2 891	1,2
	1971	562	294	29	—	238	1 123	0,5	:	21	1 649	2 793	1,0
	1972	635	368	34	11	170	1 218	0,4	:	334	(347)	3 374	1,0
	1973	1 419	224	106	—	193	1 942	0,6	:	431	1 642	4 015	1,1
	1974	1 555	197	109	—	149	2 010	0,5	:	440	2 415	4 865	1,1
	1975	8 200	170	120	55	294	8 839	1,7	:	412	2 751	12 002	2,0

Tabel 5 (vervolg).

		Stelsels van het A-type						Vrijwill. uitker. van werkgevers	Uitk. aan slachtoff. van pol. gebeurt.	Sociale bijstand	Alle stelsels			
		Al-gemene	Bij-zondere	Statu-taire	Aan-vullende	Vrij-willige	Totaal				%	Absolute waarden	%	
		1	2	3	4	5	6				7	8	9	10
6. Totaal ontvangsten zonder de overdrachten	1970	169 896	4 200	35 126	5 137	4 365	218 724	100,0	:	7 006	19 720	245 450	100,0	
	1971	195 936	3 736	37 345	5 917	4 061	246 996	100,0	:	7 739	21 435	276 170	100,0	
	1972	229 214	4 038	46 112	6 050	4 333	289 747	100,0	:	10 178	23 852	323 777	100,0	
	1973	267 270	6 171	53 994	4 695	4 697	336 827	100,0	:	8 585	29 311	374 723	100,0	
	1974	325 324	6 645	63 075	6 977	5 072	407 092	100,0	:	9 231	38 173	454 497	100,0	
	1975	422 745	7 458	76 876	12 906	5 769	525 754	100,0	:	10 886	47 159	583 799	100,0	
	waaronder:	1970	84 881	85	6 927	4 020	—	95 913	43,8	:	—	277	96 190	39,2
	a) Bedrijven	1971	97 596	99	4 963	4 557	—	107 214	43,4	:	—	325	107 539	39,0
		1972	113 196	94	7 721	4 787	—	125 797	43,4	:	—	743	126 540	39,1
		1973	130 917	643	7 950	4 472	—	144 182	42,8	:	—	1 613	145 795	38,9
		1974	155 838	769	9 389	6 724	—	172 720	42,4	:	—	1 069	173 789	38,2
		1975	185 742	832	11 550	12 543	—	210 667	40,1	:	—	3 510	214 185	36,7
	b) Centrale overheid	1970	33 597	3 472	19 601	343	1 172	58 185	26,6	:	6 524	10 539	75 248	30,6
		1971	41 483	3 208	23 197	507	988	69 382	28,1	:	7 715	10 524	87 640	31,7
		1972	52 598	3 433	26 878	389	1 032	84 331	29,1	:	9 783	12 811	106 925	33,0
		1973	60 537	4 205	32 645	—	1 122	98 509	29,2	:	8 101	16 683	123 293	32,9
		1974	78 180	4 650	36 787	—	1 153	120 770	29,7	:	8 738	19 237	148 745	32,7
		1975	119 731	5 275	45 194	—	1 310	171 510	32,6	:	10 422	25 454	207 386	35,5
	c) Lagere publiekrechtelijke lichamen	1970	—	—	2 526	—	5	2 531	1,2	:	0	3 583	6 114	2,5
		1971	—	—	2 801	—	6	2 807	1,2	:	—	4 204	7 001	2,5
	1972	—	—	2 975	—	—	2 975	1,0	:	0	4 407	7 382	2,3	
	1973	—	—	3 333	—	—	3 333	1,0	:	—	4 720	8 053	2,1	
	1974	—	—	4 262	—	—	4 262	1,0	:	—	6 580	10 842	2,4	
	1975	—	—	4 894	—	—	4 894	0,9	:	—	6 708	11 602	2,0	
d) Sociale zekerheid (1)	1970	7 326	395	6	773	350	8 849	4,1	:	52	471	9 372	3,8	
	1971	8 446	(13)	:	:	(332)	(9 425)	3,8	:	3	(65)	10 200	3,7	
	1972	8 504	6	23	863	411	9 807	3,4	:	60	(25)	9 892	3,1	
	1973	10 024	761	26	—	—	10 811	3,2	:	53	—	10 864	2,9	
	1974	12 345	875	32	—	497	13 749	3,4	:	53	—	13 802	3,0	
	1975	13 428	993	32	309	546	15 307	2,9	:	52	—	15 359	2,6	
e) Gezinshuishoudingen	1970	43 094	97	6 067	—	2 633	51 892	23,7	:	—	3 744	55 636	22,7	
	1971	47 849	123	6 347	—	2 444	56 763	23,0	:	—	4 223	60 986	22,1	
	1972	54 282	137	8 481	—	2 720	65 619	22,7	:	—	4 045	69 664	21,5	
	1973	64 373	138	9 939	—	2 934	77 384	23,0	:	—	—	77 384	20,7	
	1974	77 406	154	12 151	—	3 273	92 984	22,8	:	—	6 873	99 857	22,0	
	1975	95 643	187	15 087	—	3 620	114 537	21,8	:	—	8 686	123 223	21,1	
f) Diversen	1970	999	151	—	1	205	1 355	0,6	:	430	430	2 891	1,2	
	1971	562	294	29	—	238	1 123	0,5	:	21	21	2 793	1,0	
	1972	635	368	34	11	170	1 218	0,4	:	334	334	3 374	1,0	
	1973	1 418	224	101	223	641	2 607	0,8	:	431	6 295	9 333	2,5	
	1974	1 555	197	454	253	149	2 608	0,6	:	440	4 414	7 462	1,6	
	1975	8 200	170	120	55	294	8 839	1,7	:	412	2 793	1 2044	2,1	
7. Overdrachten	1970	1 938	12	—	—	—	1 950	0,9	:	—	—	1 950	0,8	
	1971	2 367	—	5	—	—	2 372	1,0	:	—	—	2 372	0,9	
	1972	1 759	—	217	28	—	2 004	0,7	:	—	—	2 004	0,6	
	1973	—	—	1	—	—	1	0,0	:	—	—	1	0,0	
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—	
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—	

Tabel 6. — BELGIE. — SOCIALE PRESTATIES NAAR STELSELS EN FUNCTIE.
In miljoenen F. (Kol. 7 en 12: in % van de totale prestaties).

		Stelsels van het A-type						Vrijwill. uitker. van werkgevers	Uitk. aan slachtoff. van pol. gebeurt.	Sociale bijstand	Alle stelsels		
		Al-gemene	Bij-zondere	Statu-taire	Aan-vullende	Vrij-willige	Totaal				%	Absolute waarden	%
		1	2	3	4	5	6				7	8	9
1. Ziekte	1970	38 946	46	1 938	98	3 186	44 213	22,7	:	(:)	4 339	48 552	22,3
	1971	46 598	57	1 975	113	3 075	51 818	23,8	:	(:)	3 809	55 627	22,9
	1972	54 559	60	3 423	111	3 293	61 445	23,9	:	1	3 783	65 229	22,9
	1973	65 028	306	3 957	—	3 582	72 773	24,3	:	1	5 743	78 517	23,6
	1974	79 075	223	4 674	1 200	4 007	89 178	24,4	:	(:)	5 445	94 623	23,2
	1975	100 431	299	5 734	3 314	4 451	114 230	24,2	:		8 773	123 004	23,5
2. Ouderdom, overlijden, nabestaanden	1970	53 850	139	26 045	648	357	81 040	41,6	:	(:)	1 140	82 180	37,8
	1971	61 213	1	27 909	716	368	90 207	41,4	:	(:)	1 256	81 463	37,7
	1972	71 912	1	34 547	798	436	107 694	41,9	:	(:)	1 593	109 287	38,5
	1973	88 002	877	40 412	—	416	129 707	43,3	:	2 016	1 848	133 571	40,1
	1974	107 979	1 204	48 154	—	512	157 851	43,1	:	2 349	2 516	162 716	39,9
	1975	134 624	1 320	57 120	—	509	193 572	40,9	:	2 854	2 643	199 069	38,1
3. Invaliditeit	1970	5 751	3 527	152	36	—	9 466	4,9	:	(:)	0	9 466	4,4
	1971	6 807	3 567	244	27	—	10 645	4,9	:	(:)	0	10 645	4,4
	1972	8 468	3 817	159	33	—	12 476	4,8	:	(:)	643	13 119	4,6
	1973	10 261	4 042	197	—	—	14 500	4,8	:	3 384	—	17 884	5,4
	1974	13 169	4 455	261	—	—	17 885	4,9	:	4 180	—	22 065	5,4
	1975	17 048	5 099	347	—	—	22 494	4,8	:	4 783	—	27 277	5,2
4. Lichamelijk of geestelijk gebrek	1970	—	—	—	—	—	—	—	:	—	3 612	3 612	1,7
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	—	4 596	4 596	1,9
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	—	5 522	5 552	1,9
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	7 383	7 685	2,3
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	9 998	9 998	2,4
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	12 779	12 749	2,5
5. Arbeidsongevallen, beroepsziekten	1970	9 460	19	161	33	—	9 673	5,0	:	—	0	9 673	4,4
	1971	11 638	20	182	31	—	11 871	5,5	:	—	0	11 871	4,9
	1972	12 951	—	200	36	—	13 187	5,1	:	—	0	13 187	4,6
	1973	14 138	34	209	—	—	14 381	4,8	:	—	—	14 381	4,3
	1974	17 049	35	119	—	—	17 203	4,7	:	—	—	17 203	4,2
	1975	20 461	39	468	—	—	20 968	4,4	:	—	—	20 968	4,0
6. Werkloosheid	1970	6 240	16	—	3 191	—	9 447	4,8	:	—	0	9 447	4,3
	1971	7 234	19	—	3 539	—	10 792	5,0	:	—	0	10 792	4,4
	1972	9 762	25	—	3 732	—	13 519	5,3	:	—	0	13 519	4,8
	1973	12 659	30	—	3 991	—	16 680	5,6	:	—	—	16 680	5,0
	1974	17 185	29	—	—	—	17 214	4,7	:	—	1 163	18 377	4,5
	1975	34 404	45	—	728	—	35 177	7,4	:	—	—	35 177	6,7
7. Gezin	1970	35 101	0	5 715	7	—	40 823	20,9	:	(:)	704	41 527	19,1
	1971	36 170	0	6 061	8	—	42 239	19,4	:	(:)	902	43 141	17,8
	1972	40 672	0	6 831	9	—	47 512	18,5	:	0	1 325	48 837	17,2
	1973	44 168	11	7 335	—	—	51 514	17,2	:	1	1 670	53 185	16,0
	1974	53 735	14	7 391	—	—	61 140	16,7	:	(:)	1 835	62 975	15,4
	1975	65 363	15	10 298	—	—	75 676	16,0	:	—	2 253	77 929	14,9
waaronder: Moederschap	1970	903	0	—	—	—	903	0,5	:	—	—	903	0,4
	1971	968	0	—	—	—	968	0,4	:	—	—	968	0,4
	1972	1 901	0	95	—	—	1 996	0,8	:	—	—	1 996	0,7
	1973	2 091	0	103	—	—	2 194	0,7	:	—	—	2 194	0,7
	1974	2 450	0	101	—	—	2 501	0,7	:	—	—	2 501	0,6
	1975	3 075	0	107	—	—	3 182	0,7	:	—	—	3 182	0,6
8. Politieke gebeurtenissen, natuurrampen	1970	—	3	—	—	—	3	0,0	:	6 411	—	6 414	3,0
	1971	—	—	—	—	—	—	—	:	7 132	—	7 132	2,9
	1972	—	—	—	—	—	—	—	:	3 984	—	3 984	1,4
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1974	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
	1975	—	—	—	—	—	—	—	:	—	—	—	—
9. Diversen	1970	—	—	100	—	—	100	0,1	:	—	6 564	6 664	3,0
	1971	—	—	100	—	—	100	0,1	:	—	7 332	7 432	3,1
	1972	1 342	2	—	—	—	1 344	0,5	:	2 011	8 155	11 510	4,0
	1973	—	—	—	—	—	—	—	:	2 199	8 904	11 103	3,3
	1974	—	—	—	5 524	—	5 524	1,5	:	2 029	12 165	19 718	5,0
	1975	2 912	5	—	7 882	—	10 797	2,3	:	2 524	13 499	26 820	5,1
10. Totaal van de uitkeringen	1970	149 348	3 750	34 112	4 013	3 543	194 765	100,0	:	6 411	16 359	217 536	100,0
	1971	169 660	3 664	36 471	4 434	3 444	217 672	100,0	:	7 132	17 895	242 699	100,0
	1972	199 665	3 905	45 161	4 719	3 729	257 178	100,0	:	5 996	21 051	284 225	100,0
	1973	234 256	5 200	52 110	3 991	3 998	299 555	100,0	:	7 901	25 548	333 004	100,0
	1974	288 192	5 960	60 599	6 724	4 521	365 996	100,0	:	8 558	33 122	407 675	100,0
	1975	375 244	6 820	73 967	11 923	4 960	472 914	100,0	:	10 162	39 917	522 992	100,0

ENKELE VROEGER VERSCHENEN STUDIËN

- De Belgische input-outputrelaties 1959 (3 delen), algemene beschrijving van de berekeningsmethode, finale vraag tegen aankooprijzen en investeringen per bedrijfstak, technische coëfficiënten en de inverse matrix.

STATISTISCHE STUDIËN (1)

- Nr 1 — Analyse van de vraag op grond der Belgische Gezinsbudgetenquêtes van 1948-1949 en 1956-1957.
- Nr 2 — Groei van het nationaal inkomen van 1948 tot 1959 en vooruitzichten op deze basis voor de komende jaren.
— De gezinsuitgaven voor vaste brandstoffen, elektriciteit en stadsgas van 1948 tot 1959.
— De prijs- en inkomenselasticiteiten van de vraag der gezinnen naar steenkolen, gas en elektriciteit volgens de tijdreeksen 1948-1959 — Vooruitzichten inzake gezinsverbruik voor 1965.
- Nr 3 — Enkele aspecten van de nauwkeurigheid van ramingen gebaseerd op de gezinsbudgetenquêtes.
— Verdeling over provincies en taalstreken van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en het totale binnenlandse produkt.
- Nr 4 — De nationale rekeningen van België 1953-1962.
- Nr 5 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Beschrijving van de methode — Inkomen, consumptie en besparingen voor tien sociale groepen.
- Nr 6 — De toegevoegde waarde per bedrijfstak en per werknemer in de verschillende provincies en taalstreken van 1955 tot 1959.
— Evolutie van de industriële concentratie, verschillen in rendement, de bezoldigingen, de toegevoegde waarde en de investeringen volgens de dimensie van de industriële inrichtingen.
- Nr 7 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Structuur van het gezinsbudget volgens gezinslasten en volgens taalstreken — Onderzoek naar het representatief karakter van het gezinsbudgetonderzoek.
- Nr 8 — De nationale rekeningen van België 1953-1963 — Hoofdlijnen van de ontwikkeling.
- Nr 9 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Structuur van het budget volgens grootteklassen van de gemeenten en de bedrijfstak waarin het gezinshoofd tewerkgesteld is — Structuur van het budget voor gezinnen die spaarden enerzijds en die ontspaarden anderzijds.
- Nr 10 — De herziening 1964 van de index van de industriële produktie.
— Produktie-indexcijfers van intermediaire-, consumptie- en investeringsgoederen.
— Ontbinding van tijdreeksen in hun componenten volgens diverse methoden — Toepassing op enkele Belgische reeksen.
- Nr 11 — De nationale rekeningen van België 1953-1964 — Overzicht van de economische en sociale ontwikkeling.
- Nr 12 — Economische groei van provincies en taalstreken 1955-1963.
- Nr 13 — De nationale rekeningen van België 1953-1965.
- Nr 14 — Huidige stand van de regionale statistiek.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken.
— Regionale verdeling van het nationaal inkomen in 1961.
— Economische groei van de provincies en taalstreken van 1962 tot 1964.
- Nr 15 — Tewerkstelling en arbeidsvergoeding per industriële bedrijfstak in provincies en taalstreken van 1955 tot 1964.
- Nr 16 — De nationale rekeningen van België 1953-1966.
- Nr 17 — Typologie van de Belgische gemeenten naar graad van de verstedelijking op 31 december 1961.
— Vergelijking der gezinsbudgetenquêtes gehouden bij arbeiders- en bediendengezinnen in 1961 en 1963.
- Nr 18 — Verdeling over provincies en taalstreken van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en van het totaal binnenlands produkt — jaren 1965 en 1966.
— Regionale indexcijfers van de industriële produktie (basis 1964 = 100).
— Hervorming van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen.
- Nr 19 — De nationale rekeningen van België 1963-1967.
- Nr 20 — De nationale rekeningen van België 1965-1968.
- Nr 21 — De nationale rekeningen van België 1953-1969.
- Nr 22 — Input-outputtabel van België voor 1965.
- Nr 23 — Economische groei van de provincies en taalstreken van 1965 tot 1968.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken — Jaren 1966 tot 1968.
- Nr 24 — Naar een uitbreiding van de nationale rekeningen.
- Nr 25 — De nationale rekeningen van België 1966-1970.
- Nr 26 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1963-1970.
— De investeringen van de producenten-verdelers van elektriciteit: test van acceleratie- en de capaciteitshypotesen.

(1) De nummers 1 tot en met 14 zijn verschenen onder de titel „Statistische en Econometrische Studiën”.

- Nr 27 — Indeling van de Belgische gemeenten in statistische sectoren.
— De industriële investeringen van de taalstreken van 1955 tot 1969.
— Input-outputtabel 1965. Aanvullende gegevens over de beroepsbevolking per bedrijfstak.
- Nr 28 — De nationale rekeningen van België 1963-1971.
- Nr 29 — De woninghuurprijzen in 1970 en 1971.
- Nr 30 — Toegevoegde waarde per werknemer in de nijverheid van 1953 tot 1969.
— De industriële investeringen van de provincies van 1955 tot 1969.
- Nr 31 — Studie van enkele toepassingen met recurrentievergelijkingen.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1963-1971.
- Nr 32 — Optimale afronding in de zin der kleinste kwadraten en volgens het schema van Makeham van een gedeelte van een sterftetafel over een bepaald leeftijdsinterval.
— Economische groei van provincies en taalstreken van 1966 tot 1971. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 33 — De nationale rekeningen van België 1965-1972.
- Nr 34 — Nationale rekeningen van België. Ramingen in prijzen van 1970 voor de periode 1953-1964.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1965-1972.
- Nr 35 — Sterftetafels 1968-1972.
— Omtrent de afronding van een sterftetafel volgens het schema van Makeham.
- Nr 36 — De nationale rekeningen van België 1966-1973.
- Nr 37 — De keramische nijverheid van 1957 tot 1972.
— De groeven en aanverwante industrieën van 1955 tot 1972.
— De kleinijverheid van 1955 tot 1972.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1969 en 1970.
- Nr 38 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (I).
- Nr 39 — Analyse van de actuariële elementen voortvloeiend uit de afgeronde sterftetafels HS (1968-1972), HD (1968-1972) en HFR (1968-1972).
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1971. Leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 40 — De nationale rekeningen van België 1966-1974.
- Nr 41 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (II).
- Nr 42 — Sterftetafels per taalgebied 1968-1972.
— Enkele basisgegevens over de demografische ontwikkeling van België en zijn regio's.
— De woninghuurprijzen in 1973.
- Nr 43 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1966-1974.
— Economische groei van de provincies en taalstreken van 1970 tot 1974. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1972. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— De industriële investeringen van de provincies en van de taalgebieden van 1970 tot 1974.
- Nr 44 — Omzet van de ondernemingen en hun aankopen van investeringsgoederen sinds 1 januari 1971, op grond van de aangiften inzake de belasting over de toegevoegde waarde.
- Nr 45 — De nationale rekeningen van België 1966-1975.
- Nr 46 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (III).
- Nr 47 — Bevolkingsramingen 1976-1985 voor het Rijk en zijn regio's.
— Sterftetafels volgens huwelijksstaat 1968-1973.
- Nr 48 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1966-1975.
— Vergelijking van alternatieve concentratiemaatstaven voor de industriële sectoren in België.
— De gemiddelde procentuele verandering van een tijdreeks voor een bepaald tijdsinterval — Ideale coëfficiënt van Pesek — Toepassing op de economische groei en op de industriële investeringen van de taalstreken en van het Rijk van 1970 tot 1974.
- Nr 49 — Input-outputtabel van België voor 1970.
- Nr 50 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (IV).
— Het gezinsbudgetonderzoek bij zelfstandigen 1973-1974.
- Nr 51 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1973. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Typologie van de Belgische gemeenten naar graad van verstedelijking op 31 december 1970.
— Overwegingen met het oog op een optimaal gebruik van moniteurs bij de controles van de land- en tuinbouwtellingen in België.
— De personele inkomensverdeling in België: statische analyse.
— De begrotingen van de gemeenten 1972-1975.
- Nr 52 — De nationale rekeningen van België 1967-1976
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1967-1976
- Nr 53 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1974. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Industriële concentratie in een open economie: de toestand in België.
- Nr 54 — De nationale rekeningen van België 1968-1977.

- Nr 55 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1975. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Economische groei van de provincies en gewesten van 1970 tot 1976. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.

